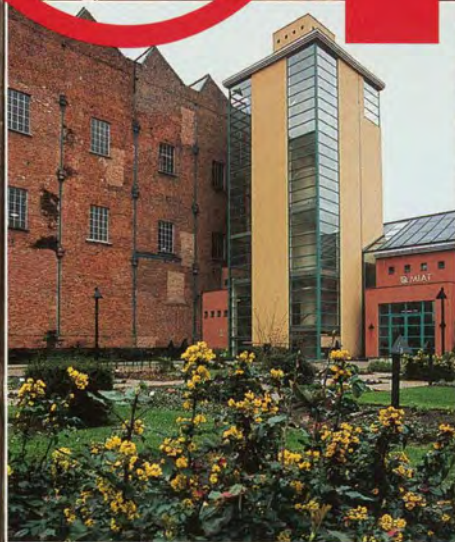

OKV

zevenendertigste jaargang
januari/februari/maart 1999
nr. 1
driemaandelijks tijdschrift
voor bevinding in de beeldende
kunsten onder de auspiciën
van de Vlaamse provincies
en i.s.m. de VRT
Afgiftekantoor: Gent

250,-BF / 15,-NLG

Het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel te Gent

René De Herdt

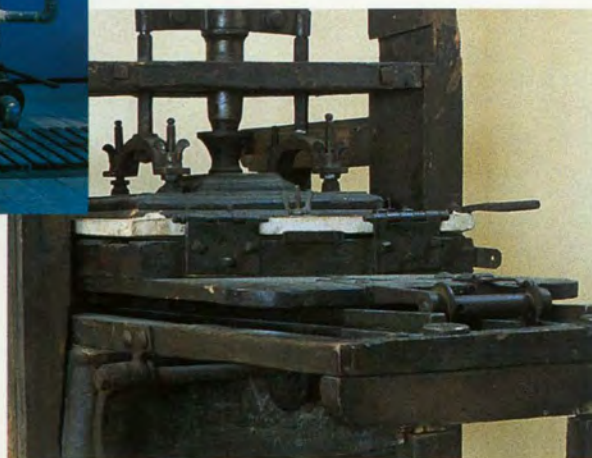
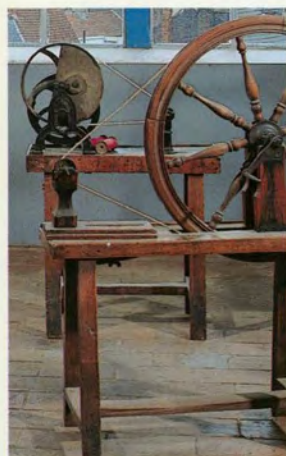

Inhoudsopgave

Het **Museum** voor **Industriële** **Archeologie** en **Textiel** te **Gent**

door René De Herdt

- 3 De **pioniersfase**
- 9 De **permanente** opstelling
De **Westerse** samenleving 1750–2000
- 42 Een gezellig **familie museum**

Kostprijs van een abonnement

Een abonnement biedt 4 thema-
nummers en 4x OKV-plus, met
Museumkaart.
U kunt zich abonneren door
storting van
800,-BF (zonder opbergband)
of 1.100,-BF (met opbergband)
op rek.nr. 448-0007361-87
van Openbaar Kunstbezit in
Vlaanderen, Sint-Niklaas.
Vanuit Nederland:
47,-NLG (zonder opbergband)
of 67,-NLG (met opbergband)
uitsluitend op gironummer 135.20
van Openbaar Kunstbezit in
Vlaanderen, Sint-Niklaas.
Een abonnement kan elk
moment ingaan.

Vormgeving

Rob Buytaert
Annemie Vandezande

Correctie

Kaat De Kock

Coördinatie en eindredactie

Rudy Vercruysse
Kaat De Kock

Productie

Rudy Vercruysse
Geert Verstaen
Kaat De Kock

Abonnementendienst

Kristien Van Mieghem
03/760 16 40

Druk

Die Keure, Brugge

Pre-press

GRAFISCH BURO GEERT LEFEVRE

Copyright OKV

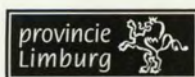
Niets uit deze uitgave mag
worden veeleelvoudigd en/of
openbaar gemaakt door middel
van druk, fotokopie, microfilm of
op welke andere wijze ook
zonder voorgaande toestemming
van de uitgever.

De illustratie op de cover toont
vrouwen aan het werk in de
wapenindustrie in 1939.
Zie ook pagina 32

ISSN 1373-4873

Lid van de Unie
van de Uitgevers van
de Periodieke Pers

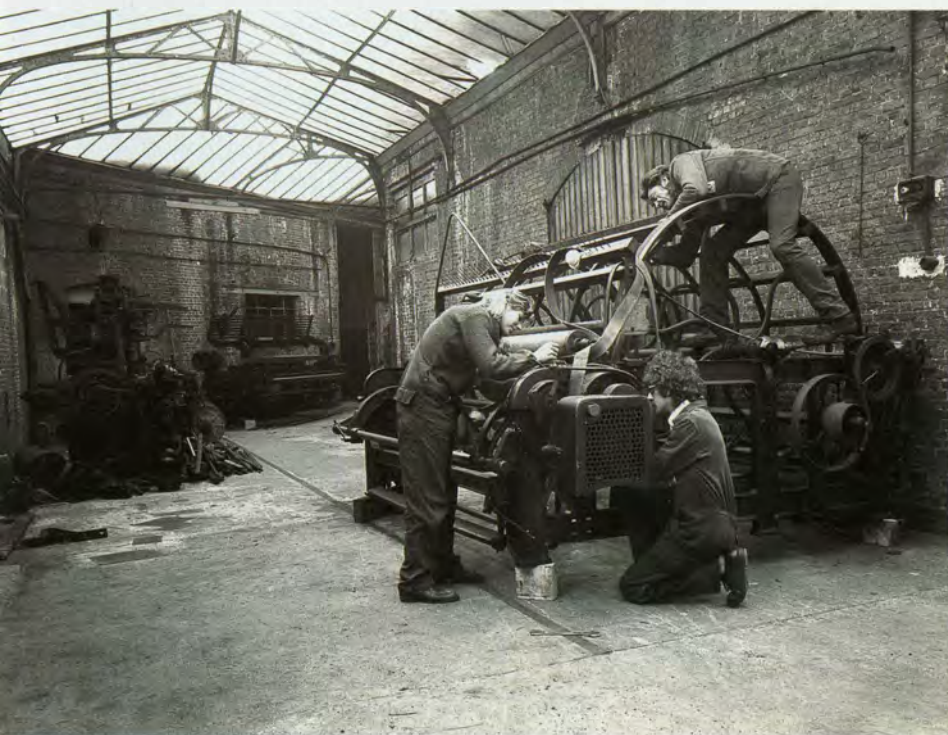

De pioniersfase

Het ontstaan van het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel

Door de eeuwen heen is Gent een stad geweest met belangrijke ambachtelijke of industriële activiteiten. In de middeleeuwen was Gent bekend voor zijn kwaliteitslakens. De Gentse lakens werden uitgevoerd naar de Hanzesteden, naar de Italiaanse stadstaten, naar de jaarmarkten van Champagne en werden gedragen tot in Rusland en Noord-Afrika. Op het einde van de middeleeuwen kwam in Vlaanderen de linnennijverheid meer en meer op de voorgrond. Gent werd een belangrijk centrum van linnenhandel met uitvoer naar Frankrijk en Spanje. Vanaf het einde van de 18de eeuw gebruikte de eerste industriële revolutie Gent als springplank om vanuit Engeland het Europese continent te veroveren. In de 19de eeuw en tot ver in de 20ste eeuw stond in Gent de mechanische vlas- en katoennijverheid op de voorgrond. De textiel had een stimulerend effect op heel wat andere nijverheden, zodat Gent in de 19de eeuw uitgroeide tot de belangrijkste industriestad van Vlaanderen.

In de gebouwen van de voormalige katoenspinnerij Georges en Max Van Acker werden in het begin van de tachtiger jaren de eerste machines en museumobjecten van het MIAT ondergebracht.

De eerste wereldoorlog zette weliswaar een domper op de veelbelovende rol die Gent poogde te vervullen tijdens de tweede industriële revolutie. Toch kwam Gent opnieuw op de voorgrond bij de doorbraak van de derde industriële revolutie in Vlaanderen, onder meer met enkele leidinggevende bedrijven op vlak van de biogenetica en met de groots opgevatte tentoonstellingen Flanders Technology.

Toen in de zeventiger jaren van de twintigste eeuw de getuigenissen zowel van de eerste als van de tweede industriële revolutie zienderogen werden verschrompt en gesloopt, leek het logisch en volkomen verantwoord dat het Gentse stadsbestuur een inspanning zou leveren om een aantal relictten van deze revoluties veilig te stellen.

Vandaar dat in de jonge wereld van de industriële archeologie, die in de zeventiger jaren in Vlaanderen ontstond met Engeland als inspiratiebron, stemmen weerklonken om juist in Gent te starten met een museum dat de mogelijkheid zou bieden overblijfselen van de vroegere industriële cultuur te verzamelen en te bewaren voor de toekomst.

Gezien het textielverleden van Vlaanderen en Gent zou een belangrijk accent van dit museum hoe dan ook op de textielnijverheid liggen. In 1976 werd door het Gentse stadsbestuur de beslissing genomen om dergelijk museum op te richten. Dank zij de alternatieve tewerkstellingsprogramma's van de regering was er weldra een kleine kern van personen actief met de uitbouw van de basis van dit museum, onder leiding van de assistent van het Stadsarchief.

Dit museuminitiatief, zij het dat het toen in belangrijke mate slechts op papier bestond, werd met de naam van Museum voor Industriële Archeologie en Textiel bedacht, afgekort MIAT.

Sindsdien werden machines, toestellen, voorwerpen en documenten bijeengebracht. Dit collectiemateriaal werd opgeslagen in diverse, steeds wisselende loodsen over het grondgebied van de hele stad verspreid.

Een eerste poging om het nieuwe museuminitiatief onder te brengen in de voormalige katoenspinnerij Georges en Max Van Acker aan Bachten Walle in de buurt van het Rabot moest wijken voor de afbraak van belangrijke gedeelten van dit gebouw. Het terrein kreeg immers op het laatste moment een prioritaire bestemming voor sociale woningbouw. Intussen werd deze sociale woningbouw gerealiseerd. Een aantal restanten van de fabrieksactiviteit, namelijk de vroegere machinekamer, het aanpalende ketelhuis en de vierkante fabrieksschouw werden als monument geklasseerd en gerestaureerd. Ze wachten echter nog op een volwaardige nieuwe functie.

Tentoonstellingen **scherpen** de **belangstelling** aan

Intussen verwierf het MIAT faam door de talrijke activiteiten die in afwachting van de toekenning van een definitieve museumvestiging werden ondernomen.

Om het jonge museuminitiatief bekendheid te geven werd vanaf 1978 immers geopteerd voor een intense tentoonstellingspolitiek. Eén van de eerste tentoonstellingen 'Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914' groeide uit tot een internationaal gewaardeerde manifestatie. Wellicht is het de meest succesrijke low-budget tentoonstelling in Vlaanderen van de laatste dertig jaar. Vele honderdduizenden kinderen bezochten deze. Ook vanuit Nederland was voor dit onderwerp een grote belangstelling. De tentoonstelling werd talloze keren uitgeleend aan andere musea en instellingen. Tot viermaal toe werd ze hernieuwd en de plannen voor een vijfde editie liggen nu te wachten. Een groot aantal kinderen werd zich voor het eerst bewust van de ellendige omstandigheden waarin vele van hun verre grootouders hun jeugdjaren hebben doorgebracht. De vergelijking met hedendaagse omstandigheden in derde wereldlanden is gemakkelijk te trekken. Deze tentoonstelling stelde het

MIAT in staat contact te leggen met en - op vlak van de studie van kinderarbeid - een bijdrage te leveren aan projecten van internationale organisaties zoals UNESCO en IREWOC (Foundation for International Research on the Exploitation of Working Children), beide actief bij de bestrijding van hedendaagse kinderarbeid.

Na 'Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914' volgden vele andere tentoonstellingen. Ze behandelden de meest uiteenlopende facetten van de industriële samenleving. Veelal was het voor het eerst dat een bepaald onderwerp werd belicht in Vlaanderen, hierom hadden ze een groot wetenschappelijk belang. Ze waren tevens vingeroefeningen in het maken van museumopstellingen. Elke tentoonstelling bood bovendien aan het museum personeel de mogelijkheid zich inhoudelijk in te werken in het specifieke onderwerp. In een aantal gevallen werden ter gelegenheid van de tentoonstelling machines, voorwerpen en documentatie verworven. De catalogi die telkens werden uitgegeven werden belangrijke bronnen van inhoudelijke en iconografische informatie.

In de jaren tachtig stelde het MIAT tientallen tentoonstellingen op. 'Onder Stoom' vormde samen met de tentoonstellingen 'Industriële Archeologie in België' en 'Hun werk, hun leven. Getuigenissen uit de Gentse Textielwereld 1900-1950' een bijzondere stimulans voor de bekendmaking van de industriële archeologie in Vlaanderen.

De tentoonstelling 'Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914' was een schot in de roos en maakte het MIAT internationaal bekend.

Het belang van twee tentoonstellingen kan in het bijzonder benadrukt worden. In de eerste plaats 'Hun werk, hun leven. Getuigenissen uit de Gentse textielwereld 1900 – 1950', waar aan de hand van zeventig interviews, afgenomen bij voormalige Gentse textielarbeiders, een indringend beeld van de Gentse textielwereld in de eerste helft van de twintigste eeuw werd gegeven. Tevens betekende deze tentoonstelling, die in 1980 werd opgesteld in het Museum Arnold Vander Haeghen, de start van de mondelinge geschiedenis, de 'oral history' in Vlaanderen. In het zog van deze tentoonstelling volgden drie wetenschappelijke colloquia over dit onderwerp. Tentoonstelling en catalogus betekenden ook op wetenschappelijk vlak weer een enorme verrijking van de kennis van het textielverleden in Vlaanderen.

Een tweede tentoonstelling, 'Industriële Archeologie in België', kwam tot stand toen bleek dat in België geen enkel degelijk overzicht bestond van het industrieel-archeologisch patrimonium. Nochtans kreeg het MIAT zeer regelmatig vragen hierover te beantwoorden. De tentoonstelling gaf niet alleen een fotografisch overzicht van de belangrijkste gebouwen met een industrieel-archeologische waarde in dit land, maar verwees ook naar de talrijke verenigingen die op vlak van industriële

archeologie werkzaam waren. In het bijzonder kan de aandacht getrokken worden op de omvangrijke tweedelige catalogus waarin voor het eerst aan de hand van kaarten en plannen de belangrijkste industrieel-archeologische sites in België weergegeven worden. Ook nu nog blijft deze catalogus een waardevol werkinstrument.

Elk van deze tentoonstellingen bood de gelegenheid om onbekende of onverwachte aspecten van de industriële archeologie te belichten. Dit kwam onder meer tot uiting in 'Gemengd Boeket' (1985) en 'Gent, een stad van bloemen' (1990) waarin zeer algemeen de horticultuur in Gent werd behandeld, maar tegelijkertijd de gelegenheid werd aangegrepen om erop te wijzen dat de studie van de horticultuur in 19de en 20ste eeuw bijzonder interessante industrieel-archeologische aspecten inhoudt.

Niet enkel de grote maar ook de talrijke kleinere tentoonstellingen leverden interessante bijdragen aan de kennis van het industrieel verleden, zoals 'Leven onder de gaslantaarn' of 'Lichaam en hygiëne' waarvan de catalogi op een minimum van tijd waren uitverkocht. Andere exposities vormden dan weer de gelegenheid om materiaal en machines te verzamelen zoals, 'Koffie en tabak' en 'Leder. Geloooid van huid tot riem', of waren de aanleiding om een werkinstrument op de zetten zoals 'Industriële archeologie. Hoe begin ik eraan?'

De tentoonstelling 'Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914' was de eerste eigen tentoonstelling van het MIAT. Tienduizenden bezoekers leerden hoe vele van onze voorouders leefden en werkten in menonwaardige omstandigheden.

De **uitbouw** van het museum

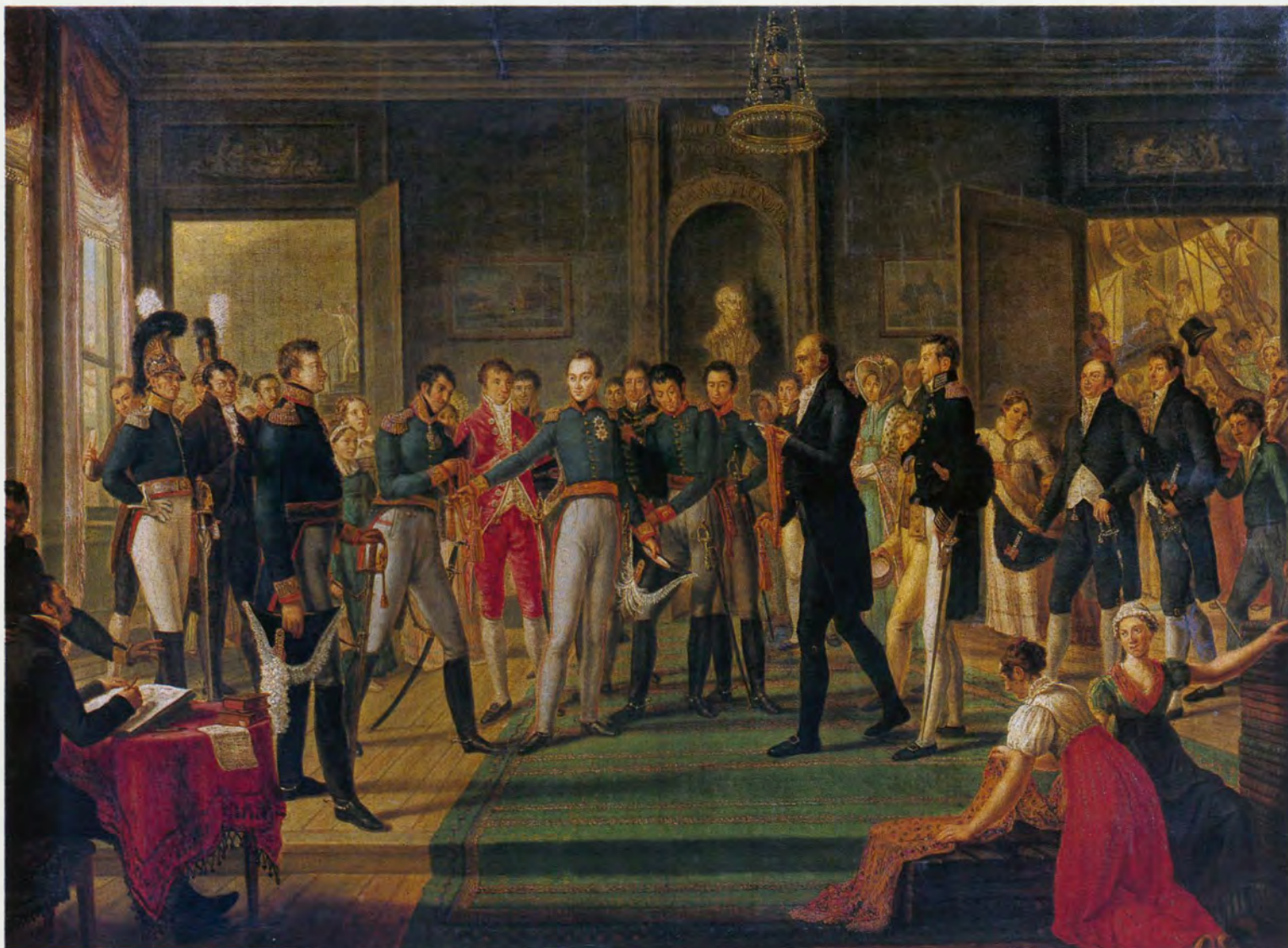

Zelfportret van Pierre Van Huffel (1764–1844), schilder en stichter van de weverij aan de Oudevest.

Intussen werd ijverig verder gezocht naar een definitieve vestigingsplaats voor het MIAT. Oorspronkelijk kwam een tiental mogelijke sites op het grondgebied van Gent in aanmerking. Nauwkeurig werden van elk de voor- en nadelen nagegaan. In het begin van de jaren tachtig was het toenmalige bestuur van oordeel dat een vestiging in het voormalige Floraliënpaleis, samen met het Museum voor Hedendaagse Kunst, een behoorlijke oplossing kon zijn voor het MIAT. Met de enorme ruimte (40.000 m²) van deze als stationsgebouw ontworpen constructie voor ogen werden toen een tijdlang een aantal denkpistes aangehouden die onder meer voorzagen in het samengaan van verschillende initiatieven op vlak van industrieel erfgoed, zoals het oprichten van een museum gewijd aan het openbaar vervoer.

In diezelfde periode werden vrijwel dagelijks machines en industriële voorwerpen binnengebracht. De noodzaak van een goede loods werd dan ook duidelijk. Vanaf einde 1985 werd de voormalige textielfabriek De Smet - Guequier ter beschikking gesteld van het museum.

Deze textielfabriek heeft een heel eigen en erg ingewikkelde bedrijfsgeschiedenis, die bestaat uit een opeenvolging van uitbreidingen, slopingen, moderniseringen, afbreken om te vergroten, technische vernieuwingen, financiële tekorten, overnames en opnieuw uitbreidingen. De oorsprong van het bedrijf is terug te brengen tot de mechanische spinnerij en weverij van Pierre Van Huffel (1769–1844). Deze schilder uit Geraardsbergen had in 1813 een bedrijfje gevestigd op de lage gronden tussen de Minnemeers enerzijds en de Oudevest anderzijds. Het bedrijf werd omringd door de woningen en ateliers van blauwververs, linnenblekers en textielhandelaars. In 1823 werd deze vestiging, waarvan de machines tot dan toe door een rosmolen werden aangedreven, uitgerust met een stoommachine, een 'dampkunst-werktuig', ondanks de heftige bezwaren van enkele omwonenden. Tijdens het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden kwam, dankzij de economische impulsen van Willem I, de textielvestiging tot volle bloei. De weverij 'Van Huffel en Co' floreerde. In 1828 liet Pierre Van Huffel niet alleen een nieuwe stoommachine plaatsen, maar ook een directeurswoning bouwen in late empirestijl naar ontwerp

van architect J.B. Vandecapelle. Tussen 1837 en 1840 werd het bedrijf als katoenspinnerij en weverij beheerd door 'Van Huffel en Zoon'. In 1840 jaar werd de fabriek overgenomen door de schoonzoon onder de benaming Ceuterick-Van Huffel. Omstreeks 1845 had het bedrijf reeds een oppervlakte van 776 m².

kelderverdieping. In 1909 werd dit gebouw verhoogd met een vierde verdieping onder raikemdaken. De bouwwerken werden gerealiseerd door het Gentse bouwbedrijf 'S. Detaeye en Co'. Het is in dit gebouw dat op dit ogenblik de belangrijkste museumopstellingen zijn ondergebracht.

Gezicht op de fabriek UCO (Desmet-Guequier) in de jaren zestig van op de Huidevetterskaai.

In de buurt had de familie Van Huffel een tiental arbeidershuisjes in eigendom. Kort daarop werd het bedrijf opgekocht door twee textielabrikanten, namelijk Pierre Guequier en Ferdinand Dierman. Er werd opnieuw geïnvesteerd. Toen in 1854 Pierre Guequier zelfstandig eigenaar van het bedrijf was geworden verdubbelde hij de bedrijfsoppervlakte in enkele jaren tijd tot 1596 m².

In 1857 dook naast Pierre Guequier de textielabrikant Adolphe Desmet op als vennoot. Mogelijk waren er financiële moeilijkheden als gevolg van de belemmerde katoenaanvoer door de Amerikaanse Secessieoorlog (1861 – 1865). Een honderdtal arbeiders werd technisch werkloos. Men vermoedt dat een financiële reddingsoperatie door de familie Desmet het bedrijf van de ondergang redde. Het complex dat vanaf 1864 vermeld wordt als 'Desmet - Guequier en Compagnie' groeide omstreeks 1873 uit tot 2400 m² grondoppervlakte. In 1892 werden de eigendom en het beheer van de katoenfabriek in handen genomen door nijveraar Paul Hebbelinck - Struye. Deze liet in 1896 een nieuw ketelhuis en een 30 m hoge schouw optrekken en plaatste twee nieuwe stoomketels, geklonken in de werkplaatsen Pierre Brouhon te Luik.

Na de eeuwwisseling werd de naamloze vennootschap 'Filature Desmet - Guequier' opgericht. De spinnerij werd omstreeks 1905 ingrijpend gemoderniseerd. Uit die tijd dateert de bouwvergunning voor de oprichting van een totaal nieuw katoenspinnerijgebouw van het Manchesteriaans type met drie bouwlagen en

In 1948 – het bedrijf was toen reeds overgenomen door de textielgigant Union Cotonnière – werd nog een grote loods opgericht op de oostelijke helft van het terrein aan de Minnemeers. De katoenspinnerij besloeg weldra 3077 m². Ondanks verdere modernisering, zoals een luchtconditioneringscentrale in 1960, bleek het bedrijf niet winstgevend genoeg en werd het in 1975 door nv UCO (sinds 1957 de opvolger van Union Cotonnière) buiten werking gesteld.

In 1979 werd het gebouw aangekocht door de stad Gent en einde 1985 ter beschikking gesteld van het MIAT. Het was toen nog niet de bedoeling er een museum in uit te bouwen. Tussen 1986 en 1989 werd het enkel gebruikt als stapelplaats. Maar ook een degelijk museumdepot vergt investeringen. Van 1986 tot en met 1989 werd het dak van het hoofdgebouw vernieuwd en werden de ramen hersteld. Een nieuwe takel liet toe om machines tot drie ton omhoog te hijsen en op de verdiepingen te stapelen. De renovatiewerken gaven de leegstaande, schrale fabriek opnieuw enige allure. Het betekende een stimulans tot de herwaardering van de gehele site.

Dit schilderij stelt het bezoek van kroonprins Willem Frederik aan de fabriek van Jan Rosseel op de Groene Briel voor, op 9 oktober 1817. Men vermoedt dat de tekenaar uiterst links op het schilderij Pierre Van Huffel is, die het schilderij ook maakte.

Bijlokmuseum Gent
Foto: Studio Claerhout

In 1989 was het toenmalige stadsbestuur van oordeel dat dit depotgebouw, gelegen in het centrum van Gent, voldoende mogelijkheden bood voor de uitbouw van een volwaardig museum. Het MIAT, Museum voor Industriële Archeologie en Textiel, een museum dat de industriële samenleving zou evoceren, kreeg op die manier zijn definitieve vestigingsplaats.

Deze nieuwe functie was vanzelfsprekend totaal anders dan deze van museumloods. De plannen voor het herstel van het gebouw werden aangepast aan nieuwe vereisten zoals brandveiligheid, comfort en ontvangst van het museumpubliek. Door architect Dirk Bonquet werd, palend aan het hoofdgebouw, een functioneel dienstgebouw ontworpen. In dit gebouw werden de publieksgerichte ruimten ondergebracht, zoals sanitair, traptoren met lift, cafetaria en auditorium. Deze nieuwbouw werd ingehuldigd op 22 september 1994.

De museumzalen in het MIAT worden bereikt via een traptoren, ingehuldigd in 1994, naar ontwerp van Dirk Bonquet.

Het moderne cafetaria van het MIAT nodigt uit tot verpozen na het museumbezoek.

De **permanente** opstelling

De **Westerse** Samenleving 1750 – 2000

Terwijl tot dan toe de publieksgerichte museumwerking zich concentreerde op tijdelijke tentoonstellingen, werd vanaf 1994 het accent gelegd op de uitbouw van de permanente museumopstelling. Deze vertelt het verhaal van de industriële samenleving, dus in feite de geschiedenis van 'onze samenleving'. Om deze geschiedenis te evoceren en te illustreren wordt zowat 3500 m² voorzien in het Manchesteriaans hoofdgebouw. Reeds nu is ongeveer 2800 m² ingevuld.

Meer dan 1800 m² worden voorbehouden voor het historisch overzicht van de samenleving tussen 1750 en 2000. Deze opstelling vormt de basisopstelling van het MIAT. In deze opstelling werden enkele van de meest merkwaardige en waardevolle collectiestukken ondergebracht, zoals de 'mule jenny', de twijnmolen uit 1789 en de koperen alambieken uit dezelfde periode. Deze museumkern is ondertussen uitgroeid tot een prachtige evocatie van 250 jaar geschiedenis. De opbouw van dit verhaal vergde een bijzondere inspanning en verliep in drie fasen. Op 22 september 1997 werd, als eerste volwaardige permanente opstelling, het verhaal 'Ons industrieel verleden 1750 – 1900' ingehuldigd. Sinds het midden van 1998 werd deze opstelling bijzonder educatief uitgewerkt door het plaatsen van vijftien 'speelkasten'. Dit was dan de tweede fase. Deze speelkasten bevatten drie alternatieve bezoekmogelijkheden aan het museum, respectievelijk bestemd voor de leeftijden zes tot negen jaar, tien tot dertien jaar en veertien tot vijftien jaar. Voor de uitwerking van deze speelkasten werd het MIAT gesubsidieerd door het Vlaams Ministerie van Onderwijs, de Nationale Loterij en de Koning Boudewijnstichting.

In de opstelling bevinden zich per vijftig jaar ook tijdstabellen en educatieve cirkels. Ze reiken 'kapstokgegevens' aan bestemd voor groepen uit het onderwijs. Ook de museumgidsen kunnen aan de hand van deze cirkels een overzicht geven van een bepaalde periode. Van binnen naar buiten brengen deze cirkels achtereenvolgens gegevens over politieke gebeurtenissen in het binnenland, in het buitenland, op economisch en technisch vlak, op cultureel gebied. Op 30 oktober 1998 werd dan de derde fase voor het publiek toegankelijk gemaakt, namelijk de periode 1900 – 2000. Een bijzonder accent ligt op de geschiedenis van de vrouw, zonder dat daarom de feministische toer wordt opgegaan. Vandaar de ondertitel

'De vrouw achter de schermen en op de barricade'. De uitbouw van het 'vrouwelijk' aspect van dit historisch verhaal werd ondersteund door de minister van Gelijkekansenbeleid.

Dit betekent dat op dit ogenblik in het MIAT de belangrijkste opstelling in Europa over de geschiedenis van de vrouw van 18de tot 20ste eeuw kan bekeken worden. Het is één van de meest intrigerende totaalopstellingen over het industrieel verleden, waarvan facetten als technologische ontwikkeling of sociaal-economische evolutie ruimschoots aan bod komen. Ook de grote lijnen van het wereldgebeuren op politiek en cultureel gebied vindt men in de opstelling weer. Deze eerste opstelling "Ons industrieel verleden 1750 – 2000. De vrouw achter de schermen en op de barricade" werd uitgebouwd op de twee bovenste verdiepingen van het hoofdgebouw. Deze opstelling vormt de kern van het MIAT. Ze geeft immers het essentiële overzicht van hoe de industriële samenleving geëvolueerd is. Vanuit deze opstelling vertrekt inhoudelijk elke verdere MIAT-activiteit.

Een volgende 950 m² worden voorbehouden voor één van de belangrijkste aspecten van de industriële samenleving, namelijk het vervaardigen van producten op een industriële manier. Dit gebeurt volgens typische kenmerken: massaproductie in een daartoe speciaal met machines uitgerust gebouw, de fabriek. Als voorbeeld hiervan werd een katoenfabriek gekozen. Dit om diverse redenen. In de eerste plaats bevindt zich in de museumcollectie een vrij volledige reeks van katoenmachines. Bovendien was Gent in 19de en 20ste eeuw de industriële katoenstad bij uitstek. De katoensector was tevens de belangrijkste sector bij het tot stand komen van de eerste industriële revolutie in Vlaanderen. Aansluitend bij deze textielafdeling kan hier naar de museumtuin verwezen worden. Hierin staan een veertigtal diverse planten die worden gebruikt voor het artisanale kleuren van textiel.

Deze tweede opstelling, de "Katoenfabriek", heeft als evocatie van een katoenspinnerij en weverij in de eerste helft van de 20ste eeuw op dit ogenblik nog geen museologische pretenties. In de loop van 1999 wordt ze museaal en educatief verbeterd.

Toch is ze reeds bezoekbaar gesteld. Normaliter zijn op dinsdag en donderdag vrijwilligers aan het werk om de spinmachines en weefgetouwen aan het draaien te brengen.

René De Herdt

ONS INDUSTRIEEL VERLEDEN 1750-1900

de vrouw ACHTER DE SCHERMEN en op de barricade

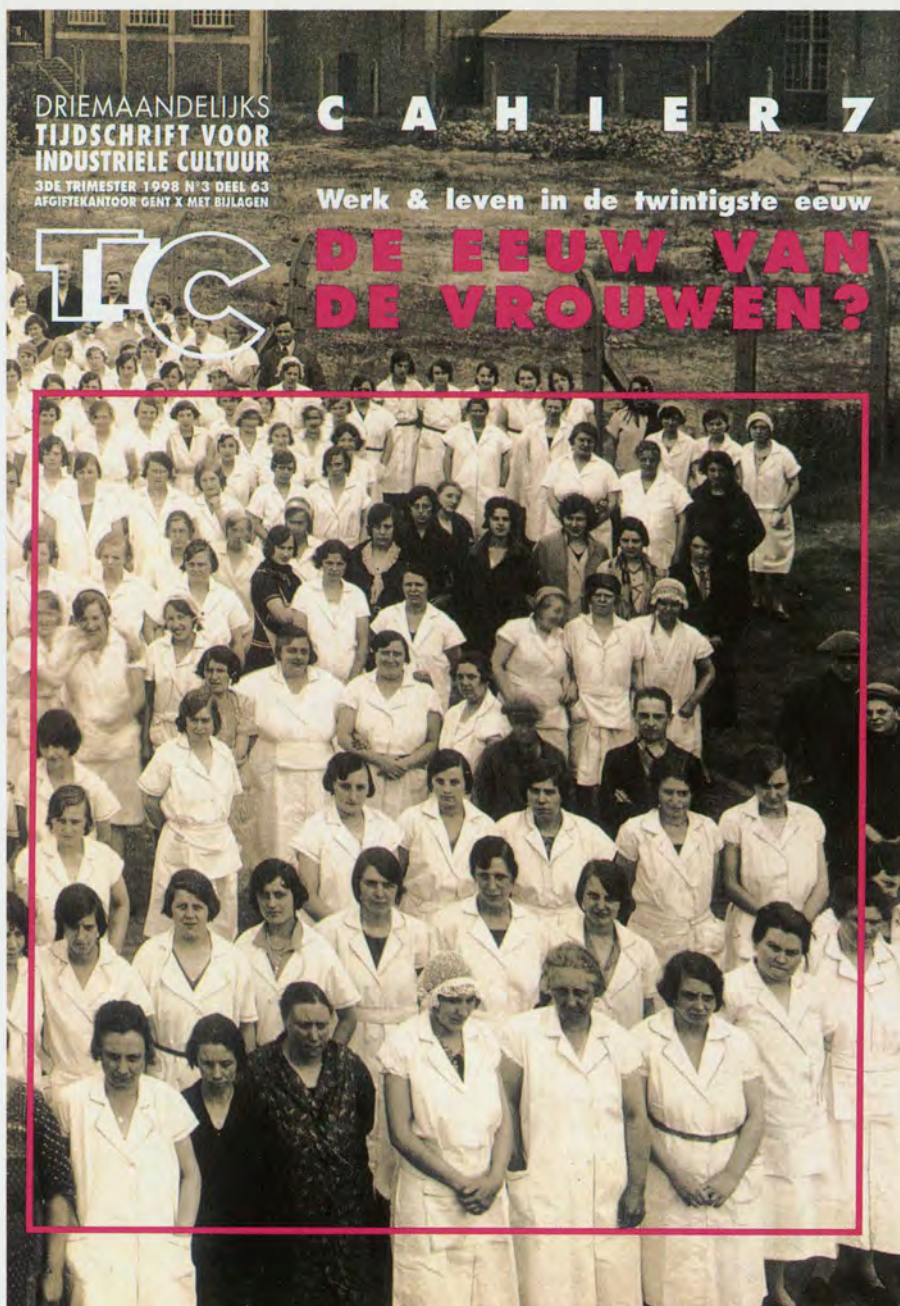

een uitgave van VIAT v.z.w.
in samenwerking met

Onder hoofdredactie van René De Herdt en eindredactie van Guido Deseyn werd het 'Tijdschrift voor Industriële Cultuur' (TIC) omgevormd tot een reeks van interessante thematische dossiers. De lay-out wordt verzorgd door Gerda Verheecke.

Een industrieel product dient uiteraard ook verkocht en naar de consument gebracht te worden. De manier waarop dit gebeurde was tijdens de industriële periode totaal anders dan in de periode die vooraf ging. Daarom wordt in de toekomst een afzonderlijke afdeling uitgewerkt over distributie en verkoop. Deze thema's zullen aan bod komen in de zogenaamde 'Machiniegalerij'. Het wordt een evocatie van een verkoopsopstelling van zware (stoommachines, compressoren, kalenders) en minder zware machines tijdens een internationale wereldexpositie. Aan de wanden komen grote schilderijen die het belang van de nijverheid aantonen. Vanzelfsprekend zal ook de rol van het affiche en van de nieuwere media zoals film, radio, televisie en internet beklemtoond worden. Deze opstelling zal volgens de huidige planning zowat 300 m² in beslag nemen op het gelijkvloers van het museumgebouw.

Een product dient niet enkel vervaardigd, gedistribueerd en verkocht te worden. Het wordt immers ook gekocht en verbruikt. Industriële producten bepalen de levenskwaliteit van de mens in de industriële periode. Deze is totaal anders in de 20ste dan in de 18de eeuw. Deze facetten zullen onderzocht, geïllustreerd en geëvoceerd worden in de kelderverdieping van het MIAT-gebouw onder het motto: hoe leefde en werkte de mens in de industriële periode.

De uitwerking van de laatste twee thema's, nl. verkoop en distributie enerzijds en verbruik en levenskwaliteit anderzijds, behoren tot de toekomstige opdracht van het MIAT.

Deze dossiers worden uitgegeven door de Vereniging voor Industriële Archeologie en Textiel vzw, die het MIAT in zijn werking ondersteunt. Ze vormen de rijkst geïllustreerde uitgave in België op vlak van het industrieel verleden.

Gelijkaardige foto's als van de autostrade Oostende – Brussel in de vijftiger jaren leiden de bezoeker figuurlijk naar het midden van de 18de eeuw.

Deze lithografie toont de eerste trein in de Muinkmeersen te Gent in 1837. De talrijke fabrieksschouwen getuigen dat Gent toen de belangrijkste industriestad was van Vlaanderen.

Foto: Stadsarchief Gent

De Kouter te Gent in 1763 door Engelbert van Siclers. Samen met de twee vorige illustraties behoort deze afbeelding tot de evocatieve tijdsgang die de bezoeker van 1999 terugvoert tot in het midden van de 18de eeuw.

Bijlokiemuseum Gent

Ons **Industrieel** Verleden **1750 – 2000.**

De **vrouw** achter de schermen
en op de barricade

Om de opstelling 'Ons Industrieel Verleden 1750 – 2000. De vrouw achter de schermen en op de barricade' te bezoeken gaat de bezoeker via de trap of via de lift tot boven in de traptoren. Hier heeft hij een vrij onbekend en onverwacht mooi gezicht op het centrum van de stad enerzijds, op de noordelijke en oostelijk gelegen industriële en havenwijken anderzijds. Daar start ook de basisopstelling van het MIAT.

De bezoeker komt in een vrij sober lokaal waar een video staat opgesteld. Dit lokaal heeft als belangrijkste functie groepen die langsheen de trap omhoog klimmen even op adem en tot rust te laten komen. Het videoprogramma benadrukt de kenmerken van de huidige samenleving via beelden over de wereldwijde economie, over ruimtevaart, de vooruitgang van de geneeskunde en de drugsproblematiek, de revolutie van de informatica, maar toont ook de gewone man in zijn dagelijks doen en laten.

Een spiegelplafond doet de bezoeker naar zichzelf kijken en zet aan tot reflectie. Die zelfreflectie kan gebeuren door terug te keren in de tijd en inzicht te krijgen in de evolutie van de samenleving.

De bezoeker wordt uitgenodigd om een tijdsgang binnen te stappen. Deze brengt hem van 1999 tweehonderdvijftig jaar terug, naar het midden van de 18de eeuw. In deze tijdsgang kan hij aan de hand van illustraties in verband met verkeer en transportmiddelen verifiëren hoe hij teruggaat in de tijd.

Landbouwmaatschappij en stedelijke samenleving in het Ancien Régime

Tweehonderdvijftig jaar geleden werd de wereld niet beheerst door de industrie. De West-Europese mens leefde toen in een maatschappij waar de landbouw bepalend was. Wellicht was er heel wat minder lawaai; het leven speelde zich trager en rustiger af. Meer dan tachtig procent van de bevolking leefde op het platteland en deinde mee op het ritme van de seizoenen. Velen voorzagen in hun levensonderhoud door hard, maar niet gejaagd werken op het platteland. Ook toen echter kon het leven moeilijk zijn voor wie door ziekte, krijgsverrichtingen of ongeval uit de boot viel. Talrijke bedelaars zwierven van dorp tot dorp.

Wind- en watermolens of de spierkracht van mens en dier zorgden voor de energie om graan te malen, bomen tot planken te verzagen, lijnzaad te pletten of polders droog te malen. Enkele keren per jaar ging de landbouwer bij de grootgrondbezitter of op het kasteel, waar de bewoners de dagen sletten in eindeloze verveling, om de pacht te betalen of de 'primeurs' aan te bieden.

Naast de teelt van voedingsgewassen zoals rogge, gerst, tarwe, spelt, haver, zorgde de landbouw ook voor nijverheidsgewassen zoals lijnzaad waaruit olie werd geperst of wede, meekrap en wouw waarmee men textielstoffen respectievelijk blauw, rood en geel kon verven. In onze gewesten was in het bijzonder de teelt van vlas erg belangrijk, vooral in het Land van Waas en in de Leiestreek.

Gezicht op een kopie van de kaart van graaf de Ferraris die in het MIAT de afdeling van de 18de eeuw opluistert. Op de voorgrond een slede.

De intussen befaamd geworden speelkasten van het MIAT ondersteunen het educatieve werk. De tijdscirkels geven een samenvattend overzicht van de politieke, economische, sociale, technische, wetenschappelijke en culturele hoofdmomenten per halve eeuw.

In de tapijtnijverheid werd vooral wol gebruikt. Deze nijverheid was een echte luxenijverheid waarvoor oorspronkelijk vooral de Zuidelijke Nederlanden bekendheid genoten, maar die vanaf de 17de eeuw ook in Frankrijk werd toegepast in manufacturen.

Een andere luxenijverheid was de passementnijverheid. Op de getouwen van de passementwevers werden flosjes, linten, banden in zijde of gouddraad, gordijnkoorden en galonnen geweven.

Het jeneverstoken was naast het bierbrouwen ook een belangrijke nijverheid, zowel in de steden als op het platteland. Op het platteland werd veelal gestookt op basis van rogge en gekiemde gerst (mout). Met het afval werd het vee op stal vetgemest. De mest van de dieren werd gebruikt om het landbouwland vruchtbaar te maken.

Vele ambachtelijke producten kwamen terecht in een internationaal handelscircuit. Ze werden uitgevoerd tot buiten de grenzen van Europa. Er bestond een handel vanuit de havens Vlissingen of Nantes naar de westelijke kusten van Afrika, waar de Europese producten werden ingeruild tegen negerslaven. Dit zwarte goud werd verscheept naar Midden- en Zuid-Amerika waar de ongelukkigen gedwongen werden te werken in plantages en mijnen. Uit de overzeese wingewesten werden goud, zilver en plantageproducten zoals suiker, cacao, koffie en katoen naar Europa gebracht. Deze handel bezorgde de Europese investeerders grote winsten. Het vergaarde kapitaal werd belegd in eigendommen – in de 18de eeuw werden heel wat herenhuizen (in Gent 'hotels' genoemd) gebouwd – maar ook in de opbouw en uitrusting van ateliers, manufacturen, werkhuizen en fabrieken. Dit handelskapitalisme zorgde voor het kapitaal van de eerste industriële revolutie.

Katoen was een van de producten die overzee en dankzij de inzet van slaven konden geteeld worden. Deze grondstof zou samen met ijzererts en steenkool de basisgrondstof worden waarop de eerste industriële revolutie tot stand kwam.

Heel het landelijk gebeuren tijdens het Ancien Régime wordt in het museum geïllustreerd door een muurtafereel, geschilderd op basis van een gravure uit een van de belangrijkste drukwerken van die tijd, de 'Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et métiers' (1751 – 1772) van de verlichte geleerden Diderot en d'Alembert. Opmerkelijk is de zaaimachine uiterst rechts op de schildering, bediend door een vrouw. In de nabijheid van deze muurschildering bevinden zich alsaam een aantal tuigen die reeds toen volop gebruikt werden in het boerenleven: vlashekel, ploeg, lijnzaadtremel, dorsvlegel, aardappelpoter, ossenjuk, vlasrepel, handzeis, boothamer, zwingelmes en boomzaag. Ook in Vlaanderen werd de aardappel, afkomstig uit Amerika, reeds volop geteeld. Vooral in de 19de eeuw zou de aardappel belangrijk worden voor de voeding van de verpauperde bevolking.

In een eerste speelkast ziet men onderaan de evocatie van een bakkerij in de 18de eeuw, bovenaan de maquette van graanvelden met het gezicht op de torens van Gent (dezelfde torens bemerkt men doorheen het grote raam met uitzicht vanuit het oosten op het centrum van Gent). Midden in deze speelkast wordt het leven verteld van één van de Franse filosofen die de terugkeer naar het landelijk leven en de natuur voorhield, Jean-Jacques Rousseau (1712 – 1778). Hij trok dit idee door naar de vrouw, waarvan hij de biologische rol onderstreepte. Ze diende vooral kinderen te baren en op te voeden; ideeën die door de Franse revolutionairen werden overgenomen.

De eerste informatieve cirkel links geeft een samenvattend overzicht voor de periode 1701 – 1750.

De tijdsgang die de bezoeker naar de 18de eeuw eeuw brengt, eindigt in een evocatie die aantoont dat de mens 250 jaar geleden leefde in een landbouwmaatschappij.

Een trapgetouw, in 1746 vervaardigd, illustreert de activiteit van een kleine landbouwer die zich in de wintermaanden als wever ontpopte om de eindjes aan elkaar te knopen. Het windas dat tentoongesteld wordt heeft alle kenmerken van een 18de-eeuws model. Terwijl het trapgetouw, afkomstig uit de streek van Brakel, representatief is voor het weven op het platteland, is de twijnmolen voor linnengaren uit 1789 een typisch voorbeeld van de ambachtelijke activiteit in de stad. Deze ovale twijnmolen – wellicht de oudste en de imposantste die nog bestaat – werd gebruikt om het vlasgaren te verdubbelen om op die manier een sterkere draad te bekomen. Deze draden werden gebruikt in de ketting van het weefsel. Deze twijnmolen kan als een voorloper van een 'machine' beschouwd worden. Aan de wanden geven de platen van een kalender een overzicht van de diverse fasen van de productie van vlas tot linnen, van op het platteland tot in de stad.

Een speelkast geeft een evocatie van een vlasveld tijdens de oogst (het slijten van het vlas). In een andere speelkast ziet men de maquette van de Vrijdagmarkt. Deze markt was in het Ancien Régime een belangrijke handelsplaats voor de verkoop van linnen. Van hieruit werd het uitgevoerd naar Frankrijk en Spanje.

De opstelling van de textielgetouwen werd evocatief uitgewerkt tegen een enorm raam dat een wondermooi uitzicht geeft op het centrum van Gent en op de symbolen van de 'machten' die het maatschappelijk leven in de 18de eeuw beheersten. De juridische macht was gevestigd in het Gravensteen, de burgerlijke stedelijke macht in het stadhuis en het belfort en de kerkelijke macht in de talrijke kerken, kloosters en abdijen. Het Toreken op de Vrijdagmarkt symboliseert de macht van de ambachten.

Twijnmolen uit 1789 (links), één van de topstukken van het MIAT.

Foto: Studio Claerhout

Iets verder in de museumopstelling staan een reeks unieke alambieken, kunstig vervaardigd. De grote, gemaakt van rood koper, waren bestemd voor het destilleren van alcohol; de kleinere, uit geel koper, voor het overhalen van likeuren. De evocatie van deze stookinstallatie vormt een uniek geheel. Een wijnpers, alcoholpomp en enkele kleiner objecten vervolledigen het.

Polders werden drooggemalen met de schroef van Archimedes (18de eeuw), waarvan in het museum een uniek exemplaar aanwezig is.

In vele steden waren ook de metaalnijverheid en de ledersector belangrijke bedrijfstakken. Een kleine evocatie geeft een beeld van een zestienjarig meisje (kinderarbeid bestond ook in de 18de eeuw) dat met de kruiwagen vellen vervoert voor de leerlooierij. Het tafereel is geïnspireerd door een schilderij van de Luikse schilder Léonard Defrance. Een arduinen vleesblok en een vleesmes waren de gebruiksvoorwerpen om vleesrestanten en vet van de vellen te schrapen. Leder was tijdens het Ancien Régime een veelgebruikt materiaal voor het vervaardigen van allerlei voorwerpen, gaande van riemen, scheden, laarzen, kledij, paardetuig, emmers tot en met behang.

Om het handelskapitalisme te illustreren werd in één van de speelkasten een maquette van de Gras- en Korenlei in Gent geplaatst. Het was de aanlegplaats van vrij grote handelsschepen. De evocatie van het dek van een slavenschip, hoewel ludiek opgevat, wijst ons op een realiteit, namelijk het transport en gebruik van slaven in mensonwaardige omstandigheden, waarmee vele van onze voorouders morele problemen hadden. Via het avontuurlijk leven van de Nederlandse soldaat John Gabriël Stedman (1744 – 1797), die naar de Antillen trok om aldaar opstanden van weggelopen slaven te onderdrukken, krijgt men niet alleen een gevarieerde kijk op het leven van de slaven, maar ook op dat van de planters en kolonisten.

Een schroef van Archimedes op de voorgrond voor het droogmalen van polders en alambieken voor het stoken van graanjenever en likeuren uit de 18de eeuw.

Dit zestienjarig meisje met kruiwagen vervoert leder en huiden. Deze reconstructie toont dat er ook in het Ancien Régime veel kinderarbeid was.

Evocatie in één van de speelkasten van het MIAT: het dek van een slavenschip uit de 18de eeuw.

Het belang van de drukunst als medium om vanaf de 15de-16de eeuw informatie te verspreiden kan niet genoeg benadrukt worden. Dit wordt geïllustreerd door een houten drukpers met Bleau-degel en een papierpers voor handgeschept papier uit 1655, doch hersteld in 1763. Buiten aan de ingangstrap van het MIAT ligt een zogenaamde 'Hollander', een arduinen kuip waarin in de 18de eeuw lommen werden vermalen om papier te bereiden. De eerdergenoemde kaart van Ferraris geeft een idee van de druktechniek die men toen beheerste: kleurendruk bestond niet; de gravures werden achteraf met de hand ingekleurd.

In dat gedeelte van het museum dat aan de 18de eeuw gewijd is (de wanden zijn geel geverfd), hoort men de muziek van Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791). In 1765, toen hij samen met zijn vader en zus op tournee was, gaf hij een opvoering in de Baudelokapel aan de Ottogracht in Gent. De toren van deze kapel kan men zeer goed zien door het grote raam dat een uniek uitzicht geeft op de oude binnenstad. Aansluitend daarbij wordt in een speelkast een evocatie gegeven van een rijk gedekte tafel tijdens een huisconcert. De theekan staat er niet toevallig: thee was in die dagen een drank die, net als koffie en chocolade trouwens, alleen de rijkere zich konden veroorloven.

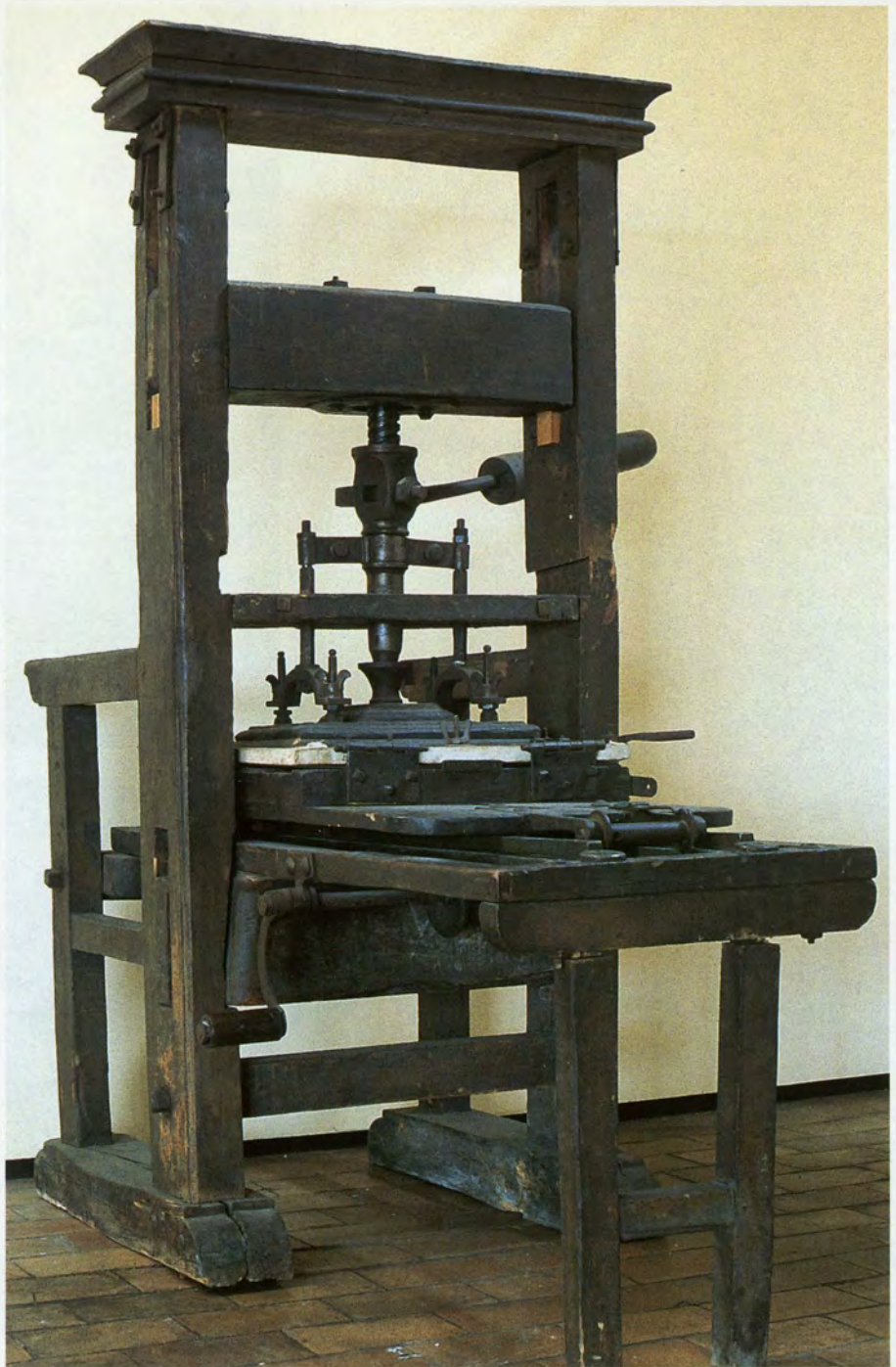
In het interieur van een rijk koopman tonen de wand schilderijen onder meer een kasteeltuin in Engelse landschapsstijl, het beurtschip de barge dat aanlegt aan de Brugsepoort te Gent en koopwaar aanvoert vanuit Oostende alsook een gezicht op de eerste plantentuin van Gent, de 'hortus Gandavensis', die in 1797 werd opgericht in de tuin van het Baudeloklooster, in de directe omgeving van het museum.

De vrouw achter de schermen

Het economisch-sociaal gebeuren tijdens het Ancien Régime werd beheerst door mannen. Het was een man die aan het hoofd stond van de boerderij. Het was een man die de pacht inde. Het was een man die de kerkelijke diensten voorging. Het waren mannen die in de ambachten de dienst uitmaakten. Het waren mannen die geronseld werden voor het leger. De meeste kooplui waren mannen. Het was een man die aan het hoofd stond van het slavenstelsel. Het was een man die het gezin naar buiten vertegenwoordigde.

Dit betekent niet dat vrouwen hun tijd in ledigheid doorbrachten. Vele plattelandsmeisjes gingen buitenhuis werken. Na jarenlange dienstarbeid hadden ze een eigen bruidsschat verdiend, wat hun toekomstige vaak in staat stelde om zich als zelfstandig ambachtsman te vestigen. Niet alle meisjes werden dienstmeisjes. Velen kwamen terecht in de huishouding of in de ambachtelijke nijverheid en gingen werken als naaister, borduurster, handschoenmaakster of leurster.

Voor al in de ambachten en op de boerderijen werden de vrouwen beschouwd als leveranciers van onbetaalde, ondersteunende diensten in het huishouden en op het bedrijf. Als moeder of als 'werkster' waren zij de praktische spil van het gezin. Slechts enkele vrouwen slaagden erin zich aan de anonimiteit van het vrouw-zijn te onttrekken.

Drukkers uit de 18de eeuw; in die tijd waren drukpersen erg belangrijk voor het doorspelen van informatie.

De tafel van een rijke koopman uit de 18de eeuw. Het thee-drinken werd opgeluisterd door vioolconcerten.

Reconstructie van een
interieur van een rijke
koopman (einde 18de -
begin 19de eeuw).

De Franse revolutie, een ommekeer

De wereld, zo beweerden de verlichte filosofen, was onderhevig aan natuurwetten. De orde in de samenleving poogde men, via empirisch onderzoek, af te leiden uit de wetmatigheid van de natuur. Volgens de natuurwet ligt de macht niet meer bij een absolute monarch, maar bij het volk.

Volgens diezelfde natuurwet werd de vrouw beschouwd als het 'wijfje' van de mens (homme) en als bezit van de echtgenoot. De vrouw diende, aldus de Franse filosoof Jean-Jacques Rousseau (1712 – 1778), in de eerste plaats echtgenote en moeder te zijn.

De rechten van de mens, zo sterk verdedigd in 'Les Droits de l'Homme et du Citoyen' van 1789, golden niet voor vrouwen. Nochtans waren deze laatste tijdens de Franse Revolutie niet achterwege gebleven wanneer de trom roffelde om het Ancien Régime omver te werpen.

Voorvechtster Olympe de Gouges, die in 1791 'Les Droits de la Femme et de la Citoyenne' publiceerde, ging op de guillotine Marie Antoinette (1755 – 1793) achterna. De geschriften gepubliceerd in 1792 door een tijdgenote, de vrijgevochten Engelse Mary Wollstonecraft, onder de titel 'The Vindications of Rights', waarin ze opkwam voor arbeid, ongehuwd moederschap, eigen bezit en politiek beslissingsrecht, waren hun tijd ver vooruit en werden door de publieke opinie niet ernstig genomen. De Code Napoléon (1804) stelde voor een lange periode orde op zaken: de plaats van de vrouw was de huiselijke kring waar zij, politiek machteloos en onderworpen aan de echtgenoot, belast was met de zorg voor het nageslacht. Volwassen gehuwde vrouwen werden door dit burgerlijk wetboek als onmondige kinderen behandeld. Zo konden ze geen eigen contracten afsluiten. De wet van 1792 liet echtscheidingen toe, maar ze werden verre van aanbevolen. De moraal van de revolutie hechtte een groot belang aan de rede bij het oplossen van huwelijksproblemen, en dit in het belang van het kind.

De Franse Revolutie gaf vooral heel wat rechten en vrijheden in handen van de burger. Het verbod op samenscholing van arbeiders zou in de toekomst de fabrieksarbeiders beletten op georganiseerde manier hun rechten te verdedigen. De ambachtscorporaties werden afgeschaft en de arbeiders werden volledig afhankelijk van hun patroon.

De eerste industriële revolutie

De periode die zou beheerst worden door de fabrieksarbeid was niet veraf meer. In Engeland brak de eerste industriële revolutie, die in feite het resultaat was van een lange evolutie, reeds volop uit in de 18de eeuw. In België startte ze omstreeks 1800.

Door de verbetering van de landbouwmethodes steeg de agrarische opbrengst. Meer monden konden gevoed worden. De stijgende bevolking deed op haar beurt de vraag naar producten toenemen. Vooral in de textielsector gaf dit stimulansen tot mechanisatie. Textielmachines, in beweging gebracht door één centrale krachtbron, werden in fabrieken geplaatst. De verbetering van de ijzerproductie liet toe bruggen, machines, spoorwegen, locomotieven en metalen schepen te bouwen.

Met gietijzeren elementen, kolommen en liggers konden in 'fabrieken' grote werkplaatsen overspannen worden.

De uitvinding van de stoommachine zorgde voor een nieuwe vorm van drijfkracht, alhoewel wind- en rosmolens nog zeer lang in gebruik bleven. James Watt (1736 – 1819) is ongetwijfeld een figuur die nog altijd tot de verbeelding spreekt.

De op industriële manier vervaardigde producten, leder, machines, metaalwaren, textiel, enz. konden met de stoomtrein of stoomboot gedistribueerd worden. Talrijke kanalen werden gegraven en België kreeg het dichtste spoorwegnet ter wereld.

De overgang naar een ander 'geïndustrialiseerd' productiesysteem, dat geheel werd beheerst door de burgerman, had verstrekkende gevolgen voor de familiale arbeidseenheden die tijdens het Ancien Régime bestonden. Mannen, vrouwen, maar ook kinderen dienden hun vertrouwde leefomgeving te verlaten om in een vreemd arbeidsklimaat te gaan werken. De industriële revolutie had nefaste gevolgen voor het gezinsleven. De moordende concurrentie van de fabrieken luidde de ondergang van de huisnijverheid in.

Tijdens de Franse Revolutie was echtscheiding mogelijk, maar werd zeker niet gestimuleerd.

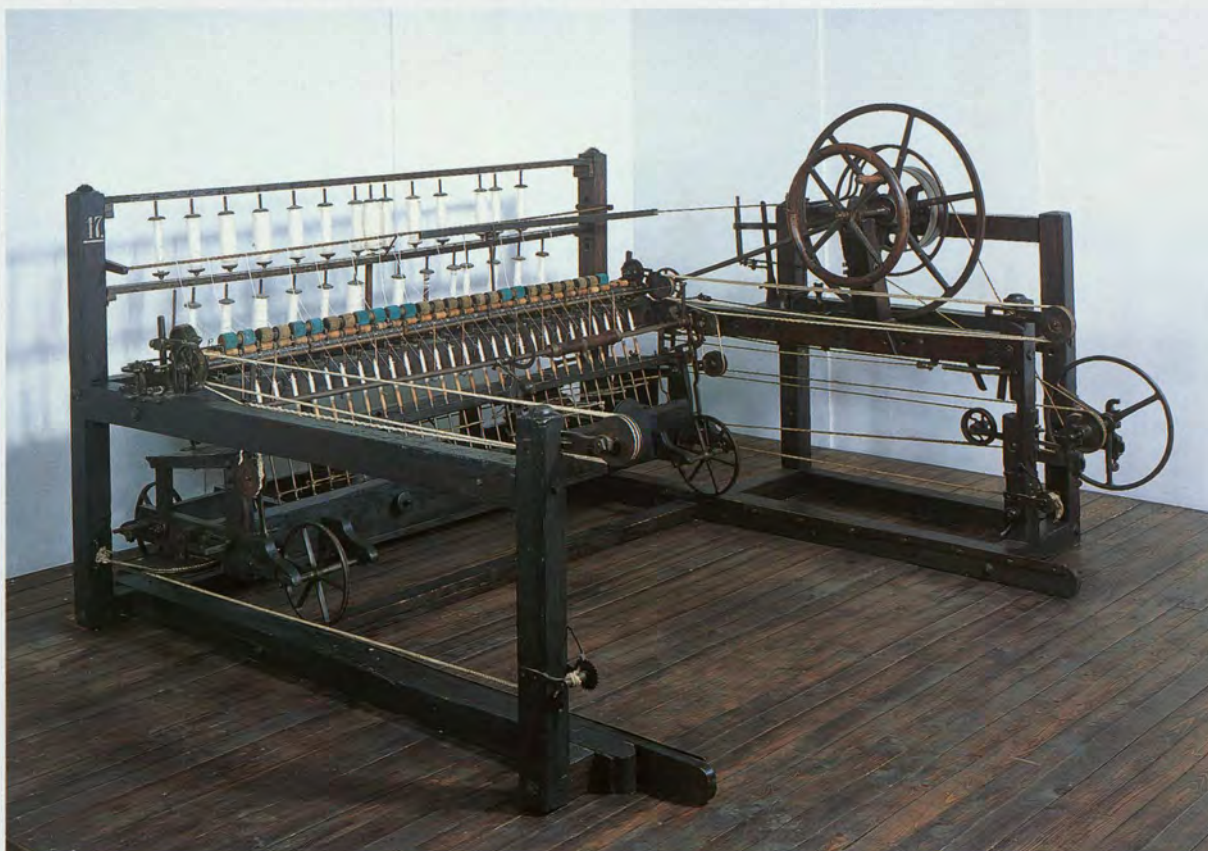
Lieven Bauwens, een ondernemer uit Gent, smokkelde op het einde van de 18de eeuw de toenmalige spits technologie uit Engeland naar het Europese vasteland.

Stadhuis Gent

Het leven van de Gentse ondernemer, burgemeester, smokkelaar en waaghals Lieven Bauwens (1769 – 1822) vormt een onderdeel van het 'journalistenspel' voor de jeugd. Zowel een maquette als een fotovergroting geven weer hoe de fabriek van Lieven Bauwens, gevestigd in het voormalige Kathuizerklooster te Gent, er omstreeks 1803 langs de binnenkant uitzag.

In de onmiddellijke nabijheid staan de machines van de eerste industriële revolutie. Een met een vliegende schietspoel uitgerust weefgetouw illustreert een belangrijke stap in de technische evolutie. Twee modellen van spintoestellen, namelijk een model van de spinning jenny (uitgevonden door James Hargreaves) en een model van de waterspinmachine (waterwiel) van Richard Arkwright, tonen de overgang van spinnewiel naar spinmachine.

De aanwezige 'mule jenny' is van het type dat in Engeland spinning mule wordt genoemd. De mule jenny is één van de pronkstukken van het MIAT. De machine wordt gedateerd omstreeks 1810. Van deze machine wordt gezegd dat ze door Lieven Bauwens werd overgesmokkeld.

De 'mule jenny' is een spinmachine van omstreeks 1810. Het is één van de pronkstukken van het MIAT.

Foto: Studio Claerhout, Gent

Machines waarvan de technieken stammen uit de periode van de eerste industriële revolutie.

Alle machines die de industriële revolutie evoceren worden aangedreven door één centrale drijfjas. Deze is op zijn beurt verbonden met een stoommachine van de Brusselse constructeur Bollinckx. De evocatieve configuratie die men hier ziet heeft in werkelijkheid echter nooit bestaan, omdat zowel machines uit verschillende bedrijfstakken als van diverse constructieperiodes hier samengebracht zijn. Maar ze geeft een idee van hoe machines, vanaf de eerste industriële revolutie, fabrieksmatig werden opgesteld: een spincontinuu van het einde van de 19de eeuw, een mechanisch weefgetouw ca. 1860, een textielveredelingsmachine, een looiton, een meettoestel om de oppervlakte van huiden te meten. Aan de andere zijde bevinden zich gietijzeren fabricaten en een kollergang (een wals voor het fijnmalen van erts, kleurstoffen, oliezaden, cacao). Beide verwijzen naar het belang van de metaalnijverheid bij het tot stand komen van de eerste industriële revolutie. Heel speciaal is het handweefgetouw dat uitgerust is met een Jacquardkop. Door deze uitvinding van de wever Joseph Marie Jacquard (1752–1834) uit het Franse Lyon werd het mogelijk zeer ingewikkelde tekeningen in het weefsel te verkrijgen.

Een reeks historische personages uit het journalistenspel geven aan dat de industriële revolutie 'gemaakt' werd door mensen en 'ondergaan' werd door mensen. We vermelden reeds Lieven Bauwens en James Watt, maar er zijn ook de textielarbeidster Delphine Respeliërs (1861 – 1945), de textielarbeider en socialistisch voorvechter Pol De Witte (1848 – 1929), de thuiswever Joseph De Schrijver (1835 –) en ook de burgerlijke Jenny Marx (1814 – 1881), echtgenote van de befaamde filosoof Karl Marx (1818 – 1883).

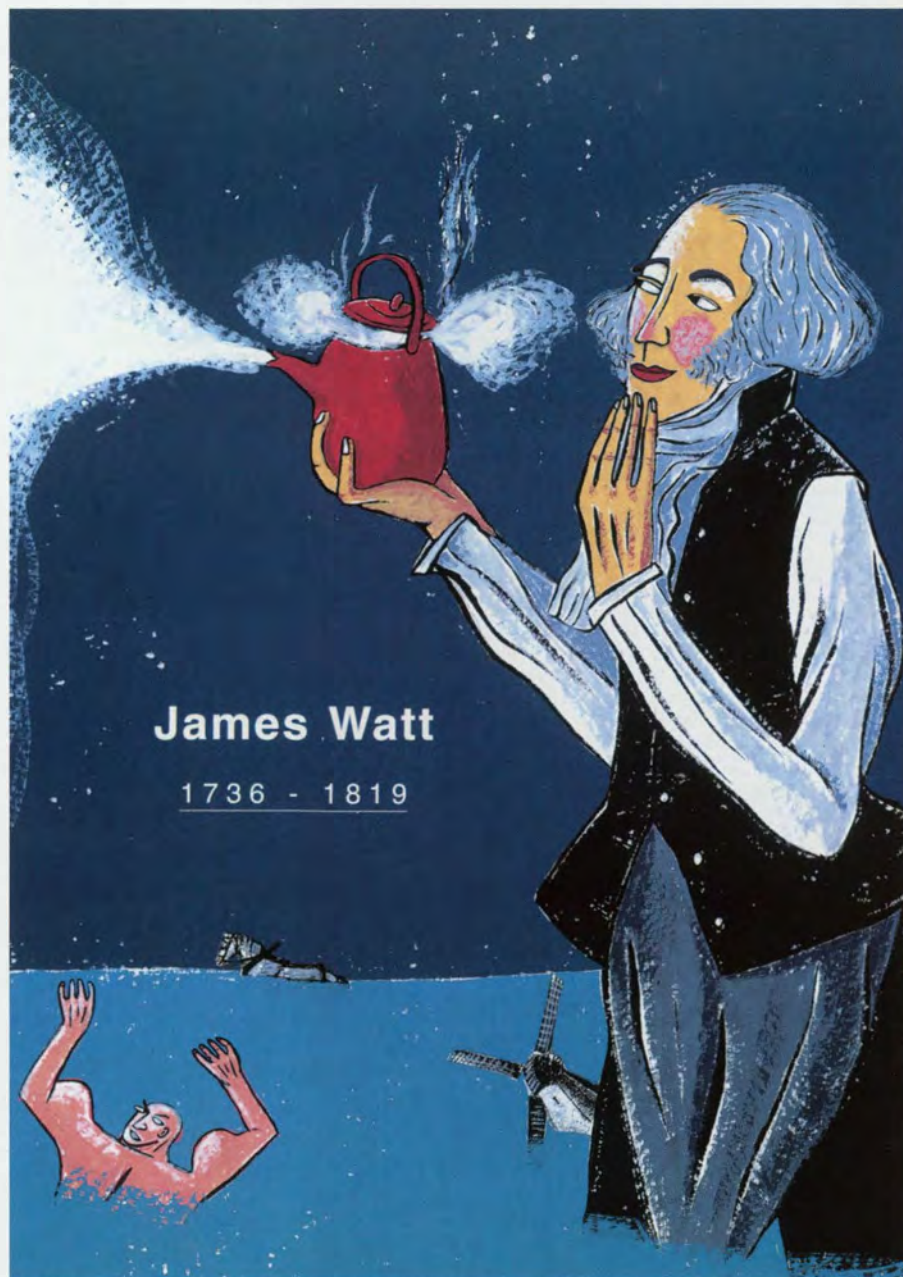
De 19de eeuw of de eeuw van de burgerman

Door de Code Napoléon uit 1804 was de vrouw gebonden aan het gezin door ondergeschiktheid aan de man. Het moederschap was haar ware bestemming. Alle fundamentele beslissingen hoorden de huisvader toe. Elk streven naar vrijheid en onafhankelijkheid voor de vrouw gold als 'onvrouwelijk' en werd in de kiem gesmoord. De sfeer die de samenleving bepaalde wordt aangeduid met de term 'Victoriaans': zelfvoldaanheid, conservatisme, strenge fatsoensnormen, nuchterheid en gebrek aan humor.

De toepassing van Victoriaanse waarden bracht een dubbele moraal mee voor man en vrouw en had een tomeloze schijnheiligheid tot gevolg, die een grote bloei opleverde van de pornografie en de prostitutie. Zowel de industriële revolutie als de ideeën van de Franse Revolutie kwamen vooral de burgerij ten goede. Het economisch liberalisme verzekerde vrijheid van individueel handelen. De kapitalistische arbeidsmoraal maakte van werken de hoogste waarde. De niet-bezittende arbeidersklasse, het proletariaat, zou tot het

einde van de 19de eeuw niet aan de politieke besluitvorming mogen deelnemen.

Dat was ook zo in het jonge België. In 1830 hadden de (Franstalige) Belgen zich losgetornd uit het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden en een grondwettelijke monarchie in het leven geroepen. De erg liberale Belgische grondwet gold in de 19de eeuw als een na te volgen voorbeeld.

James Watt is één van de figuren die deel uitmaken van het educatieve 'journalistenspel' (voor tien- tot veertienjarigen).

Model van de koopvaardijbrik 'Le Commerce de Gand'. Het originele vaartuig bevoer ooit het in 1824-1827 gegraven kanaal Gent-Terneuzen.

De Belgische onafhankelijkheid in 1830 wordt symbolisch weergegeven door een reconstructie van de Muntschouwburg. Hier werd immers in augustus 1830 de opera 'La muette de Portici' opgevoerd, de directe aanleiding voor de opstand van de patriotten. Achter de reconstructie bemerkt men een aantal originele windassen en een houten trommelhijssysteem, afkomstig uit de Koninklijke Opera van Gent. Als decor laat een uitvergroete Epinalprent zien hoe ook de vrouwen bij de opstand waren betrokken.

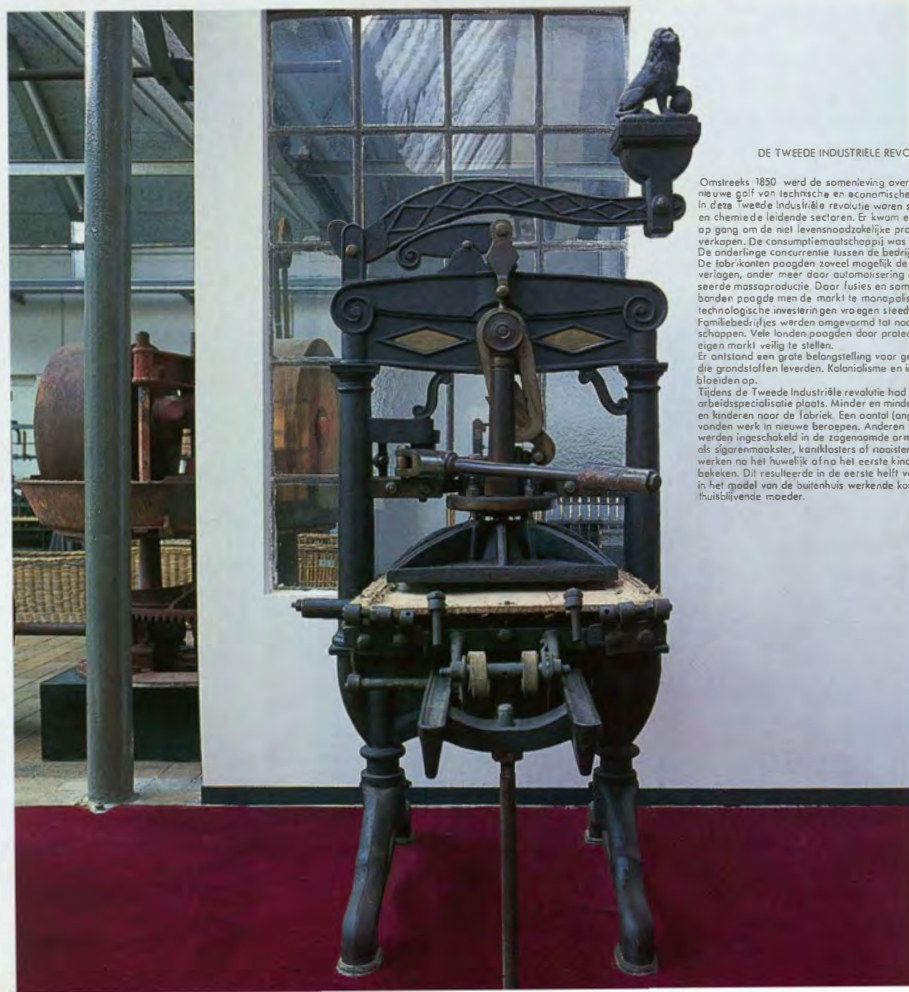
Met de onafhankelijkheid van België zit de bezoeker volop in de eerste helft van de 19de eeuw. Een museumstraat gebouwd met originele winkelpuizen bevat drukwerk met inlichtingen over de onafhankelijkheid, over de Belgische vorsten, over de romantische zienswijze op de vrouw. Ook de verzamelde uitgaven van Hendrik Conscience staan hier uitgesteld.

Langs de overzijde bemerkt men het model van de koopvaardijbrik 'Le Commerce de Gand'. Door middel van dit schip wordt de handelsactiviteit in de eerste helft van de 19de eeuw geïllustreerd. De brik werd beschouwd als een zeer snel en handig zeilschip dat tevens geschikt was voor de grote vaart. De razeilen stonden er borg voor dat in gebieden waar de wind gedurende langere periode hoofdzakelijk uit één richting kwam, toch goede voortgang kon gemaakt worden. Op kortere kustreizen, waar vaak wisselvallige winden overheersten, kwam de uitstekende wendbaarheid van de brik goed van pas. Het nadeel van de brik was dat hij heel wat matrozen vergde om het schip optimaal in vaart te houden. De relatief hoge bemanningsgraad was er de oorzaak van dat bij de opkomst van de stoomvaart de brik als eerste van het toneel verdween (de befaamde klipper hield het iets langer vol). De brik 'Le Commerce de Gand' was hetzelfde lot beschoren. Rond 1850 werd hij, voor de vaart naar Engeland langs het Kanaal van Terneuzen, vervangen door een stoomschip van Engelse makelij, dat overigens dezelfde naam zou dragen.

Een 'Colombienne' kniehevellers Lejeune wijst op het belang van de pers in de 19de eeuw. Het dagblad en het met litho's geïllustreerde boek worden uiterst waardevolle media voor de informatieoverdracht. Dat zal nog in sterkere mate blijken tijdens de tweede industriële revolutie.

Een evocatie van de 'Muntschouwburg' uit Brussel verbergt originele houten theaterwindassen. Deze gevel vormt het decor van een educatief theater-spel over de onafhankelijkheid van België.

DE TWEEDE INDUSTRIËLE REVOLUTIE

Omstreeks 1850 werd de samenleving over een nieuwe golf van technische en economische veranderingen. In deze tweede industriële revolutie waren de chemische en de textielindustrie de leidende sectoren. Er kwam een opgang om de niet levensnoodzakelijke producten te verkopen. De consumptiematenschap was de onderlinge concurrentie tussen de bedrijven. De fabriekanten poogden zoveel mogelijk de verlagen, onder meer door automatisering en de massaproductie. Door fusies en samenwerkingen poogde men de markt te monopoliseren. Technologische investeringen vroegen steeds. Familiebedrijven werden omgevormd tot ondernemingen. Vele landen poogden door protekt eigen markt veilig te stellen. Er ontstond een grote belangstelling voor de grondstoffen leverden. Kolonialisme en in bloeden op. Tijdens de Tweede Industriële revolutie had de arbeidspecialisatie plaats. Kinderen en vrouwen werden ingeschakeld in de zogenaamde arm als sigarenmaker, knipfisters of naaier, werken na het huwelijk af na het eerste kind bekeken. Dit resulteerde in de eerste helft van in het model van de buitenhuis werkende kostblijvende moeder.

'Colombienne'-drukkers uit de eerste helft van de 19de eeuw. De drukpersen vormen een constante in de opstelling 'Ons Industrieel Verleden 1750-2000'.

De tweede industriële revolutie

Vanaf 1850 werd de samenleving overspoeld door een nieuwe golf van vernieuwingen, gepaard gaande met een bijna onbegrensd geloof in de mogelijkheden van techniek en industrie. In deze tweede industriële revolutie waren staal, electriciteit en haar talrijke toepassingen, chemie, nieuwe motoren (ontploffingsmotoren) toonaangevend. De wetenschap maakte enorme sprongen voorwaarts. Industriële toepassingen van wetenschappelijke ontdekkingen bleven niet uit. De fabrikanten poogden de arbeidskosten zoveel mogelijk te verlagen, onder meer door automatisering en gestandaardiseerde massaproductie. Door fusies en samenwerkingsverbanden streefde men ernaar de markt te monopoliseren. De nieuwe technologische investeringen vroegen steeds meer kapitaal. Familiebedrijven werden omgevormd tot naamloze vennootschappen. Er ontstond een grote belangstelling voor overzeese gebieden die grondstoffen leverden. Kolonialisme en imperialisme bloeiden op. Twee figuren zijn daar op een heel eigen manier voorbeelden van, namelijk de ontdekkingsreizigers Alexandrine Tinne (1835–1869) en Henry Morton Stanley (1841–1904). De eerste was een schatrijke Haagse dame die met hebben en houden doorheen de Sahara op avontuur trok. De tweede stond samen met koning Leopold II (1835–1909) aan de basis van de latere Belgische kolonie Congo.

Producten werden op een totaal andere manier aan de man gebracht dan honderd jaar voorheen. De reclame via dagblad en affiche slaagden erin niet-levensnoodzakelijke producten bij de bevolking als onmisbaar te laten aanvoelen. De consumptiemaatschappij was geboren. In de 20ste eeuw zou ze zich volop verder ontwikkelen en een toppunt kennen tot in onze dagen. Het was vooral de burgerij die in de 19de eeuw zou genieten van het werk van de machine. Zij had immers het nodige geld om zich de aangeprezen kookfornuizen en naaimachines aan te schaffen. Burgerdames lieten zich graag fotograferen op de dijk te Oostende of lieten zich rondrijden in een 'brouette', een éénpersoonswagen getrokken en voortgeduwd door enkele armoezaaiers. De tijd van de auto, met achter het stuur een pronte dame, is niet meer veraf. Welk belangrijk en uiterst negatief gevolg de auto had voor mens en dier wordt getoond in een evocatie in één van de speelkasten.

Meisjes moesten koket en elegant zijn en werden voorbereid om onderdanige echtgenotes en goede moeders te worden. Niet alle vrouwen legden zich hierbij neer. Beter onderwijs was één van de eerste en hardnekkigste eisen van de ontluikende feministische beweging. Zoé Gatti de Gamond (1805 – 1854), de eerste Belgische feministe, richtte verschillende scholen op voor vrouwen. Haar dochter Isabelle zette de strijd voor degelijk onderwijs voort. Het hoger onderwijs was in België nooit wettelijk verboden geweest, maar tussen droom en daad stonden vele vooroordelen en praktische bezwaren. In het academiejaar 1880 – 1881 slaagden drie meisjes er toch in zich aan de Université Libre de Bruxelles te laten inschrijven. Isala van Diest (1842 – 1905) werd de eerste vrouwelijke Belgische arts. Marie Popelin (1846 – 1913) zou als advocaat nooit aan de balie mogen pleiten.

Ze werd één van de belangrijkste Belgische voorvechtsters van de rechten voor de vrouw. Bovendien had er tijdens de tweede industriële revolutie een geleidelijke arbeids-specialisatie plaats. Vooral op het einde van de 19de eeuw gingen steeds minder vrouwen en kinderen werken in de fabriek. Een aantal ongehuwde vrouwen vond werk in nieuwe beroepen: het onderwijs, de telefonie, dactylografie en secretariaatswerk. Anderen werkten thuis of werden ingeschakeld in de zogenaamde armoede-industrie als sigarenmaaksters, kantklosters of naaisters. Velen woonden en werkten in ellendige omstandigheden of kwamen terecht in de prostitutie. De arbeidersvereniging zou in de woon- en werkomstandigheden slechts langzaam verandering brengen.

De traditionele, door de burgerij aanvaarde schilderkunst stond mijlenver verwijderd van de avant garde. Enkele schilderijen van meisjes en dames tonen dit meer dan duidelijk aan: Henri-Jacques Bource, 'De rijpe kersen' (1874), Giron 'Drie dames' (1898), Juliaan De Vriendt 'Damesportret' (1905). Hoe ver staat deze kunst niet verwijderd van een Vincent Van Gogh (1853–1890), die in een speelkast wordt besproken en in de 19de eeuw zijn schilderijen nog niet aan de straatstenen kwijt kon?

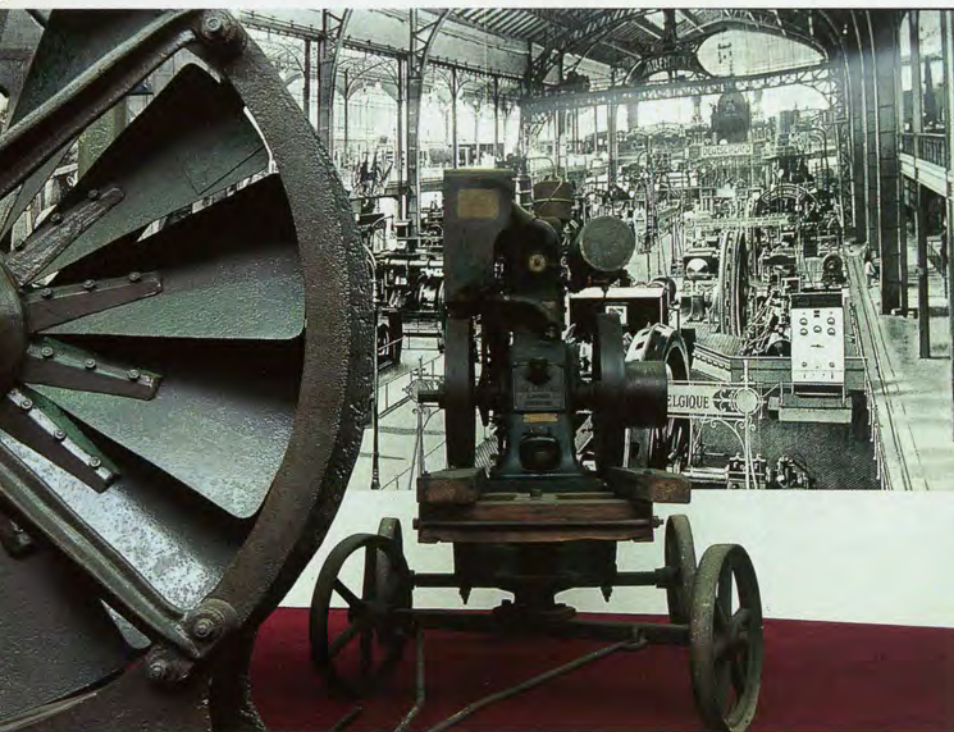
Frontpagina van de catalogus 'Het affiche', een tentoonstelling in 1984 door het MIAT opgesteld. Reclame is een typisch industrieel fenomeen en zal dan ook in het MIAT een bijzonder accent krijgen.

In het midden van de 19de eeuw lieten rijke lui zich vervoeren in een zogenaamde 'brouette'. Op de achtergrond een schilderij met rijke burgerdame.

let Affiche

Een reeks van machines en objecten illustreren een aantal typische kenmerken van de tweede industriële revolutie. Deze objecten staan opgesteld tegen een achtergrond van fotowanden waarop belangrijke gebeurtenissen en uitvindingen uit de tweede helft van de 19de eeuw worden afgebeeld.

Tegenover deze wand staat een vitrinekast met het geraamte van een gorilla; ernaast het geraamte van een mens. Symbolisch verwijzen ze naar de totaal nieuwe visie op de evolutie van het leven met 'On the Origin of Species by Means of Natural Selection', 1859, door Charles Darwin (1809 – 1882). Darwin vindt men ook terug in de levenskasten, samen met andere wetenschappers en technici zoals Thomas Alva Edison (1847–1931) en Louis Pasteur (1822–1895).

Op dit ogenblik is de bezoeker volop in de tweede helft van de 19de eeuw beland. De eenvoudige winkelpuien van het begin van de eeuw hebben plaats gemaakt voor de uitstalramen van een authentiek warenhuis, met een winkelpui naar ontwerp van de Gentse architect Leon De Keyser.

Een schilderij van Armand Heins wijst op het belang van het haventransport (in dit geval de Gentse haven die op het einde van de 19de eeuw een sterke uitbreiding kende). Een model van een stoomlocomotief accentueert het belang van de spoorweg als transportmiddel.

Tijdens de Belle Epoque staat de vrouw op de barricade

De 19de eeuw gleed bijna ongemerkt over in de 20ste eeuw. De Belle Epoque was volop aan de gang. Door de spectaculaire vernieuwingen in wetenschap en techniek was het vertrouwen in de vooruitgang groot. De Belle Epoque was geen tijd van grote politieke vernieuwingen, maar wel van uitgesproken sociale tegenstellingen. De rijken toonden onbeschaamd hun overvloed; voor de armere bevolkingslagen behoorden armoede en miserie nog steeds tot de dagelijkse realiteit.

In het begin van de eeuw kende de eerste golf van het 'burgerlijk' feminisme een hoogtepunt. De vrouwenbewegingen zetten hun strijd voor stemrecht en gelijke rechten verder. Vooral de strijd van de suffragettes in Groot Brittannië haalde geregeld de internationale krantenkoppen. Door het uitblijven van het stemrecht werden de acties van de suffragettes steeds grimmiger.

Deze winkelpui uit de tweede helft van de 19de eeuw heeft reeds grote uitstalramen om de producten van de industriële revolutie aan de massa te koop aan te bieden.

Schilderij van de haven van Gent door Armand Heins.

Om naar de 20ste eeuw te gaan moet de bezoeker één verdieping afdalen. Hij komt terecht op een klein pleintje dat inhoudelijk kan beschouwd worden als de voortzetting van de evocaties op de hoogste verdieping. Het pleintje werd gekasseid met originele 19de-eeuwse bestrating. De grauwwode bakstenen fabrieksmuur in de opstelling met de fabriekspoort van de 'Filature Georges en Max Van Acker' laat ons vermoeden dat in de Belle Epoque nog vele arbeiders met fabriekswerk aan de kost kwamen. Het mosterdfabriekje van Tierenteyn staat voor het economisch belang van het middenstands-bedrijf. Het kleine en middelgrote bedrijf zou gedurende de ganse 20ste eeuw mede de economie bepalen. Binnenin ziet men een pletmolen voor mosterd, een kleine gietijzeren cilindermolen en mosterdtonnen. De winkelpui zelf heeft nog alle kenmerken van de neo-classicistische traditie en vertoont nog geen art nouveaukenmerken. De prachtige booglamp die het pleintje belicht was maar mogelijk dankzij de vooruitgang van de elektrische toepassingen. Elektrische verlichting is ook aanwezig in het interieur van het bediendehuisje omstreeks 1910. Meer en meer personen vonden werk in de tertiaire sector. Mannen, maar ook meisjes en vrouwen uit de kleine burgerij gingen uit werken als winkeljuffrouw, kantoorbediende of onderwijzeres.

Reconstructie van een stedelijk pleintje met de gevel van de mosterdfabriek Vve Tierenteyn-Verlent.

Deze machines hadden kunnen staan op de wereltentoonstelling van 1913 te Gent. Langs de zijkant ziet men de merkwaardige lambrizing van het café Gambrinus uit de Vlaanderenstraat in Gent.

Schilderij van Constant Dratz, ca. 1924, dat de rol van de vrouw in de arbeidersvereniging voorstelt.

Het uiteinde van het pleintje wordt afgesloten door een verkleinde reconstructie van een triomfboog, ontworpen door de Gentse architect Geo Henderick. Het lag in de bedoeling dergelijke triomfboog te plaatsen op de werelddtentoonstelling te Gent in 1913. Het ontwerp werd echter nooit gerealiseerd, in tegenstelling tot zijn 'Hal der Machines en der Elektriciteit'. Achter de triomfboog ziet men enkele machines die in werkelijkheid op de werelddtentoonstelling gestaan hebben of er hadden kunnen staan: een metaal draaibank Comhaire, een dubbele tafelbreimachine Stibbe; een ingekorte natte vlascontinu Mackie, een nietmachine voor tijdschriften Bremner, medico-dynamische toestellen Zander, enz.

Eén van de wanden werd bekleed met de houten lambrisering die vroeger de gelagzaal Gambrinus (bouwaanvraag uit 1897) in de Vlaanderenstraat in Gent sierde. De lambrisering in art nouveaustijl is vermoedelijk van architect Adrien Ledoux. Twee anonieme schilderijen in sociaal-realistische stijl getuigen nog van het belang van de textielnijverheid in die periode. Het meest linkse schilderij toont een binnengezicht in een spinnerij. Talrijke vrouwen zijn er aan het werk. Het rechtse schilderij stelt een weverij voor. Iets meer triomfalistisch zijn de vier schilderijen van Constant Dratz. Ze zijn waarschijnlijk geschilderd voor de grote 'Internationale Coöperatieve Tentoonstelling' in het Gents Citadelpark in 1924. Nadien sierden ze een tijd lang de zoldering van de grote vergaderzaal der Textielcentrale van het Algemeen Belgisch Vakverbond op de Vrijdagmarkt te Gent.

De Eerste Wereldoorlog

Vlaanderen en in het bijzonder Gent hebben nauwelijks geprofiteerd van het economisch elan dat een wereldtentoonstelling meestal met zich meebrengt. De Eerste Wereldoorlog confronteerde mannen en vrouwen met wreedheden, gruwelijke slachtpartijen, gifgas, bombardementen, duikboten en tanks. De oorlog eiste in het totaal tien miljoen doden. In de opstelling wordt heel die periode geëvoceerd door een loopgracht, zeer kenmerkend voor deze stellingenoorlog.

In België lag de normale industrie grotendeels stil. Naarmate het tekort aan mankracht nijpender werd in landen als Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland, gingen steeds meer vrouwen, gelokt door de hoge lonen, werken in de metaal- en wapenindustrie. In 1918 stelde de bekende Duitse wapenfabriek Krupp, op een totaal van 110.000 werknemers, 30.000 vrouwen te werk.

vooruitgang geboekt. Maar de overtuiging, dat de vrouw voornamelijk in het gezin en het huishouden thuishoorde, bleef domineren: vrouwenarbeid doet de werkloosheid stijgen en schaadt de familie, zo luidde het.

In Europa was pas in het midden van de jaren twintig de economische erfenis van de oorlog verteerd. De jaren 1926 – 1929 werden synoniem met economische hoogconjunctuur, stijgende levensstandaard, internationale ontspanning en herwonnen optimisme. Auto en vliegtuig verbraken het monopolie van de spoorweg. Bakeliet, kunstrubber en nylon boden nieuwe mogelijkheden in industrie en huishouden. De mechanisatie in de industrie en de standaardisering van de producten leidden tot meer comfort, maar ook tot massificatie.

De film, uitgevonden in 1895 door de gebroeders Lumière, werd het nieuwe cultuurmedium. De triomftocht van de stomme film, werd in 1927 door de geluidsfilm opgevolgd.

Een algemeen gezicht in de opstelling 'Ons Industrieel Verleden 1750–2000': de interbellumperiode.

De interbellumperiode

‘Zonder de vrouwen hadden we de oorlog niet kunnen winnen’ riep de Amerikaanse president Woodrow Wilson uit in 1918. Onmiddellijk na de oorlog werden echter de meeste gehuwde vrouwen opnieuw naar de haard gestuurd. Het zogenaamde traditionele gezin, met buitenshuis werkende vader en een thuisblijvende moeder, werd ook in arbeidersmiddens steeds meer de norm. In de loop van de jaren twintig kregen vrouwen in verschillende landen stemrecht. Maar in Frankrijk (1944), Italië (1945) en België (1948) duurde het nog tot na de Tweede Wereldoorlog vooraleer vrouwen volwaardige politieke rechten kregen. Op het terrein van opleiding, onderwijs en burgerrechten werd, ook in België, geleidelijk

De economische crisis van de jaren 1929 – 1935 was de zwaarste depressie sinds het begin van de industrialisatie. Ze begon met de ineenstorting van de beurs van New York op 24 oktober 1929 en bleef aanslepen tot het midden van de jaren dertig.

In de jaren dertig kreeg de draadloze telegrafie een grote sociale betekenis toen de radio in de huiskamer binnendrong. In 1935 kwam de eerste radarapparatuur tot stand. In 1938 startte men in Amerika met de eerste televisie-uitzendingen.

Men spreekt van de roaring twenties, die beelden oproepen van kortgeknipte, kortgerokte dansende dames. De gemiddelde levensstandaard heeft vóór 1950 nooit meer het niveau van deze jaren bereikt. Het burgerlijk comfort werd meer en meer betaalbaar. De opstelling toont een fornuis uit een burgershuis en benadrukt het sanitair comfort: betonnen badkuip, lavabo, waterboiler. De twintiger jaren leiden in de opstelling als vanzelfsprekend naar de reconstructie van een cinemazaaltje. Het cinemazaaltje zelf werd opgericht als evocatie van een interbellumzaaltje uit ca. 1928, zoals de Gentse architect Geo Henderick 'Ciné Palace' had ontworpen. Binnenin bevindt zich een filmprojector Zeiss-Ikon. In dit zaaltje worden regelmatig stomme films geprojecteerd.

Vlakbij ziet men een arbeidersinterieur uit de dertiger jaren. De diverse interieurs in de opstelling laten toe de evolutie van het huishoudelijk comfort op de voet te volgen.

Iets verder bemerkt de bezoeker een elektrisch fabrieksschakelbord uit de interbellumperiode. Aanpalend ziet men een confectieatelier voor dameslingerie, voorzien van industriële naaimachines Singer en van diverse naai- en borduurmachines voor huiselijk en ambachtelijk gebruik. Ook de stoffensnijmachine Phillipsohn & Leschzine is van de dertiger jaren. In het atelier bevinden zich rond de modelbuste Tina stukken lingerie in diverse stadia van afwerking.

Bij een fotowand met situatiefoto's van de dertiger jaren staan diverse machines en toestellen uit die periode: machines van de hoedenmakerij Bolle, een automatische deegkneedmachine Ooms, een cilindermolen voor maalderijen Seck, diverse burotica, een kappersstoel en een elektrisch watergolfstoel, een bakelietspers Netstal.

Vlakbij vindt de bezoeker een evocatie van koffiebranderij Antverpia uit Sint-Amansberg met branderijinstallatie en winkelinrichting.

Na de crash van Wall Street in 1929 sloegen werkloosheid en armoede algemeen toe. Het tafereel stelt een ouderling voor die met hebben en houden uit zijn huis werd gezet.

Bij de opstellingen in het MIAT bevinden zich een aantal reconstructies van interieurs. Ze tonen hoe onze overgrootmoeders en grootmoeders leefden. Dit interieur van de betere bediende verwijst naar de dertiger jaren van deze eeuw.

Confectieatelier van ondergoed en corsetten, omstreeks 1935 (reconstructie).

De Tweede Wereldoorlog

De opkomst van het fascisme en het nazisme betekende aanvankelijk een terugval voor de situatie van de vrouw: de man wordt soldaat, de vrouw wordt moeder. Naderhand werden door de naderende oorlog steeds meer vrouwen ingezet in de wapenindustrie. Tijdens en in het zog van de Tweede Wereldoorlog (1939 – 1945) gebeurden talrijke uitvindingen en technische verbeteringen die uiteindelijk zullen leiden tot de derde industriële revolutie, zoals de kernsplitsing en de atoombom, de straalmotor en raketbouw, de toepassing van de peniciline in de geneeskunde, enz.

Vrouwen aan het werk in de wapenindustrie in 1939. Zie ook cover.

Een reusachtige foto illustreert op overtuigende wijze hoe vrouwen tijdens de oorlog werkten in de wapenindustrie: op de voorgrond enkele machines en voorwerpen, waaronder een prachtige revolverdraaibank Gisholt, gebruikt in de wapenindustrie, een zeldzaam type van fiets, een Duits machinegeweer. Dit laatste werd in mei 1998 opgebaggerd uit de Leie aan de Korenlei in Gent. Van het Amerikaans leger is de waterpomp Wallace & Tiernan afkomstig.

Van de consumptiemaatschappij naar de derde industriële revolutie

Na de Tweede Wereldoorlog werden de vrouwen, net als in 1918, teruggestuurd naar de keuken. In België kende de loonarbeid van vrouwen in 1947 een dieptepunt en bereikte pas in het begin van de jaren zestig het niveau van 1910.

De jaren vijftig worden het hoogtepunt van de vrouw als moeder en huisvrouw; betaalde arbeid van gehuwde vrouwen werd ontmoedigd. Net als na de eerste wereldoorlog werd er een geboortepolitiek gevoerd om de oorlogsverliezen te compenseren wat, in combinatie met een herwonnen geloof in de toekomst, leidde tot de bekende 'babyboom'. In de geïndustrialiseerde landen betekenden de jaren vijftig het begin van een lange periode van hogere levensstandaard, langere levensduur, betere gezondheid en nieuwe levenswijzen. Het tijdperk van de massaconsumptie, dat reeds van bij de tweede industriële revolutie potentieel aanwezig was, brak nu voorgoed aan. Het levensniveau bleef onafgebroken stijgen tot 1979. Vrijwel iedereen had nu electriciteit en stromend water. Huishoudtoestellen zoals wasmachines, elektrische strijkijzers, gasfornuizen, diepvriezers en ijskasten maakten de dagelijkse sleur lichter. De tijd die aan het huishouden werd besteed, daalde maar vaak was de toenemende drang naar perfectie zo groot dat de druk op de vrouwen nog toenam. Het feit dat de fabrieken meer en meer geautomatiseerd werden, zoals de lopende band aantoonde, liet de jeugd toe langer naar school te gaan.

Vanaf de jaren zestig was de uitbreiding van de buitenhuisarbeid voor vrouwen niet meer tegen te houden. Meer en meer vrouwen deden hogere studies en wilden niet langer kiezen tussen werk en gezin. De toename van de Belgische beroepsbevolking in de naoorlogse periode kan bijna volledig op rekening van de vrouwen geschreven worden. De herintrede van de vrouwen op de officiële arbeidsmarkt is bijna uitsluitend te situeren in de dienstensector. De aanhoudende economische moeilijkheden sinds het begin van de jaren zeventig en de stijgende werkloosheid hebben de deelname van de vrouwen aan het arbeidsproces nauwelijks afgeremd.

In de jaren zestig werd een tweede golf van feminisme, die uit de Verenigde Staten kwam, gedragen door jonge, goed opgeleide vrouwen, die in het kielzog van mei 1968 een bewustwordingsproces doormaakten. Zij streidden voor het beëindigen van iedere seksuele discriminatie, voor gelijk loon voor gelijk werk en voor het recht hun eigen leven te bepalen.

Bepaalde technieken, toestellen en machines hebben ertoe bijgedragen dat de situatie van de meeste vrouwen op persoonlijk en professioneel gebied, althans in de Westerse industrielanden, in de loop van deze eeuw gevoelig is verbeterd. Dat wil echter nog niet zeggen dat alle problemen zijn opgelost en er aan iedere discriminatie een einde kwam. De realiteit is veel ingewikkelder. Vrouwen zijn langer werkloos en armer dan mannen. Vrouwen verdienen gemiddeld nog altijd minder dan mannen. Het principe gelijk loon voor gelijk werk werd reeds in 1919 erkend, maar de toepassing gebeurt in verschillende landen tergend langzaam. In Europa doen momenteel meer vrouwen dan mannen universitaire studies, maar daardoor worden de verschillen op de arbeidsmarkt nog niet weggewerkt. De discriminatie mag dan minder brutaal zijn dan vroeger, zij is op een meer stilzwijgende en onderhuidse manier nog steeds aanwezig.

bovenaan
Interieur van omstreeks
1955 (reconstructie).

onderaan
Ook het belang van het
onderwijs wordt in het
MIAT meermaals benadrukt.
Bijvoorbeeld aan de hand
van dit scheikundelokaal
van omstreeks 1955.

De evocatie van een industriële wasserij bevat machines en toestellen van de jaren dertig, veertig en vijftig: een houten horizontale wasmachine, voorloper van de horizontale gietijzeren industriële wasmachines, diverse industriële wasmachines van het constructiebedrijf E. Dhooge, een wasmachine Miele met wringer, een droogzwierder Heynssens en een linnenpers op gas. Diverse machines worden via een transmissieas aangedreven door een dieselmotor Ruston & Hornsby.

Ietwat verder staat een letterzetterij, met daarbij aansluitend de drukkerij. Het verschil met de drukmachines uit vroegere perioden is duidelijk. Het zetten van letters en het drukken onderging inderdaad een belangrijke evolutie. De meeste van deze machines zijn werkensklaar en in de toekomst zullen er regelmatig demonstraties op gegeven worden: lettergietmachine Ludlow Typograph met metalen letterkast, een regelzetmachine Intertype, een loodoventje met afzuigkap en loodzaagmachine, een papiersnijmachine Wilmotte,...

In de bottelarij zaten meisjes aan de lopende band die in 1908 door Henry Ford ingevoerd werd bij de constructie van zijn befaamde T-Ford, waarvan 15 miljoen exemplaren werden geproduceerd. Deze band is kenmerkend voor de massaproductie in de 20ste eeuw. De machines in het MIAT zijn afkomstig uit de voormalige fabrieksgebouwen van de stokerij en wijnhandel Bruggeman op de Tichelrei in Gent. Ze werden gebruikt om etiketten op wijn- en likeurflessen te kleven. Verder staan er onder meer een automatische kurkmachine, een volautomatische vul- en kurkmachine, houten wijntonnen en diverse flessenwagentjes en flessenbakken.

De vooruitgang van de geneeskunde wordt voorgesteld door een dokterscabinet met Röntgenapparaat voor tuberculose-onderzoek. De keuken-woonkamer en badkamer van de jaren 1950 en 1970 geven een goede evocatie van de vooruitgang in de huishoudelijke apparatuur, maar accentueren anderzijds het verschil met onze huidige keuken- en badkameruitrusting.

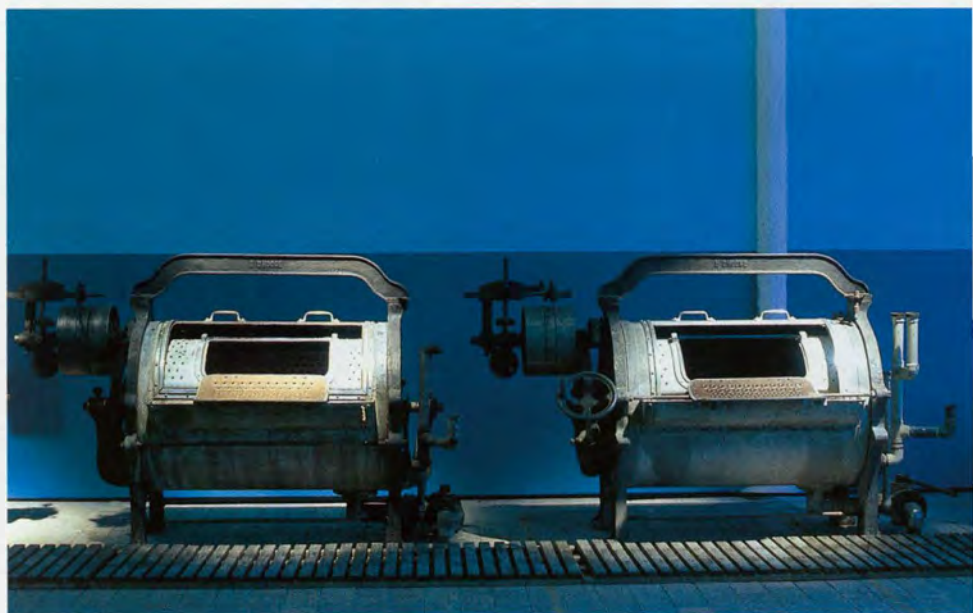
In het museum wordt de stap van de jaren vijftig naar onze huidige periode op huiselijk vlak geëvoceerd door de slaapkamer van een tiener uit de jaren zestig. Op industrieel vlak gebeurt dit door diverse apparaten en machines die geleidelijk onze samenleving mee bepaald hebben, zoals main frame computers, televisie, een politiemoto, een stereocamera voor cartografie en een plastic-machine Battersfeld.

bovenaan

Twee wasmachines uit de industriële wasserij, ca. 1950.

onderaan

Een tienerkamer uit de jaren '70.

De lopende band was kenmerkend voor de massaproductie en automatisering in de 20ste eeuw. Op deze lopende band uit de vijftiger jaren werden wijnflessen van etiketten voorzien.

Dit overzicht verwijst naar de derde industriële revolutie: computers, fabrieksrobot en zware rijwielmotor.

De katoenfabriek

Op de twee hoogste verdiepingen van het MIAT wordt, zoals hierboven aangetoond, uitgelegd hoe de industriële samenleving evolueerde van 1750 tot 2000. Na de evocatie van dit verhaal krijgt de bezoeker de gelegenheid één aspect van die samenleving in het bijzonder te bestuderen en te bekijken, namelijk het tot stand brengen van een industrieel product. Het vervaardigen van 'industriële' producten is wellicht één van de belangrijkste en meest kenmerkende aspecten van die industriële samenleving. Gebruiksvoorwerpen en producten in het algemeen worden immers in de industriële samenleving op een totaal ander manier vervaardigd dan tijdens het Ancien Régime. Ze worden namelijk geproduceerd in een fabriek door machines en niet meer als individuele objecten, maar in massa.

In het MIAT wordt dit getoond aan de hand van een voorbeeld, namelijk het produceren van 'katoen'. De katoennijverheid was één van de belangrijkste sectoren tijdens de eerste industriële revolutie. In Vlaanderen en Gent werden jarenlang stoffen op basis van katoen geproduceerd. De katoenproductie wordt geëvoceerd in een fabrieksruimte van ruim 900 m².

De katoenspinnerij

Katoen is een plantaardige vezel. Duizenden van deze vezels omgeven de zaden van de katoenplant. Deze is in oorsprong afkomstig uit Indië. De planten horen thuis in een matig vochtig klimaat, met een gemiddelde temperatuur van 30° C. Deze klimaatgordel strekt zich uit over China, Japan, Centraal-Afrika en Egypte tot Midden-Amerika en het zuiden van Noord-Amerika. De Verenigde Staten kenden reeds in de 19de eeuw een enorme opbloei van de katoenteelt. De katoen werd een van de belangrijkste industrieel-agrarische producten van de industriële samenleving.

Wegens de verscheidenheid van streken waar de katoen geteeld kan worden, bestaat er een grote variëteit van katoensoorten, elk met een zeer specifiek karakter en kenmerkende eigenschappen. Belangrijk zijn: de gemiddelde lengte van de pluizen van de katoenvlok (tussen 25 en 35 mm), de kleur, de zuiverheid, de veerkracht. De vlokken katoen werden vroeger geplukt met de hand door honderden plantage-arbeiders. In de Verenigde Staten werden daarvoor in de 18de en in de eerste helft van de 19de eeuw negerslaven voor gebruikt.

van links naar rechts

De baalbreker. De hardgeperste balen worden hier geopend en onder elkaar gemengd.

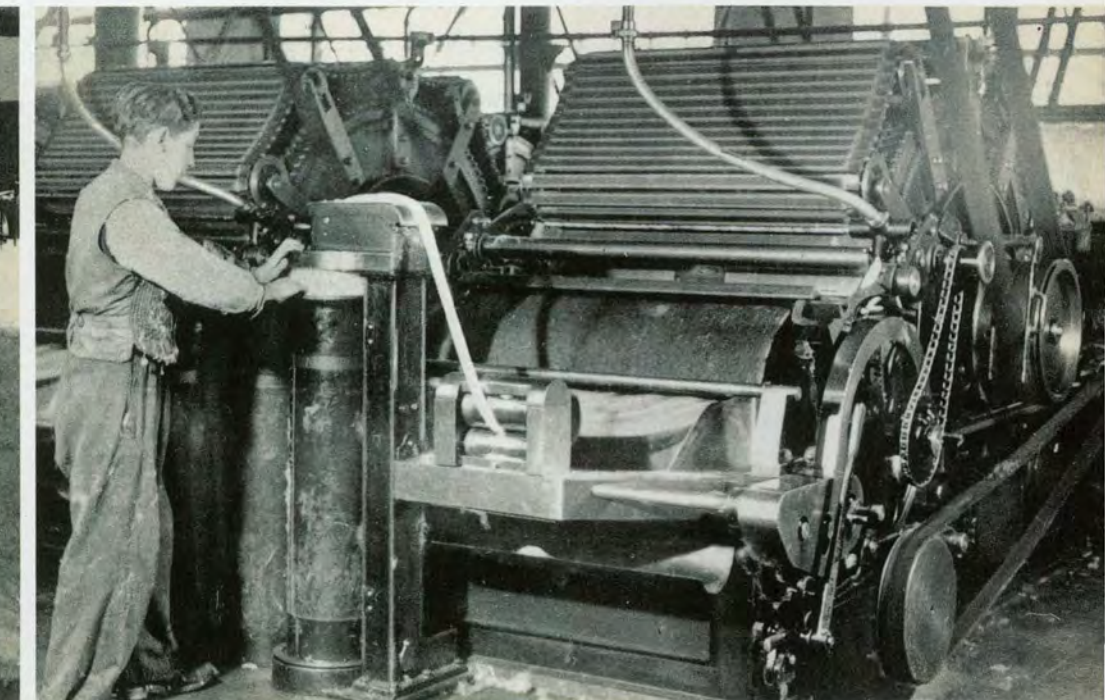
Foto: Nels

De klopmachine of 'batteur'. Het katoen, reeds geopend, gemengd en gedeeltelijk gezuiverd, wordt in rollen op de klopmachine aangevoerd. Het katoen wordt ontdaan van de laatste onzuiverheden en wordt afgeleverd als een lap.

Foto: Nels

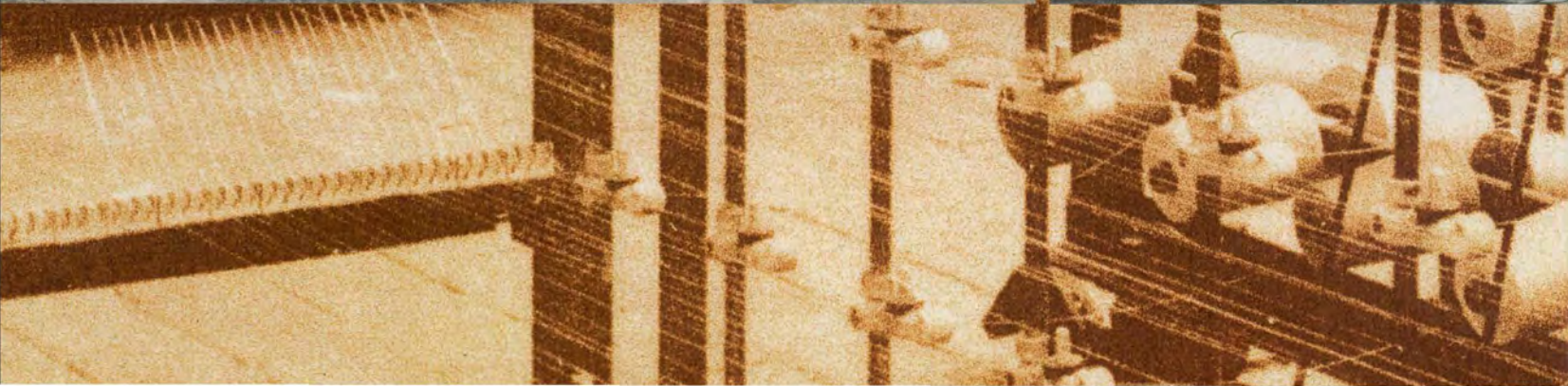
Het kaarden heeft tot doel de vezels te ontwarren en min of meer evenwijdig te brengen aan elkaar. De lap van de klopmachine wordt tot een lint omgevormd die in potten wordt opgevangen.

Foto: Nels

In dit overzicht wordt niet op het technisch aspect van elke tentoongestelde machine ingegaan, maar wordt enkel een samenvattend overzicht gegeven van de katoenproductie. In deze reusachtige evocatie bevinden de spinnerij en de weverij zich in één ruimte. In realiteit kwam dergelijke situatie niet voor. Spinnerijen en weverijen waren bijna steeds in afzonderlijke fabrieken ondergebracht.

Omstreeks 1910 ontwierp een zekere A. Campbell een mechanische plukmachine. Om een goede opbrengst te bekomen wordt de katoenplant elk jaar opnieuw gezaaid. Wanneer de katoen geplukt is, moet men ze ontdoen van de zaden. Een machine waarmee dit kon gebeuren, de zogenaamde 'greneermachine', werd reeds uitgevonden in 1793 door de Amerikaan Elie Withney.

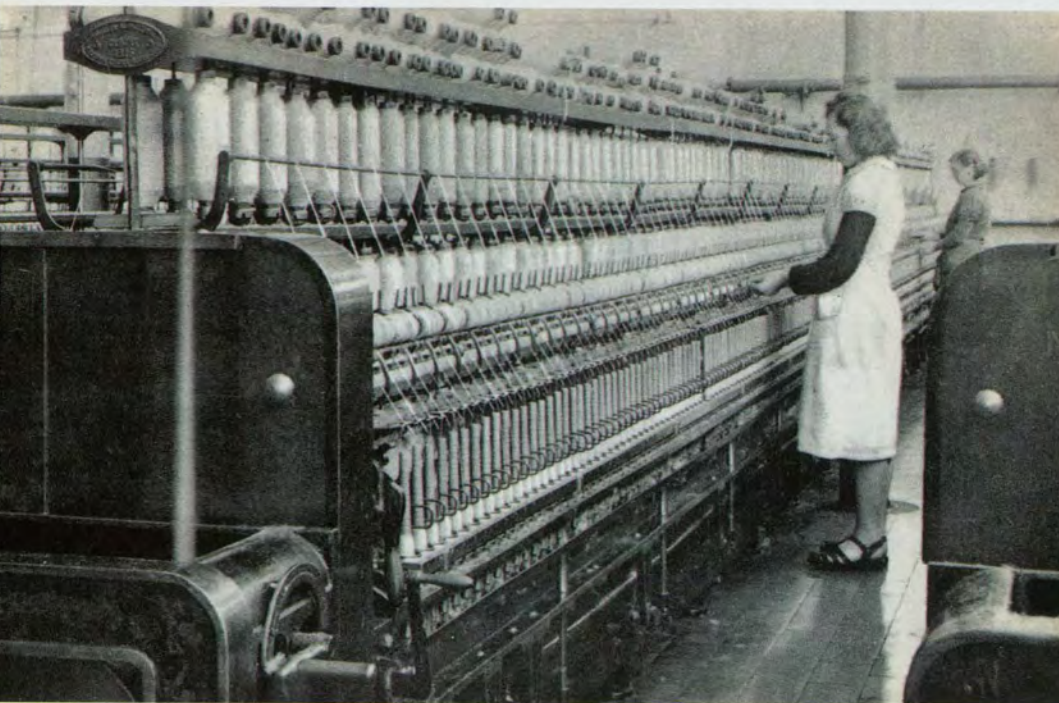

De 'self-actor' is de opvolger van de 'mule jenny'.

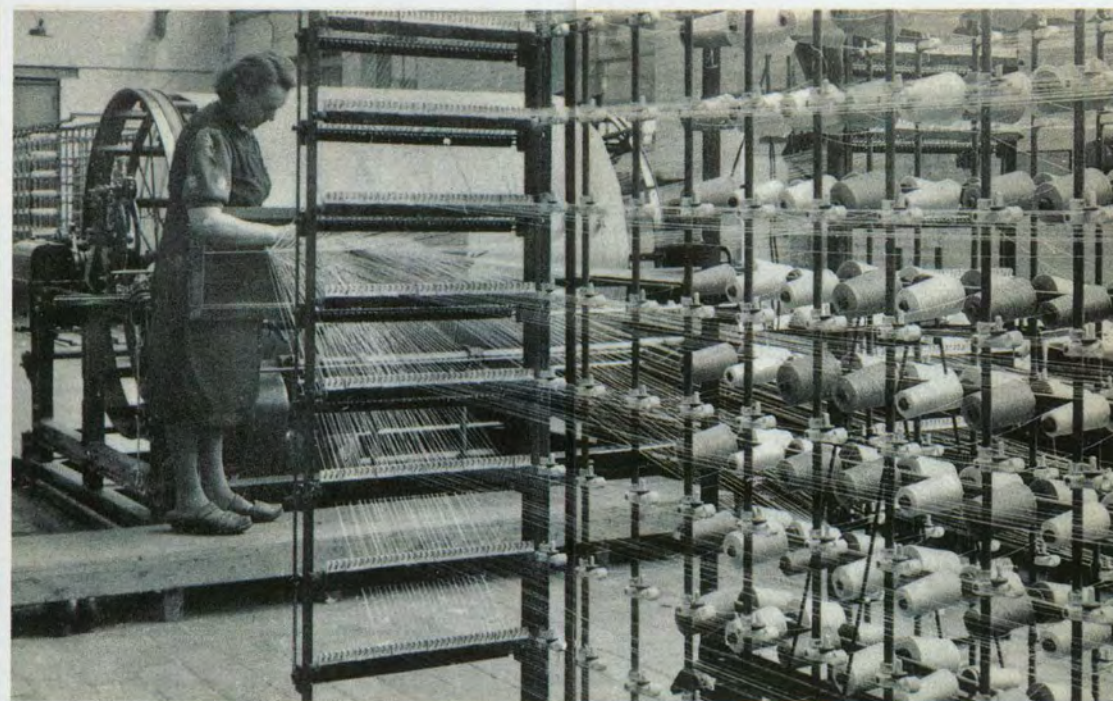
De vlokken katoen worden daarna in jutebalen geperst en van de plantages naar de uitvoerhavens gevoerd. Een baal weegt ongeveer 200 kg. Het geheel wordt door bandijzers samengehouden. Op de plaats van bestemming gekomen, wordt de katoen vervoerd naar de verschillende spinnerijen. Daar begint de spincyclus, waarbij een groot aantal machines betrokken zijn. In de spinnerijen wordt uit de losse katoenvlokken een draad gesponnen. Om katoendraad te verkrijgen met standvastige eigenschappen gaat men diverse katoensoorten mengen. De katoen wordt daartoe uit haar juteverpakking verwijderd. Katoen uit verschillende verpakkingen wordt nu in een baalbreker gebracht. Daar wordt de katoen losgeslagen en een eerste maal gereinigd. Daarna wordt de katoen naar de openerinstallatie gebracht. Deze bestaat uit verschillende openmachines, ventilators, ziftkooien, slagmachines (de batteurs) en walsen die de katoen telkens opnieuw in kleine vlokken openslaan en reinigen. Het uiteindelijk resultaat is een soort wattenlaag. Deze wattenlaag gaat in de vorm van een katoenlap naar de kaarde. Hierin wordt de katoen nogmaals gereinigd, worden de vezelvlokjes uiteengeplukt tot losse vezels en worden de vezels ook zoveel mogelijk evenwijdig gelegd. Men verkrijgt nu een heel licht vlies bestaande uit honderdduizenden vezeltjes.

Dit vlies wordt nu door een trechter geleid waardoor een dik lont ontstaat. Deze lont heeft echter nog niet veel samenhang en sterkte en vooral is ze zeer ongelijkmatig. Daardoor kan men ze nog niet gebruiken om er draad van te maken. De londen dienen eerst nog naar de uittrekbanken gebracht (de étirage). Hier gaat men zes londen samenvoegen om er één gelijkmatige lont van te maken. Na de étirage kan men met het vormen van de draad beginnen. In voorspinmachines en spilbanken wordt de lont verder verfijnd. Na diverse verfijningen krijgt men een wiek die naar de eigenlijke spinmachine kan gevoerd worden. In de periode 1800 – 1950 kende men twee grote types van spinmachines: de ringspinmachine en de self-actor. Beide machines zorgen ervoor dat de wiek verder uitgerokken wordt, de vereiste draaiing of 'tord' krijgt en de bekomen draad wordt opgewonden op een spoel of 'cops'. Vooral de selfactor geniet bij het grote publiek bekendheid. Het is namelijk de machine die centraal staat in de film Daens van de Belgische regisseur Stijn Coninx.

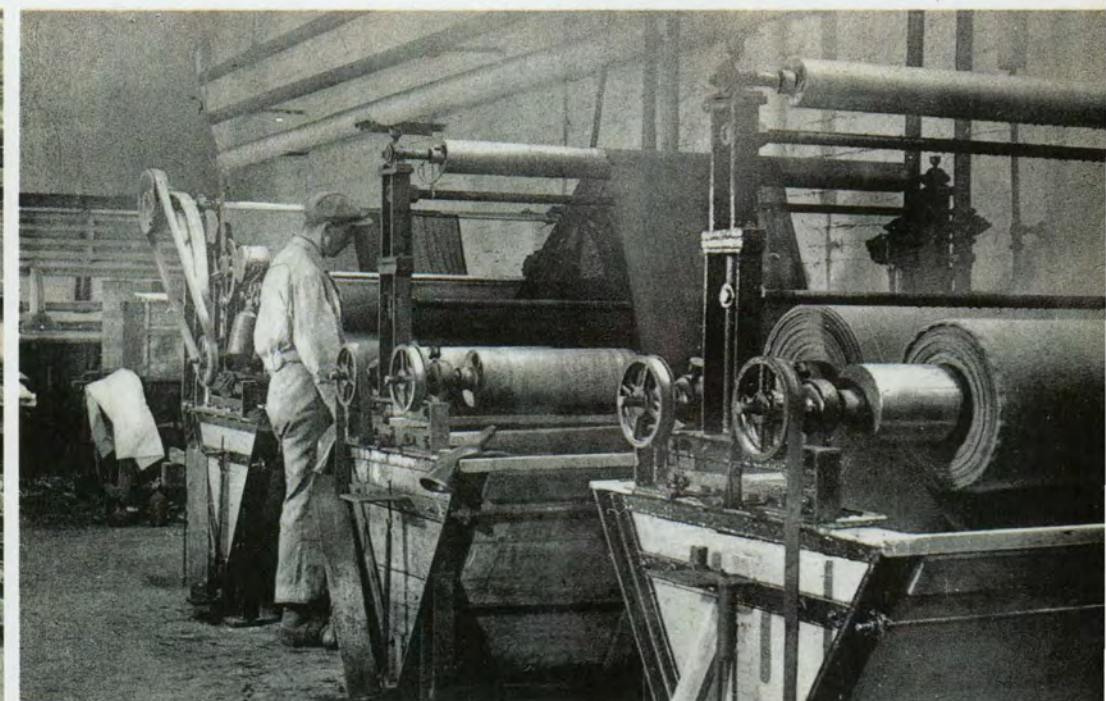
De ringspinmolen vormt een definitieve draad.

Foto: Nels

Op de scheermolen wordt de kettendraad van het weefgetouw gevormd.

Foto: Nels

Verfapparaat voor weefsels.

Foto: Nels

De weverij

Men krijgt nu een draad opgewonden op spoelen. Vooraleer deze draad geschikt is om geweven te worden dient hij eerst nog een aantal voorbereidende behandelingen te ondergaan. Eerst wordt het garen op kruisspoelen of bobijnen gebracht. Dit gebeurt op een bobijnmolen of 'bommolen'. De bobijn bevat zo'n 34.000 m garen, dat is 25 maal meer dan op een 'cops'. Door deze grote hoeveelheid garen op het bobijn zal men bij de volgende machines veel minder oponthoud hebben. Wil men gladde draden zonder uitstekende pluusjes of stukjes vezel, dan worden deze afgebrand op een zengmachine. Soms maakt men van de cops uit de spinnerij strengen. Dit gebeurt op de haspelmachine. Deze strengen kunnen gemakkelijk behandeld worden in de ververij. Hier worden de strengen geverfd, al dan niet na eerst gebleekt te zijn. Soms wil men de draad versterken. Hiervoor neemt men twee of meerderde draden en gaat men ze rond elkaar draaien. Dit gebeurt in de twijnmolen.

**Gezicht in de 'Katoenfabriek'.
Links een spinmachine,
rechts een klopmachine**

In een weefgetouw wordt gewerkt met twee verschillende draden, de kettingdraden en de inslagdraden. De kettingdraden liggen in de lengterichting van het weefsel en worden gedurende heel het weefproces opgespannen. Ze vormen met honderden naast elkaar gelegen de breedte van het weefsel. De inslagdraden worden tussen de kettingdraden gevlochten. Ze worden door de schietspoel van de ene naar de andere zijde van het weefsel overgebracht. Om een weefselbreedte te verkrijgen van bijvoorbeeld 120 cm moeten soms 8000 draden naast elkaar liggen, afhankelijk van de dikte van de draad. Om dat enigszins overzichtelijk te laten gebeuren, gaat men de draden in groepen verenigen op de garenboom. Dit gebeurt door een scheermachine en het rek waarop de bobijnen staan noemt men een scheerrek.

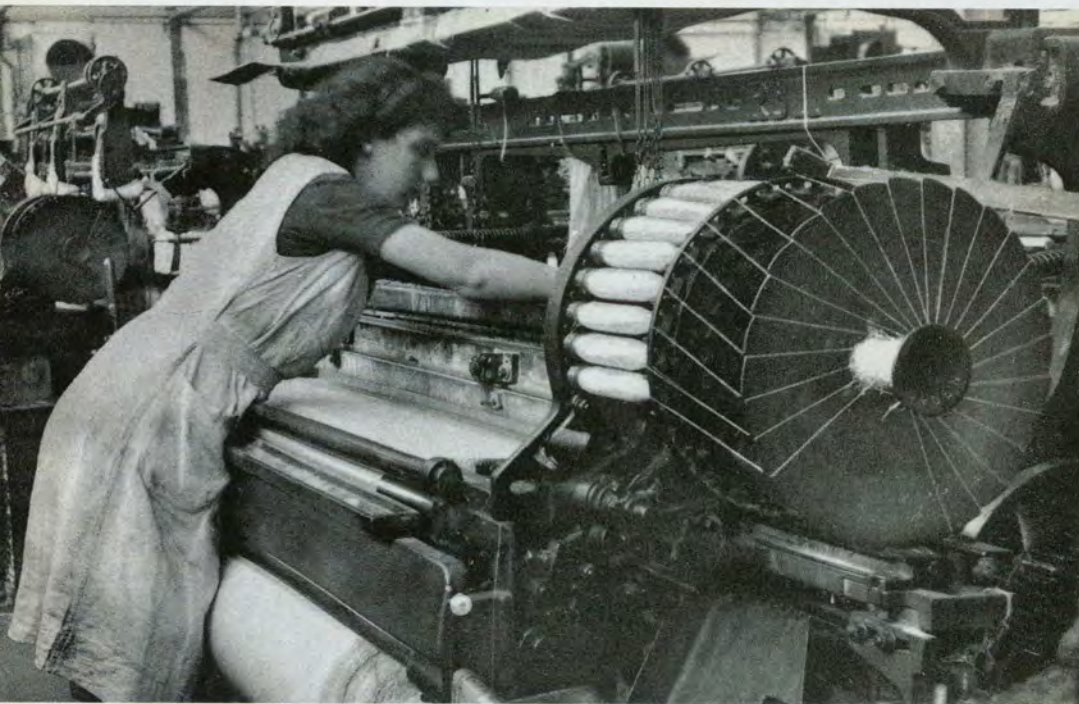
Voor het weven is naast de kettingdraad ook een inslagdraad vereist. Deze draad moet in de schietspoel geplaatst worden. De inslagdraad zit in de schietspoel op kleine houten klosjes, 'pirns' genoemd.

In de spoelmolen worden de draden afgewonden van de bobijnen en opgewonden op 'pirns'.

De kettingdraden zitten op het weefgetouw op de garenboom en de inslagdraden in de schietspoel. Het weven zelf gebeurt onder de vorm van een binding. De binding is de wijze waarop de kettingdraden en de inslagdraden elkaar kruisen. De eenvoudigste binding noemt men de lakenbinding of de platbinding: de eerste inslagdraad gaat over de eerste kettingdraad, vervolgens onder de tweede en dan terug over de eerste (zoals een mat wordt geweven) en zo verder. De tweede inslagdraad begint nu onder de eerste kettingdraad en wisselt telkens af.

Soms zijn er erg ingewikkelde bindingen. Op die manier kan men ruitjes of strepen of kepers in een katoenen stof verkrijgen. Voor sommige zeer ingewikkelde bindingen, om bijvoorbeeld de figuur van een bloem in en weefsel te verkrijgen, kan men geen beroep meer doen op het traditionele weefgetouw. De Fransman Jacquard vond hiervoor een weefgetouw uit waarop een Jacquardkop wordt gemonteerd. Deze Jacquardkop werkt met ponskaarten zoals een draaiorgel.

Er bestaat vanzelfsprekend nog een totaal ander techniek om het weefsel van figuren te voorzien, namelijk het bedrukken van het weefsel. Ook daarvan en in verband met de textielveredeling, zoals het kalanderen (het op kalenders glanzend maken van het weefsel) staan een aantal machines in de katoenfabriek van het MIAT.

Het weefgetouw. Ketting en inslag kruisen zich onderling om het weefsel te vormen.

Foto: Nels

Binnengezicht in een weverij.

Foto: Nels

Een gezellig familiemuseum

Het cafeteria accentueert de hedendaagse opvatting die aan de basis ligt van dit familiemuseum.

Momenteel zijn er in het MIAT een kleine 3000 m² voor het publiek toegankelijk en zoals hierboven reeds werd aangeduid zal in de toekomst het museum verder worden uitgebreid met een machinegalerij uit een wereldtentoonstelling en met een ruimte waar zal getoond worden hoe er geleefd en gewerkt werd in de industriële samenleving. In de zeer nabije toekomst wordt gestart met de permanente uitbouw van een opstelling die gewijd zal zijn aan het eerste onderwerp dat ooit in het MIAT werd uitgewerkt als tijdelijke tentoonstelling, namelijk 'Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914'. Zoals in deze vroegere tentoonstelling zal gepeild worden naar de relatie kinderarbeid en industriële revolutie, de wetgeving, de omvang van kinderarbeid in België, de arbeidsomstandigheden waarin de kinderen moesten werken, de levensomstandigheden en uiteraard de arbeid zelf. Het MIAT is het enige museum ter wereld dat blijvend aandacht schenkt aan dit actuele thema. Voor vele van onze voorouders was kinderarbeid een harde realiteit. Voor vele kinderen is kinderarbeid nog altijd een dagelijkse verplichting. Met deze opstelling over kinderarbeid vervult het MIAT een belangrijke maatschappelijke rol.

Het MIAT is in nauwelijks twintig jaar tijd uitgegroeid tot één van de meest interessante middelgrote musea in Europa. Het behandelt in zijn museumcollecties en opstellingen de verlichte 18de eeuw, de vaak verguisde 19de eeuw en ook onze eigen 20ste eeuw. Het geeft een historisch overzicht van pakweg 250 jaar waarin het vooral nagaat welke de invloed was van de diverse industriële revoluties op het sociaal, economisch en cultureel leven van de mens. Het is het enige museum in België dat een chronologisch overzicht geeft van een kwart millennium geschiedenis van de industriële samenleving. Kleine en grote evocaties krijgen als het ware een kapstokfunctie, van waaruit opnieuw een verhaal kan verteld worden. Op een kleine 2000 m² wordt het verhaal verteld van de vrouw: hoe ze leefde en werkte, hoe ze gelijkwaardigheid ten opzicht van de man verwierf en verwerft. Hiermee vindt men in het MIAT de belangrijkste permanente tentoonstelling over het wel en wee van de vrouw in de drie voorbije eeuwen.

Met zijn alternatieve bezoeken in spelvorm is het MIAT een ideaal museum voor groepen en families. Grootouders kunnen aan hun kleinkinderen vertellen en tonen hoe het vroeger was, wat zijzelf nog meegemaakt hebben en wat sinds die goede oude tijd veranderd is. Na het museumbezoek kan men even verpozen in een aangenaam cafetaria, waar van dinsdag tot en met vrijdag tijdens de middag een arbeidersmaaltijd wordt opgediend. In de museumwinkel kunnen katoenstoffen, handdoeken en zakdoeken worden gekocht of kan men zich documenteren in de talrijke boeken die over facetten van het industrieel verleden handelen of in het 'Tijdschrift voor Industriële Cultuur' dat sinds 1983 driemaandelijks wordt gepubliceerd.

De MIAT-opstellingen vormen voor de volwassenen, jongeren en kinderen een uitstekende gelegenheid om inzicht te krijgen in de groei van de voorbije samenleving. Op die manier kan de bezoeker het hedendaags gebeuren beter begrijpen en zelf een blik werpen naar de toekomst.

Alvorens de bezoeker de eigenlijke museumingang bereikt, wandelt hij door een fraai aangelegde tuin. In deze tuin staan talrijke inheemse planten die vroeger gebruikt werden bij het artisanale verven van textiel.

Foto's

MIAT (Josiane Kisteman) tenzij anders vermeld.

Auteursidentificatie

René De Herdt (°1945) studeerde geschiedenis aan de UFSIA en de RUG. Vanaf 1971 was hij verbonden aan het Stadsarchief Gent en in 1976 begon hij aan de uitbouw van het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel te Gent.

Bij het tot stand komen van de tekst werd gesteund op gegevens die samengebracht werden door onder meer Guido Deseyn, Maria De Waele, Josiane Kisteman en Ann Van Nieuwenhuysse.

Info:

MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel)

MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel)
Minnemeers 9, 9000 Gent
Tel. 09/223 59 69
Fax 09/233 07 39
Open: alle dagen 9.30 – 17 uur
Maandag gesloten

Verantwoordelijke uitgever: R. Vercruyse Oud Parochiehuis Grote markt 46 9100 Sint-Niklaas

PLUS

ZEVENENDERTIGSTE JAARGANG
JANUARI-FEBRUARI-MAART 1999 NR. 1

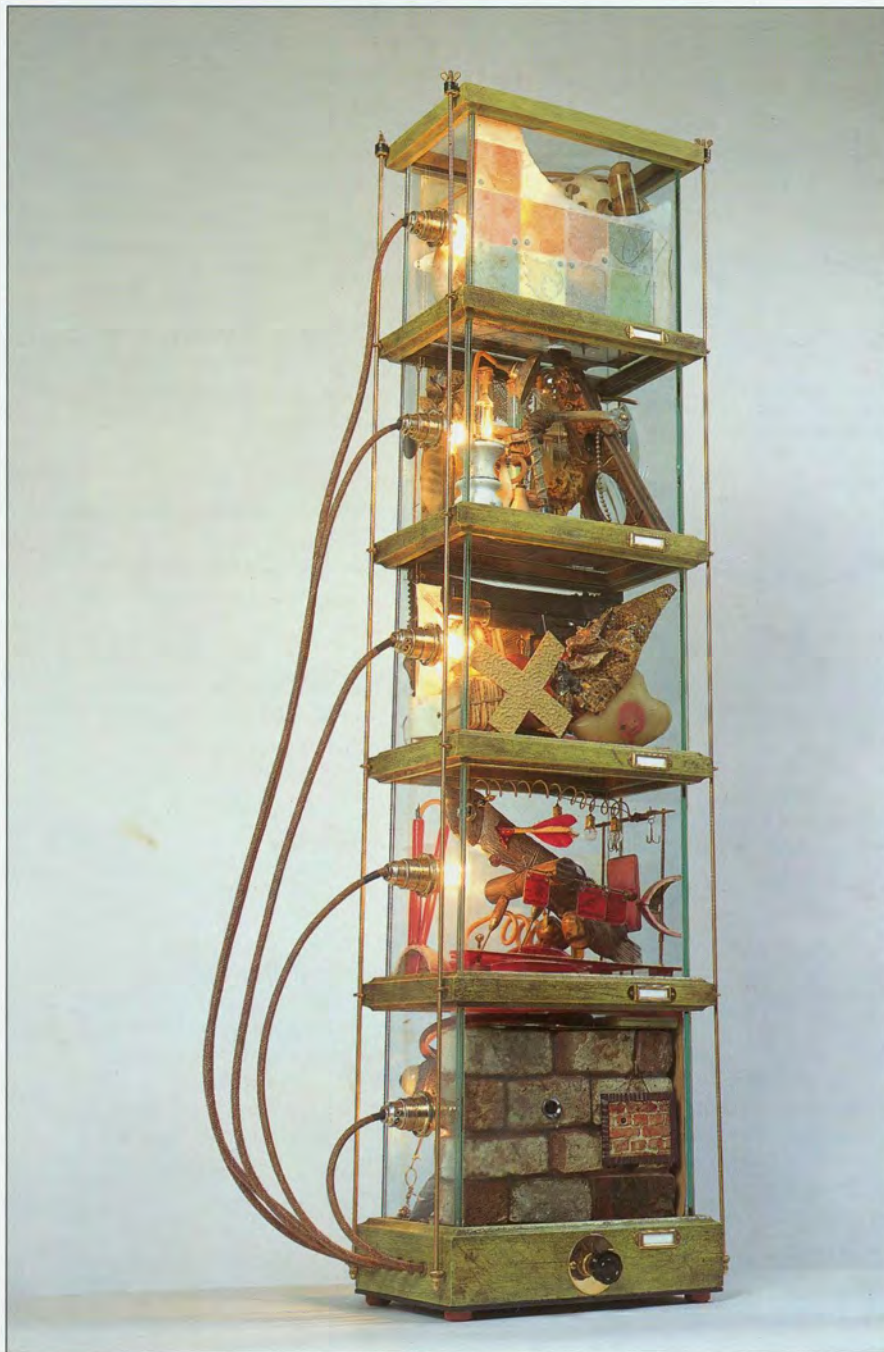
Driemaandelijke periode voor inwijding in de beeldende kunsten
Uitgave van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w.
onder de auspiciën van de Vlaamse provincies en in samenwerking met de VRT
Verantwoordelijke uitgever: Rudy Vercrusye

Inhoud

- 3 Voor geschiedenis geboren
- 4 OKV te gast bij Dieleman Art Gallery
- 5 **Tijdreizigers op zoek naar... licht?**
- 6 Tunnelmensen
- 7 Fabriekstad Aalst
- 7 Louis Paul Boon 1912-1979
- 7 Italiaanse Renaissance aan de Nederrijn
- 8 **Op bezoek: Scribe thuis**
- 8 Rombouts en Droste
- 9 James Ensor. De foto's, de roem
- 9 Anders Petersen
- 10 François Roffiaen (1820-1898)
- 10 Léon Spilliaert (1881-1946)
- 11 Tussen hemel en aarde
- 11 Het Theatrum Orbis Terrarum van Abraham Ortelius
- 12 Dan Van Severen, Retrospectief
- 12 Albert Rubens, geometrisch in- en uitzicht
- 12 Thomas Lange: "De Verdrijving uit het Paradijs"
- 13 **Op Mens en Maat**
- 14 Meer dan groen
- 14 Restauratie van 'De Kruisdraging' van Van Dijk
- 15 Diener en Diener. Stadsgezichten
- 15 Het Wijkpaleis: kunst in de Gentse wijken
- 16 **Fascinerende Facetten van Vlaanderen**
- 17 S.M.A.K.-kracht
- 17 Tien kunststudenten smaken S.M.A.K.-collectie
- 17 Hedendaags glas van het atelier L'Anverre
- 17 Peter Opsvik: movement
- 18 Razend Rood en blits blauw
- 19 **Tentoonstellingsagenda**
- 31 Boekbespreking

OKV op de VRT-radio bij radio 3

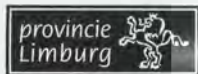
'De Kunstberg'
woensdag 10 februari
van 16.45 tot 18.00 u.

WEYERS EN BORMS 'FIVE EASY PIECES'

Eerste prijs verlotingsactie 1999

Iedere abonnee maakt kans. Verloting en prijsuitreiking in augustus 1999

OPENBAAR KUNSTBEZIT

IN VLAANDEREN

Secretariaat, redactie
en abonnementendienst:

Oud-Parochiehuis,
Grote Markt 46,
9100 Sint-Niklaas
tel.: 03/760.16.40
fax: 03/760.16.41

e-mail:

openbaar.kunstbezit@planetinternet.be

PUBLICITEIT

03/231.28.00 (B-Promotion)

B.T.W.-nummer: 427.190.176

BANKRELATIES

448-0007361-87
385-0590844-80
000-0099920-10
135.20 (NL)

ISSN 1373-4873

WD 1999/7879/1

Deze OKVplus werd samengesteld door

Rudy Vercruysse en Kaat De Kock

VORMGEVING:

Geert Verstaen

ABONNEMENTDIENST:

Kristien Van Mieghem

Opbergband 1999

Wees **niet** ongerust!

Beschikbaar in maart 1999.

Indien u een opbergband bestelde, dan denkt u wellicht dat wij vergeten zijn om u die toe te sturen.

Daar evenwel tot op het laatste moment voor publikatie van de eerste aflevering 1999 het nog niet duidelijk was of onze afleveringen al dan niet met een rechte rug zouden worden uitgevoerd, konden wij geen opbergbanden laten aanmaken.

De opdracht kon pas nadien worden gegeven, waardoor de opbergbanden pas later zullen geleverd worden. Hiervoor onze excuses.

Bestelde u nog geen opbergband, dan kunt u dit uiteraard nog doen door storting van 300,-BF op rekeningnummer 448-0007361-87 van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen in Sint-Niklaas.

Nederlandse abonnees: graag door storting van 20,-NLG op gironummer 135.20 van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen in Sint-Niklaas.

Aanbod gemist?

18de-eeuwse architectuur in België

Laatbarok, rococo en neoclassicisme

+
ABONNEMENT OKV

Geen nood!

U hebt reeds uw abonnementsgeld betaald en te laat geweten of gezien dat u het boek "18de-eeuwse architectuur" kon aankopen tegen 2.950,-BF, abonnementsgeld op Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1999 inbegrepen.

Wenst u toch nog van dit aanbod te genieten, dan kan dit.

U stort gewoon 2.150,-BF

(=2.950,- min 800,-)

op rekeningnummer 448-0007361-87 van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen in Sint-Niklaas met vermelding "18de eeuw".

Nederlandse abonnees:

graag door storting van 138,-NLG (185,- min 47,-)

op gironummer 135.20

van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen in Sint-Niklaas.

Ook indien u geabonneerd bent zonder dat u zelf aan het abonnementsgeld diende te voldoen, kunt u gebruik maken van het aanbod zoals hierboven beschreven.

Losse nummers

Losse nummers kosten
250,-bf of 15,-nlg.

Bestellen kan door storting op
rekening 448-0007361-87
(in België)
of 135.20 (in Nederland)

van Openbaar Kunstbezit
in Vlaanderen, met vermelding
van de *titel van de aflevering*.

canvas

LINK

is een cultureel magazine dat elke week door de breedte culturele actualiteit wandelt en daarbij een prikkelend parcours volgt: welke verbanden zijn er – vaak onuitgesproken –

tussen werk van fotograaf X en schilder Y? Tussen het ontwerpen van een affiche en een briljante kok? Tussen een circusartiest en een postmodern auteur?

LINK spreekt deze onuitgesproken verbanden uit, legt de visuele vinger op de verwantschap tussen verschillende disciplines. De LINKs worden wekelijks gelegd door *Kurt Vandemaele* en *Fien Sabbe*.

Productie: Veerle Vanhooren - Productiemanager: Regine Clauwaert

LINK: op zaterdag om 20.30 u. op Canvas

canvas

Leuven Centraal

Elke dinsdag gaat Canvas op bezoek in *Leuven Centraal* voor drie kwartier boeiende gesprekken over cultuur in zijn breedste betekenis. *Leuven Centraal* is een gevarieerde culturele talkshow die live wordt uitgezonden vanuit een 'omgebouwde' antiekwinkel in het centrum van Leuven. Gastheer van dienst is *Nic Balthazar*. Hij ontvangt wekelijks een aantal gasten en voelt hen aan de tand over hun werk, leven en rol in de maatschappij. *Leuven Centraal*: een cultuurprogramma om geboeid naar te kijken.

Eindredactie: Nic Balthazar - Productiemanager: Regine Clauwaert

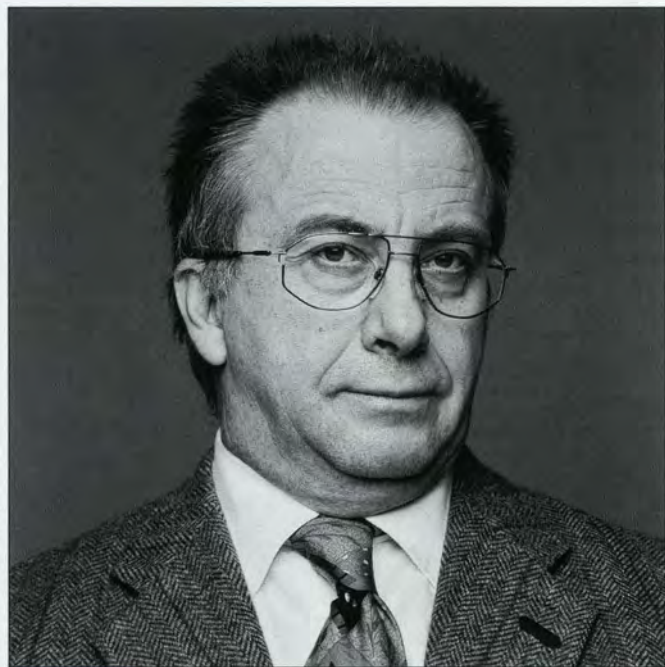
LINK: op dinsdag om 22.15 u. op Canvas

Voor geschiedenis geboren

Hij is geschiedenis. Hij schrijft geschiedenis. Met het MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel) te Gent maakt hij geschiedenis. Maar hij is er helemaal van doordrongen dat er zonder de mens geen geschiedenis is. Daarom zijn mensen ontzettend belangrijk voor hem en zijn werk. 'Ik werd tussen de mensen geboren. En de mensen hebben me altijd verhalen verteld. Ik wil ze verhalen teruggeven.'

De bakermat van René De Herdt is: geschiedenis. 'Mijn ouders woonden in Ekeren, bij Antwerpen. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog begon het als bij donderslag V1 bommen te regenen.

Zo erg dat het fluitconcerten moeten geweest zijn. Op een dag werd het huis van mijn grootmoeder getroffen. Tijd om in de kelder te vluchten ontbrak haar... Mijn ouders vluchtten. Naar Sint-Pauwels in het Waasland. Naar een oom die molenaar was. Daar werd ik geboren. Op 22 februari 1945. Jaren heb ik geloofd dat mijn wieg in de molen stond. Maar dat was een heerlijk fabeltje: mijn wieg stond in het molenhuis. Mijn wieg, dat is veel gezegd. Mijn ouders kwamen met lege handen in Sint-Pauwels toe. Dokter Verbraecken die de bevalling inleidde, leende ons een wieg en dekens. Zo wil het toeval dat Paul Verbraecken, conservator bij de Stedelijke Musea van Antwerpen, en ik in dezelfde wieg gekoesterd werden.'

Als historicus blikt René De Herdt graag in de geschiedenis terug. En almaar komt hij bij mensen uit die om verschillende redenen belangrijk voor hem waren. Hij zegt: 'De humaniora heeft me gevormd. Er waren leraren als Bart Mesotten die het vak geschiedenis helemaal opentrokken en verrijkten met hun enorm intellectueel kapitaal. Het waren lui met visie. Bezield. Gedreven. Met impulsen uit sociale, economische, literaire, culturele context gooiden ze het vak compleet open. Haesaerts bijvoorbeeld vertaalde een boek uit het Frans over de kunstenaars van Sint-Martens-Latem en lichtte zijn werk toe in de klas. En hij vergeleek Indische verhalen met passages uit de Griekse mythologie. Hij en de anderen knoopten draden samen tot één grote leidraad en brachten ons naar de maalstroom van het wereldgebeuren. Fascinerend was het.' Hij roert in zijn koffie en de jaren aan de universiteit komen aan de oppervlakte. 'Karel Van Isacker, Libert Van der Kercken,... Ze brachten een sfeer aan die lichtjes magisch was, die tintelde en ons betoverde. En ook in Gent, waar ik de licenties doorliep, stuitte ik op fantastische mensen. Zoals Adriaan Verhulst en Herman Balthasar. Het was trouwens professor

Balthasar die de gangmaker was van de industriële archeologie in Vlaanderen. Hij zag hoe die golf zich ontwikkelde in Engeland en hij zag meteen het belang ervan in.'

Nochtans leek René De Herdt in de wieg gelegd voor landbouw-geschiedenis. Zijn ouders hadden een bloemisterij en hij keek uit over de historiek van de horticultuur. Ik denk niet dat ik een boek liever schreef dan De Geschiedenis van de Floraliën in Gent. Al had dat ook te maken met de mensen die ik tijdens het veldwerk ontmoette. 'Je kan je niet voorstellen met welke primitieve middelen planten geforceerd werden. De Floraliën werden in februari gehouden, toen. Voor rijkelui was dat niet zo'n probleem: die hadden wel serres of een mooie orangerie. Maar de kleine man? Sommige mensen sliepen bij hun planten, heus. Om te kijken hoe hun planten op wisselende temperaturen reageerden bijvoorbeeld. Ik weet het: financieel gewin was niet onbelangrijk. Maar er was ook de ongelooflijke drijfveer om iets te realiseren. De drang om zichzelf te ontplooien. Dat geldt ook voor de basis van dit museum. Het behoorde een kunstschilder uit Geraardsbergen toe. Waarom hij die fabriek begon? Om inkomen te genereren, natuurlijk. Maar ook om iets meer te doen. Om iets uit zichzelf naar buiten te laten komen. Om iets te verwezenlijken. Het moment van de blikseminslag, het rijpingsproces, het ogenblik waarop de inwendige mens met zijn project naar buitentreedt,... dat zijn uitermate fascinerende situaties.

De realisatie van het MIAT was pionierswerk. Het was ruw werk op braakliggend terrein. 'Ik zat op het archief te Gent toen via een politieke beslissing het licht op groen sprong om iets te doen met het potentieel aan industrieel erfgoed. Gent had immers een indrukwekkend industrieel verleden en herinnerde zich nog goed hoe in de 19de eeuw de mechanische vlas- en katoennijverheid floreerde. Maar het gevaar dreigde dat zowel de persoonlijke ervaringen zouden vervagen als dat de industriële relictten verloren gingen. We begonnen dus te verzamelen. We spraken mensen aan. We vulden opslagplaats na opslagplaats. Helaas hadden we geen referentiekader. Geen strategie waar we konden op terugvallen. Het was zoeken en hard werken en flexibel zijn en uitdokteren. We leerden terwijl we bezig waren. Middelen waren schaars, de wil om iets te verwezenlijken groot. Ik heb zelfs les gevolgd aan de avondschool om iets over textiel op te steken... Omstreeks 1989 was de overheid echter zover om dit pand aan de Minnemeers als museum in te richten.'

En René De Herdt blijft het over mensen hebben. 'Je begint bij de eerste industriële Revolutie, je verdiept je in de tweede en je belandt bij de actuele derde. Maar je kan de machine niet loskoppelen van de mens; noch van de politieke, economische, sociale, culturele en aanverwante implicaties. Daarom vertellen we in dit museum een verhaal, een verhaal waarin de evoluerende en revolutionaire technieken verweven worden met maatschappelijke gedragingen. Daarom ook hebben we oor voor de mondelinge traditie en geschiedenis. Dit museum is geen eiland. Tal van vrijwilligers leggen er hun hart en ziel in. Ze komen werken. Ze komen vertellen. Ze informeren. En we ervaren dat de beste tentoonstellingen over de mens vertellen. Het erfgoed is het draagvlak van het museum, de mens is de bezieler ervan, de verteller.

PAUL DE MOOR

OKV te gast bij Dieleman Art Gallery, Château de Petit -Leez, Grand-Leez

OP 27 AUGUSTUS 1998 HAD BIJ DIELEMAN ART GALLERY DE PRIJSUITREIKING PLAATS VAN DE OKV-VERLOTINGSACTIE 1998.

De hoofdprijs was een zilveren schalenset van edelsmid David Huycke,
die meteen in de Dieleman Art Gallery een tentoonstelling kon openen.

Ook werd aan vier abonnees een hotelcheque geschonken voor een verblijf in een Duits luxehotel.

De winnaars waren: de heer en mevrouw Depourcq, de heer en mevrouw Veirman, de heer en mevrouw Declercq, de heer en mevrouw Meulebroucke en de heer en mevrouw Vanderstene. Aan allen nogmaals gelukwensen.

1 DAVID HUYCKE

3 EEN GEZICHT OP DE BINNENKOER VAN DE GERESTAUREERDE KASTEELHOEVE.

4 LÉONARD DIELEMAN VERWELKOMT DE AANWEZIGEN.

5 GEVEN IS BIJ OPENBAAR KUNSTBEZIT IN VLAANDEREN EVEN AANGENAAM ALS KRIJGEN.

6 DE HEER EN MEVROUW DEPOURCQ, WINNAARS VAN DE SCHALENSET, IN GESPREK MET DAVID HUYCKE.

7 WINNAARS EN SCHENKERS SAMEN OP DE FOTO.

8 JEAN-PIERRE VAN DER MEIREN, VOORZITTER VAN OPENBAAR KUNSTBEZIT IN VLAANDEREN V.Z.W.

9 EEN VAN DE EXPOSITIEZALEN MET IN DE TOONKAST WERK VAN EDELSMID DAVID HUYCKE.

2 DE INGANG TOT DE GEBOUWEN EN HET DOMEIN VAN S HA RONDOM EEN GERESTAUREERDE KASTEELHOEVE NABIJ GEMBOUX, CA. 20 KM BOVEN NAMUR.

HET PARK BIEDT NIET ALLEEN EEN GEDROOMDE STEK VOOR WANDELINGEN, MAAR TEVEN EEN UITGEBREIDE EXPOSITIE VAN BRONZEN EN ANDERE SCULPTUREN DIE VAAK OP SCHITTERENDE WIJZE IN HET LANDSCHAP GEÏNTEGREERD ZIJN.

OOK IN DE GEBOUWEN WORDEN SCULPTUREN TENTOONGESTELD, VOORNAMELIJK 19DE-EEUWSE BEELDEN.

DIELEMAN ART GALLERY IS EEN COMMERCIEEL INITIATIEF, ALLE BEELDEN ZIJN ER TE KOOP EN VOOR KLEINERE BEURZEN IS ER DE "MUSEUM"SHOP. EEN GALERIE DUS, MAAR MET MUSEALE ALLURES EN EEN EIGEN COLLECTIEVORMING. ALS "OPENLUCHTMUSEUM" IS HET EEN GESMAAKTE

COMBINATIE VAN EEN INTERESSANTE NATUUROMGEVING EN KUNST. EEN AANRADER OP 30 MINUTEN VAN BRUSSEL.

ALLE FOTO'S:
JORIS LUYTEN, WILRIJK

Dieleman Art Gallery
Château de Petit -Leez
Rue de Petit-Leez 129
5031 Grand-Leez
Info: 081/64.08.66

'Noem ons geen kunstenaars,' zeggen Hans Weyers & Klaas Borms uit één mond. Wat ze dan wel zijn? 'We doen in groot cultureel amusement.'

En: 'We bouwen met verhalen, met materialen, met ruimte en met een groot gevoel van fascinatie voor beelden.'

Hun werk heeft met licht te maken, maar in de toekomst kan het ook iets met tapijten zijn. Of ijzer. Of muziek. 'Soms puren we de dingen zo in vorm uit dat het verhaal één letter wordt.' Alpha en omega in één teken, Hans Weyers & Klaas Borms in één portret.

Praten met Hans Weyers & Klaas Borms is praten met tedere anarchist. En anarchist zijn ze omdat ze er de discipline voor hebben. 'We stellen ons aan de rand van de maatschappij op. We staan aan de deur van de samenleving en we kijken naar wat gebeurt. Het veld ontrolt zich zo aan ons oog: we hoeven ons door niets of niemand de wet te laten voorschrijven. En we leggen onszelf zo weinig mogelijk beperkingen op. Toch zijn we geen losbollen, geen clowns. In een ijzeren harnas van discipline hebben we ons gewrongen. Weekdagen zijn werkdagen. Van 's ochtends tot 's avonds. Pas op vrijdagmiddag maken we het juk wat losser. Dan gaan we praten. Dan bekijken we de dingen die we gedaan hebben.' Dingen? 'Kunstwerken, als je wil. Met de klemtoon op kunst en op werken. Kunst maken is vooral hard werken. Inspiratie is een vonk. De motor van kunst is een werkwoord: werken.' En dan, relativerend: 'Eigenlijk voeren we een dagelijkse strijd tegen de luiheid.'

Hans Weyers en Klaas Borms hebben één stem. Ze vertellen hetzelfde verhaal. Je moet meer dan aandachtig luisteren om een nuance op te vangen 'We hebben elkaar nodig. We hebben elkaars nabijheid nodig. Maar we zijn geen klonen van elkaar. Er is ruimte over voor een privé-hoekje, ook al zijn we niet te beroerd om onze kwetsbaarheden, fascinaties, afwijkingen,... te tonen.' Hans en Klaas zeggen tegelijk: 'Ik denk dat we elkaar ten zeerste respecteren. Dat we eerbied hebben voor elkaars mening. Als hij iets aan een werk toevoegt, zal ik me nooit afvragen: waarom moet dat nou? Nee, het moet zo zijn. Ik zou mijn werk nooit alleen kunnen maken. Hij is erbij nodig.' Dan: 'We zijn tijdreizigers. Koorddansers. Tijdreizigers in de zin van fascinatie voor tijd: voor vroeger en nu, voor oud en nieuw, voor geboorte en ouderdom, voor de dood en voor wat erachter licht. We zijn koorddansers omdat we balanceren op de grens van kunnen en niet-kunnen. Omdat we zoeken naar evenwichten en onevenwichten.'

Hans Weyers en Klaas Borms stellen alles altijd in vraag. Zichzelf. Kunst. De wereld. Alles. Zelfs hun allerindividueelste au sérieux. 'We hebben eens een werk gemaakt omtrent de eerste piloten die in één beweging de wereld overvlogen. Dat begon met vier vliegtuigjes die we ergens opraapten. We integreerden er een wereldbol bij. Zodat de vliegtuigjes over het noordelijk halfrond gingen wentelen. We brachten er de foto's bij van de luchtvaartpioniers. Met een summier geschreven duiding. We waren daar bijzonder ernstig mee bezig. Het moest allemaal kloppen. Zelfs historisch correct en wetenschappelijk juist zijn. Het moest allemaal logisch zijn. En het werk werd in één adem ernstig en leuk. Lunatics, heette het object. Met de titel lieten we de ernst van het object wentelwieken naar het absurde van de onderneming.'

Waar ze hun inspiratie vinden? 'We werken veelal op bestelling. Zo was iemand op zoek naar een rareitienkabinet. Het resultaat was een soort lichtgevende wigwam uit ondermeer polyester. De opdrachtgevers hebben het kabinet zelf ingevuld met voorwerpen. Een hart van plastic. Een reispas.

En helemaal bovenin religieuze elementen. Madame Cherubin, heet het voorwerp. Het verrassende, en voor ons het meest interessante, was dat de opdrachtgevers het zelf invulden met strikt persoonlijke elementen.

Zo werkten de eigenaars mee, legden ze associaties die we zelf nooit voor ogen hadden. Grappig. Veel inspiratie halen we aldus uit de opdracht zelf. We kregen eens de opdracht een tafel te maken die én praktisch én speels zou zijn. De man die de opdracht gaf, reed laat op de avond weg en vergiste zich van richting.

We hebben toen een kompas in het blad verwerkt. Dat gaf ons een zekere oriëntatie. En het object had een grappige anekdote. Maar we waken erover dat onze realisaties een lang leven beschoren is. Grappig, goed gevonden, esthetisch mooi,... allemaal leuk maar het moet ook blijven werken. We maken trouwens alles. Zelfs al eens een toiletpot.'

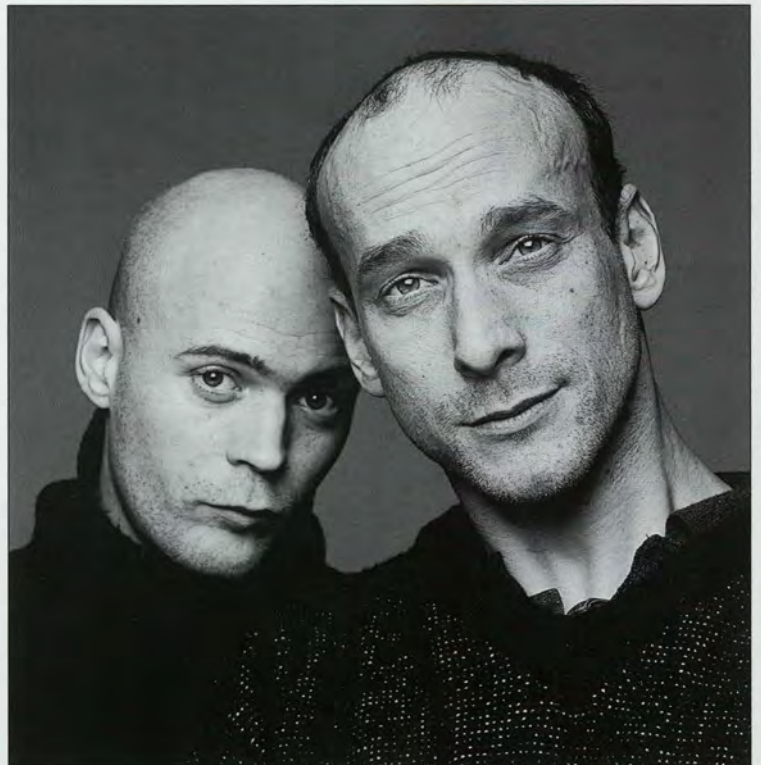

FOTO JACQUES SONCK

'We werken als monniken, bijna. In stilte. Geconcentreerd. Zoekend. Rusteloos. Nieuwsgierig. We hebben te veel tijd verloren op school. Door alles in vakjes in te delen, door grenzen aan disciplines te trekken, is op een gegeven ogenblik de veerkracht gebroken. Scheikunde was saai, biologie was hopeloos, fysica vermoeiend en wiskunde droog als gort. Achteraf moet je dat allemaal terug aan elkaar knopen en leer je dat scheikunde, biologie, fysica en wiskunde heel avontuurlijke wetenschappen zijn. En opeens is de fascinatie terug. Waarom mag het niet leuk zijn? Waarom wordt de mens bang gemaakt voor de chaos? Hoewel chaos aan het begin van alles ligt en achter chaos misschien wel een regulerend principe schuilt? Wie doet verdomme telkens weer het licht uit?'

PAUL DE MOOR

Tunnelmensen Foto's van Teun Voeten in het Museum Dr Guislain in Gent

TOT 30 APRIL 1999

Het indrukwekkendste bij deze tentoonstelling is niet het werk, maar de plek. Inderdaad, het museum Dr Guislain maakt deel uit van een psychiatrisch instituut met dezelfde naam, het ligt een beetje buiten het centrum van Gent, niet ver van de vaart en de terminus van een tram.

Het is een site met kleine parkjes en niet al te hoge gebouwen in baksteen. De architect deed zijn inspiratie op in Italië en dat is te zien. Maar er is iets met dat gebouw. De zware bouwstijl kan de pijn niet onderdrukken. De pijn van de patiënten die er rondwaalden, of vastgebonden waren, of opgesloten in een bad, of daverden onder de electro-chocs. Deze pijn is voelbaar aanwezig daar, het zindert nog in de muren. Ik verneem dat men in deze instelling progressief met psychiatrie bezig was. Ooit, en nu nog. En toch.

Deze plek heeft alles met gekwetste mensen te maken. We zien het aan de hoge ramen, aan de mannen (en een enkele vrouw) die we ontmoeten onder de galerij, aan de metershoge trapeleuningen. Deze instelling heeft ondertussen een eigen museum. Het is een dynamische gebeurtenis met een indrukwekkende (en griezelige) collectie en jaarlijks een paar wisselende tentoonstellingen. Boven het museum aan de panelen van de lange lage zolder hangen de foto's van Teun Voeten op hun best. Het zijn zwart-witfoto's van daklozen in New York. Mensen die afgedaald zijn naar de kilometerslange spoorwegtunnels onder Manhattan. Ze leven er eigenzinnig hun eigen leven.

De foto's werden onderverdeeld in series rond een personage of een groep. De foto's zijn niet gemaakt om mooi te zijn en de kijker te behagen. Het zijn reportagefoto's die met zijn allen een beeld moeten geven van hoe het daar is. Het is er vooral donker, vind ik, en rommelig. De mensen die we zien zijn stevig gebouwd en tegelijk in zichzelf gekeerd. Ze slaan zich door het leven, ze teren op de resten van de grote stad, ze lijken vrijgevochten. De foto's zijn er niet om een nood aan te klagen, eigenlijk zijn ze een ode aan deze mensen. De fotograaf koos een standpunt waaruit blijkt dat hij opkijkt naar de 'tunnelmensen'.

Hij is antropoloog en fotograaf en zijn modellen zijn niet alleen alcohol- en crack-verslaafden, het zijn ook macrobiotische hippies, Cubaanse vluchtelingen, Vietnamveteranen, wereldverbeteraars en ex-computerprogrammeurs.

Zo is er Tony die lege flessen verzamelt. Hij strooit ze uit en sorteert ze. Met het statiegeld kan hij zo'n 60 dollar per dag verdienen. Tony werd van onderuit gefotografeerd. Teun Voeten nam een laag standpunt in, bij helder zijdelings kunstlicht. De spieren van Tony worden zichtbaar zo. Het is een atletische man met een gespannen trek op zijn gezicht, een korte broek, kort haar en sportschoenen. De achtergrond is de immense ruimte, het voelbare zwarte gat. De foto's zijn ouderwets, ze hebben hun wortels in de jaren zestig, toen reportagefoto's nog belangrijk waren in tijdschriften en magazines. Nu verschijnen dergelijke reportages op tv, in kleur, en horen we de mensen hun verhaal vertellen aan veel volk tegelijk. Deze foto's zijn nog slechts voor een beperkte groep, voor de mensen die vol goede wil tentoonstellingen bezoeken en aandachtig kijken. Het gebeurt.

JOHAN DE VOS

Tunnelmensen

Dakloos in New York

foto's van Teun Voeten

De foto's horen bij een boek met teksten

en enkele foto's van Teun Voeten

Uitgeverij Atlas ISBN 90 254 0866 4

Praktische informatie

Museum Dr Guislain

Joseph Guislainstraat 43, 9000 Gent

Tel 09/216.35.95, fax 09/216.35.31

Openingsuren: dinsdag tot vrijdag van 10 tot 17 uur, zaterdag en zondag van 14 tot 17 uur.

TONY SORTERT DE LEGE FLESSIES.
FOTO TEUN VOETEN

met OKV-Museumkaart
reductie: 50 i.p.v. 100

Fabriekstad Aalst
Louis Paul Boon 1912-1979
CULTUREEL CENTRUM DE WERF, AALST
VAN 10 MEI TOT 31 OKTOBER 1999

Op 10 mei 1999 is het twintig jaar geleden dat de volksschrijver Boon aan zijn schrijftafel overleed. Die dag gaan in zijn geboortestad de deuren open van een grote tentoonstelling, Fabriekstad Aalst, die is opgezet als een wandeling door Boontjes leven en werk.

Het is een parcours dat van het C.C. De Werf leidt naar het museum Oud-Hospitaal en het Oud-Schepenhuis, dat het publiek aan des schrijvers hand voert van 'tjaar 1800-en-zoveel naar de wereld van vandaag. Onderweg ontmoet men Boon in al zijn facetten.

De tentoonstelling vormt de spil van het Boonjaar '99, een jaar waarin Aalst zal bruisen van de Boonactiviteiten. Zo zullen de theaterproducties 'Eros en de eenzame man' door Tom van Dijk en 'De Kapellekensbaan' door De Korre hernomen worden.

Het cultureel centrum besteedt echter ook de nodige aandacht aan Boons fascinatie voor de film. In de vorm van een filmfestival wordt een bloemlezing van avant-gardefilms getoond, die van grote invloed zijn geweest op Boons werk, maar ook films en documentaires die gebaseerd zijn op Boons oeuvre worden mee in het filmprogramma van het Boonjaar opgenomen.

Naast deze culturele programmatie worden nog tal van neven-activiteiten georganiseerd die het populaire karakter van Boons werk ten volle aanspreken, zoals een avondje 'eten op zijn Vlaams' en een spetterend volksbal. Want tjaar '99 wordt een heus Boonfeest!

Praktische informatie

Cultureel Centrum De werf
Molenstraat 51, 9300 Aalst
Tel 053/73.28.12

Open: maandag tot vrijdag van 10 tot 18.45 uur,
zaterdag van 9 tot 12 en van 14 tot 16.45 uur

LOUIS PAUL BOON
FOTO: PAUL VAN DEN ABEELE

Italiaanse Renaissance aan de Nederrijn.
Alessandro Pasqualini
LANDCOMMANDERIJ ALDEN BIESEN, BILZEN
VAN 8 MAART TOT 20 JUNI 1999

Alessandro Pasqualini werd op 5 mei 1493 in Bologna geboren. Zijn opleiding tot bouwmeester kreeg hij in de eerste helft van de 16de eeuw te Bologna.

Hij was werkzaam bij de bouw van de Sint-Pieter in Rome en werd door de aldaar werkende bouwmeesters Bramante, Peruzzi en Raffaël onderwezen in de bouwkunst. In de 15 jaar die hij in Nederland dienst deed bij onder andere de Heren van Egmond en de Graven van burens heeft hij enige roem als Vestingsbouwmeester en Architect behaald. Bekend geworden, begaf hij zich in 1549 als 'Baumeister aller herzoglichen Lande' in dienst van Wilhelm V, Hertog van Jülich, Kleve en Berg. Daarmee begon Pasqualini zijn werkzaamheden in het Rijnland en Westfalen. In 1559 stierf hij in de Duitse stad Bielefeld, waarna zijn zonen in de voetstappen van hun vader volgden en zijn opvattingen ook in het Limburgse land verspreiden.

Deze tentoonstelling bestaat uit 170 afbeeldingen met zowel foto's als tekeningen en maquettes die een overzicht geven van het leven en werk van Pasqualini.

Praktische informatie

Landcommanderij Alden Biesen
Kasteelstraat 6, 3740 Bilzen-Rijkhoven
Tel 089/51.93.93; fax 089/41.70.33
E-mail: info@alden-biesen.be
Website: www.Alden-Biesen.be
Gratis

ITALIAANSE RENAISSANCE NAAR EEN PLAN VAN PASQUALINI
FOTO: LANDCOMMANDERIJ ALDEN BIESEN

Op bezoek: Scribe thuis

De vrienden van Scribe mogen gezien worden. Sommigen, zoals Evenpoels dromerige Spanjaard te Parijs, zijn oude bekenden. Anderen - en dat zijn er heel wat - ontdek je als "schatten op zolder" en het is zonde dat ze niet vaker de reserve mogen (kunnen?) verlaten.

De opbouw van de tentoonstelling is helder en verzorgd, al had ik even moeite om het begin ervan te vinden. Een plannetje bracht soelaas, evenals de ongedwongen hulpvaardigheid van het zaalpersoneel. Maar eens deze drempel genomen, is het genieten van een expo die wonderwel aansluit bij de architectuur van dit museum. Die werken zijn hier thuis. Dit geldt minder voor een aantal nu in onbruik geraakte genres. Een eeuw geleden hoorden die tot het obligate aanbod. Zo zijn er de pronkstukken van de Salons, die hun schepper een onsterfelijke roem moesten opleveren, maar die nu gevoelens oproepen die schommelen tussen milde verbazing en geïrriteerde aversie. Naturalistische bezoeken bij pachters, ravottende bedelaars en ontuchtigen of bacchanalen van iets te mollige blanke nimfen op ettelijke vierkante meters geëtaleerd, brengen ons niet echt in vervoering. Maar daartegenover staan tal van ontdekkingen waarvoor we de goede smaak van Fernand Scribe dankbaar mogen zijn, gaande van een Anders Zorn van topkwaliteit tot een reeks rake schetsen van Eugène Fromentin. Ook Scribes verzamelwoede kwam het Gentse Museum ten goede. Hij stimuleerde de aankoop, fluisterde de Vrienden van het Museum goede raad in, verleedde kunstenaars (of hun familie) tot giften, maar deed zelf ook tal van schenkingen. Meer nog, na zijn dood kwam het museum een indrukwekkend legaat toe. Merkwaardig man! Maar komt dit alles nu uit de verf op deze tentoonstelling? Ik ben geneigd ja te zeggen, met een klein voorbehoud evenwel. Het dunkt mij dat verkeerdelijk de indruk wordt gewekt dat Scribe enkel in hedendaagse schilderkunst en beeldhouwkunst geïnteresseerd was. Dat strookt niet met de realiteit. De uitbouw van de collectie oude kunst was eveneens zijn werk. Bovendien legde hij de grondslag voor de verzameling van het Museum voor Sierkunst. Een beperkte opstelling met enkele markante stukken had ook op die facetten van Scribes gedrevenheid de aandacht mogen vestigen. Nu verneem je dit bij het lezen van de (voortreffelijke) catalogus, tenminste als je iemand bent die catalogi leest.

RIK SAUWEN

Praktische informatie

Nog tot 14 maart 1999 in
Museum voor Schone Kunsten
Nicolaas De Liemaekere 3, 9000 Gent
tel 09/222.17.03, fax 09/221.60.15
museum.msk@gent.be
Dagelijks van 9.30 tot 17 uur, gesloten op
maandag, 25 en 26 december en 1 en 2 januari
Toegangsprijs: 150 BEF, reductieprijs: 100 BEF
Catalogus beschikbaar

met OKV-Museumkaart
reductie

Rombouts en Droste

MUSEUM VAN HEDENDAAGSE KUNST, ANTWERPEN

TOT 28 MAART 1999

Deze monografische tentoonstelling van het werk van Rombouts & Droste zal een blik bieden op de visuele poëzie van hun beeldend alfabet.

Helaas wordt dit project overschaduwd door de dood van Monika Droste.

Monika Droste overleed tijdens de voorbereidingen, op 11 november 1998. Guy Rombouts besloot om de tentoonstelling niet af te gelasten maar juist om te buigen tot een hommage aan zijn wederhelft.

Hun werk vertrekt van de vaststelling dat wij lijden aan een vergeten van de taal. Zoals we de woorden vergeten en ze gebruiken als instrument om boodschappen over te seinen, zo gebruiken we ook het schrift meestal louter instrumenteel. We staan zelden of nooit stil bij de 'drager', het medium zelf van de taal.

Uit deze tentoonstelling moet nog maar eens blijken hoe Rombouts & Droste vanuit een uiteindelijk eenvoudig systeem, het alfabet, het zogenaamde Azart, waarmee zij nu reeds jarenlang gewerkt hebben, een heel eigen, altijd opnieuw verrassend oeuvre hebben opgebouwd; een werk dat telkens opnieuw aanspreekt door zijn breekbare poëzie.

Praktische informatie

Museum van hedendaagse Kunst
Leuvenstraat 32, 2000 Antwerpen
Tel 03/238.59.60, fax 03/216.24.86
Dagelijks van 10 tot 17 uur,
gesloten op maandag
Toegangsprijs: 100 BEF,
reductieprijs: 50 BEF, gratis

met OKV-Museumkaart
reductie: 50 i.p.v. 100

HENRI EVENPOEL (1872-1899) DE SPANJAARD
TE PARIJS, 1899
OLIEVERF OP DOEK 218 X 150 CM
MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN, GENT
FOTO: MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN GENT

ROMBOUTS & DROSTE,
HET AZART
FOTO: MUKHA

James Ensor. De foto's, de roem

MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN, OOSTENDE

VAN 25 JANUARI TOT 2 MAART 1999

Vanaf maart 1999 tot het einde van het jaar 2000 zal je in het de Stedelijke Musea van Oostende tal van tentoonstellingen kunnen bekijken die samen alle aspecten van leven en werk van James Ensor zullen belichten.

Voor wie zo niet zo lang kan wachten loopt in het Museum voor Schone Kunsten nu al een tentoonstelling die, zoals de titel duidelijk maakt, de bekendheid van de schilder illustreert aan de hand van fotomateriaal. Uiteraard zijn er ook de gewone biografische foto's van de schilder en zijn familieleden, maar de aandacht gaat toch vooral uit naar kunstwerken die Ensor als model of inspiratiebron hebben en publicaties, documenten, voorwerpen, e.d. die verwijzen naar de faam van Ensor: boekomslagen, covers van CD's, hoezen van LP's, postzegels, bankbiljetten, telecards, ... Kortom je kan het zo gek niet bedenken of het is te bekijken in Oostende.

Praktische informatie

Museum voor Schone Kunsten
Wapenplein, 8400 Oostende
tel 059/80.53.35, fax 059/80.28.91
Openingsuren: 10 tot 12 en 14 tot 17 uur
Gesloten op dinsdag
Toegangsrijzen: 50 Bf, groepen en
rechthebbenden: 25 Bf, gratis voor kinderen
Reservaties: 059/80.53.35
Gidsen: 059/80.73.81 (Gidsenkring 'Lange Nelle')

met OKV-Museumkaart
reductie

JAMES ENSOR IN ZIJN ATELIER (1909)
MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN, OOSTENDE
FOTO: FOTO OCREMAN, MECHELEN

JAMES ENSOR EN ERNEST ROUSSEAU JR.
IN DE DUINEN (15 APRIL 1892)
FOTO: MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN,

Anders Petersen

PROVINCIAAL MUSEUM VOOR FOTOGRAFIE, ANTWERPEN

VAN 23 JANUARI TOT 28 MAART 1999

De Zweedse fotograaf Anders Petersen, geboren in 1944, woont en werkt in Stockholm.

In 1967 richtte hij de Saftra Photo Group op, welke later uitgroeide tot het agentschap Mira Photo Archives, waarbij hij nog steeds aangesloten is. In de jaren '70 werkte hij als fotojournalist voor de belangrijkste Zweedse tijdschriften. Later legde hij zich toe op meer persoonlijk werk en op lange-termijn-projecten. Anders Petersen is sinds het einde van de jaren '60 één van de centrale figuren in de Zweedse fotografie. Hij oefende enorm veel invloed uit op een jongere generatie fotografen. Nochtans geeft hij niet de indruk van een 'vaderfiguur' maar eerder die van 'de eeuwige jongen', verwonderd rondloend in een wereld met geheime afspraakjes tussen geliefden en verbijsterende volwassenenconflicten. Zijn foto's van verliefde stellen, celgenoten in een Zweedse gevangenis of stamgasten in een Hamburgse kroeg, lijken gemaakt in een staat van permanente verbazing. Intieme beelden, die toch geen al te plezierige details over de betrokkenen onthullen.

Praktische informatie

Provinciaal Museum voor Fotografie
Walse Kaai 47, 2000 Antwerpen
tel 03/242.93.00, fax 03/242.93.10
Dagelijks geopend van 10 tot 17 uur,
gesloten op maandag
Toegang gratis

Café Lehmitz, Hamburg 1967-70
STEVEDORE AND FEMALE FRIEND
FOTO: ANDERS PETERS

François Roffiaen (1820-1898): schetsen uit de carrière van een landschapschilder

STEDELIJK MUSEUM IEPER

VAN 5 DECEMBER 1998 TOT 4 APRIL 1999

Kunstschilder Jean-François-Xavier Roffiaen werd in Ieper geboren

op 9 augustus 1820.

In 1946 trok hij naar Zwitserland om er te Genève in het atelier van Alexandre Calame te studeren, de bijzonder succesrijke schilder van grandioze Alpenlandschappen. In zijn voetsporen werd Roffiaen de Belgische vertegenwoordiger bij uitstek van dit populaire genre. Tijdens talrijke studierijen doorkruiste Roffiaen Zwitserland, Oostenrijk en Beieren waarbij hij op een naturalistische manier de overweldigende natuur bestudeerde. Hij legde een uitgebreide documentatie aan: talloze ter plaatse vervaardigde tekeningen en olieverschetsen die hem, helemaal terug in zijn atelier in Brussel, inspireerden tot minutieus uitgevoerde schilderijen. Reeds in 1848 leverden zijn Alpenlandschappen hem op de Salon van Brussel een eerste onderscheiding op. Zijn schilderijen verkochten als zoete broodjes. De eerste Belgische vorsten, koningin Victoria en de sjah van Perzië koesterden een 'Roffiaen' net zoals rijke industriëlen in Buffalo, Cambridge, Chicago, Den Haag, Dublin, Londen of New York...

Praktische informatie

Stedelijk Museum Ieper

Ieperleestraat 31, 8900 Ieper

Tel 057/21.83.00

Open van 10 tot 12.30 en van 14 tot 17 uur

Gesloten op maandag

Toegang: 100 BEF; gratis voor inwoners van Ieper, -

15 jaar, leden ICOM-VMV en met ticket voor

In Flanders Fields Museum

Reservering voor groepen en rondleidingen:

057/22.85.84

FRANÇOIS ROFFIAEN
FOTO: STEDELIJKE MUSEA
IEPER

FRANÇOIS ROFFIAEN
ALPENLANDSCHAP GESTOFFEERD MET
HERDERS EN EEN KUDDE GEITEN, CA. 1855
FOTO: STEDELIJKE MUSEA IEPER

Léon Spilliaert (1881-1946)

VLAAMS CULTUREEL CENTRUM DE BRAKKE GROND

VAN 15 JANUARI TOT 21 MAART 1999

Spilliaerts oeuvre is moeilijk onder één noemer onder te brengen.

Zijn vroege werk van voor de Eerste Wereldoorlog komt wat laat om nog tot

het symbolisme te horen. Zijn naoorlogse werk heeft affiniteiten met het

expressionisme en hier en daar raakpunten met de surrealistische beweging.

Spilliaert is een graficus en schildert met een gemengde techniek van pastelkrijt, aquarel, gouache en Oost-Indische inkt op papier of karton. Terecht kan hij een autodidact worden genoemd: zijn studietijd aan de Academie van Brugge is slechts van zeer korte duur. Toch wordt hij al bij het begin van zijn carrière geïntroduceerd in de betere kunstkringen. Zijn vriendschap met de schrijver Edmond Deman brengt hem in contact met de schrijver Emile Verhaeren, die hem op zijn beurt introduceert in Parijs. Daar komt Spilliaert in aanraking met het werk van Matisse, Munch en de Nabis, die in de jaren van de 'Belle Epoque' een grote publieksbelangstelling genieten. Ongetwijfeld hebben die contacten implicaties gehad voor de ontwikkeling van zijn eigen stijl. In Antwerpen wordt na de oorlog de opmars van het Vlaams expressionisme ingezet, door de oprichting van de kunstvereniging 'Sélection'. In 1921 organiseren ze een salon, waar Spilliaert exposeert met een groot deel van zijn werken. Dit salon geldt als de eerste reünie van het Vlaams expressionisme.

In 1928 overschrijdt Spilliaerts werk de landsgrenzen door zijn deelname aan de opmerkelijke tentoonstelling 'L'art belge depuis l'impressionisme' in Parijs. De grote internationale doorbraak komt echter pas na zijn dood. Zijn naam wordt opgenomen in het pantheon van de moderne Belgische kunst. Grootsteden over de hele wereld stellen zijn werk tentoon.

Praktische informatie

Vlaams Cultureel Centrum De Brakke Grond

Nes45, 1012 KD Amsterdam

tel 0031 20/622.90.14, fax 0031 20/625.32.79

Open dinsdag tot zaterdag van 10 tot 20.30 uur;

zondag van 13 tot 17 uur

Gesloten op maandag

Toegang gratis

LÉON SPILLIAERT
LES PLAISIRS
D'HIVER (1918)
FOTO: VLAAMS
CULTUREEL
CENTRUM DE
BRAKKE GROND,
AMSTERDAM

Tussen hemel en aarde

SINT-PIETERSABDIJ, GENT

VANAF 6 MAART 1999

Op 5 maart 1999 opent in de Sint-Pietersabdij te Gent de expositie

'Tussen hemel en aarde. Permanente tentoonstelling over de geschiedenis van de Sint-Pietersabdij'.

Het monnikenleven 'tussen hemel en aarde' staat er gematerialiseerd in stenen sculpturen, grafschilderingen, schilderijen, glaswerk, miniatures, foto's en gravures. Omdat de eigen collectie beperkt is, heeft deze opstelling dubbel zoveel nood aan een verhaal. Hierom is het sterk educatief uitgewerkte tentoonstelling geworden met een thematische opzet. Aan de hand van thema's zoals eten en drinken, de dood, oorlog en vrede, de samenwerking met de vorsten, ziekenzorg en andere worden sleutels aangereikt om het fenomeen abdij in het algemeen en Sint-Pietersabdij in het bijzonder historisch en maatschappelijk te situeren. oude en nieuw vinden elkaar in de opstelling door het gebruik van audio-visuele middelen en CD-rom. Zo kan de bezoeker ook actief deelnemen aan de tentoonstelling.

Praktische informatie

Sint-Pietersabdij
Sint-Pietersplein 9, 9000 Gent
tel 09/243.97.30, fax 09/243.97.34
e-mail dr.sintpietersabdij@gent.be
Openingsuren: elke dag van 10 tot 17 uur
Gesloten: maandag en van 6 tot 30 april en van
4 oktober tot 5 november 1999
Toegang gratis
Rondleiding elke dag om 14 uur: 100 BEF pp.

SINT-PIETERSABDIJ
FOTO: SINT-PIETERSABDIJ, GENT

PORTRET VAN ABRAHAM ORTELIUS
GESCHILDERD DOOR RUBENS
EN GEGRAVEERD DOOR
PHILIP GALLE
VANAF 1579 KREEG DIT
PORTRET EEN PLAATS IN HET
THEATRUM ORBIS
TERRARUM

Het Theatrum Orbis Terrarum van Abraham Ortelius: ontstaan van de atlas

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, BRUSSEL

VAN 11 DECEMBER 1998 TOT 27 MAART 1999

De Afdeling Kaarten en Plans van de Koninklijke Bibliotheek herdenkt de vierhonderdste verjaardag van het overlijden van de Belgische cartograaf Abraham Ortelius (1527-1598), auteur van de eerste atlas, *Theatrum Orbis Terrarum*, die in 1570 in Antwerpen verscheen.

De tentoongestelde stukken - kaarten, atlassen, boeken, handschriften en brieven - komen uit de verzameling van de Koninklijke Bibliotheek. Ze vertellen over de geschiedenis van het *Theatrum*, van het ontstaan van het concept tot de totstandkoming van de atlas, waarover de geschiedkundigen van de cartografie nog steeds lange discussies voeren. Dit deel van de tentoonstelling bevat de cartografische werken die Ortelius' *Theatrum* voorafgingen: de *Geographia* van Ptolemaeus, de portulanen en de Italiaanse kaartencollecties.

De tentoonstelling toont een ruime keus van documenten die de rijkdom van de historische verzamelingen van de Koninklijke Bibliotheek weerspiegelen: de eerste editie van het *Theatrum Orbis Terrarum*, van het *Parergon* en van het *Itinerarium*, brieven van Ortelius en boeken die deel uitmaakten van de persoonlijke bibliotheek van de cartograaf.

Praktische informatie

Koninklijke Bibliotheek van België
Keizerslaan 4, 1000 Brussel
Tel 02/519.53.11, fax 02/519.55.33
Open van 12 tot 16.45 uur
Gesloten op zondag
Toegang gratis

ABRAHAM ORTELIUS
AMERICA SIVE NOVI ORBIS, NOVA DESCRIPTA
DE KAART VERSCHEN VOOR HET EERST IN 1570 EN ONDERGING NADIEN KLEINE WIJZIGINGEN

Dan Van Severen, Retrospectief

PMMK, MUSEUM VOOR MODERNE KUNST, OOSTENDE
NOG TOT 21 FEBRUARI

Dan Van Severen (Lokeren, 1927) wordt vaak in één adem genoemd met de naoorlogse abstracten zoals Jo Delahaut, Marc Verstockt en Guy Vandenbranden.

Hun werken getuigen van een grote verscheidenheid in de vormgeving, het kleurgebruik en de thematiek. Van Severen koos evenwel voor een ver doorgedreven eenvoud van zijn geometrische abstractie en voor een uitzonderlijke nuance in toon en lijnvoering. Zijn werk draagt een meditatief karakter dat nog wordt versterkt door het overwegend gebruik van grijswaarden; ook de gebruikte vormen: de ruit, het vierkant, de rechthoek en het kruis beklemtonen het meditatieve aspect. Reeds bij een eerste tentoonstelling in 1957 kwamen de krachtlijnen van het oeuvre van Van Severen tot uiting. Vanaf de jaren '60 primeert de lineaire vormgeving en wordt zijn koloriet stiller, zijn schilderswijze meer ingetogen. Men denkt aan invloed van Malevitch en Barnett Newman. Omstreeks 1970 werkt Van Severen met tempera i.p.v. olieverf, dit maakt zijn werk nog subtieler, schraler en ook intiemer. Dan Van Severen had van 1971 tot 1992 de schilderklas in het Gentse Sint-Lucasinstituut, zijn invloed op de studenten is groot en vruchtbaar geweest. De retrospectieve hangt in de grote zaal van het PMMK en laat de evolutie in Van Severens werk duidelijk aflezen. De witte omgeving laat enerzijds de subtiele tonaliteiten tot zijn recht komen, maar anderzijds had ik soms het gevoel dat de grootsheid van de ruimte een aantal kunstwerken gewoon opslokt. Toch niet te missen.

Albert Rubens, geometrisch in- en uitzicht

PMMK, MUSEUM VOOR MODERNE KUNST, OOSTENDE
NOG TOT 21 FEBRUARI

Een minder gekende, maar ontzettend interessant kunstenaar is Albert Rubens (Tielt, 1944).

Zijn expositie vormt een mooie confrontatie met Van Severen, hoewel ze alleen maar de abstractie gemeen hebben. De inspiratiebron van Albert Rubens is niet het gevoel of een of ander filosofisch standpunt, maar de wiskunde, de meetkunde. De schilderijen, zwarte geometrische figuren op een witte achtergrond (en vice versa) of één lijnenspel, zijn eigenlijk niet het echte werk, maar het resultaat van het echte werk. Zijn vroeg oeuvre is het resultaat van het verschuiven van vlakken. Bij zijn huidige (en boeiendste) werken vertrekt Albert Rubens van een kubus. Op de wanden van een kubus bepaalt de kunstenaar punten die beantwoorden aan welbepaalde coördinaten op de x-, y- en z-as. De geest tast met een zekere dwangmatigheid en wiskundig correct de ruimte af. De werktekeningen (te zien op de bovenste verdieping van het museum) onthullen ongemeen boeiend de gedachtengang. Zo een werktekening is eigenlijk de echte Albert Rubens. De figuur die ontstaat door zo een aantal punten te verbinden wordt overgebracht op doek of papier, zonder alle hulplijnen, projecties, coördinaten,... De geometrische zekerheid wordt mysterie. Deze exploratie wordt ook sculpturaal uitgewerkt in staal, graniet en gelakt hout, in grotere en kleinere formaten.

Thomas Lange: "De Verdrijving uit het Paradijs"

PMMK, MUSEUM VOOR MODERNE KUNST, OOSTENDE
NOG TOT 7 FEBRUARI

Zie ook OKV-plus 98/4.

Inspiratiebron voor Thomas Lange (Duitsland, 1957) zijn de 15de-eeuwse fresco's in de Santa Maria del Carmine in Florence. Hebben deze fresco's een duidelijke religieuze bedoeling, bij Lange staat "het lijden" centraal. Het lijden en de vertwijfeling van Adam en Eva die door de engel het paradijs worden uitgezet. "De put", te bekijken vanaf een mezzanine in de grote zaal, lijkt dan ook de ideale expositieruimte voor Langes grillige terracottabeelden, gepatineerd met as en zand. De beelden worden geconfronteerd met onbewerkte en beschilderde houten panelen met inkervingen en zwart-witlijnen. Olieverfschilderijen laten een hard kleurenpalet zien en tekeningen in zwarte tonaliteiten versterken een desolaat gevoel. De expositie is verder te zien in het Gustav Lübcke Museum, Hamm (DL, 28/2/99-25/4/99).

RUDY VERCRUISSE

CATALOGI

Dan Van Severen, Stichting Kunstboek, Brugge, 950,-BF
Albert Rubens, Lannoo, Tielt, 950,-BF

Praktische informatie

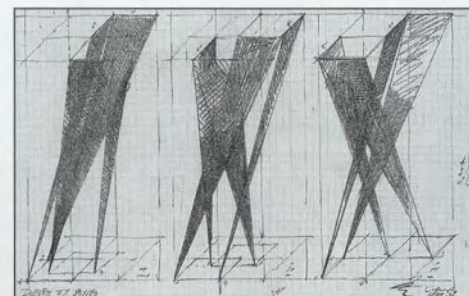
Museum voor Schone Kunsten
Romestraat 11, 8400 Oostende
tel 059/50.81.18, fax 059/80.56.26
Openingsuren: van 10 tot 18 uur, gesloten op maandag
Toegangs prijs: 200 BEF, reductie prijs 160/gratis

DAN VAN SEVEREN, COMPOSITIE, OLIEVERF EN TEMPERA OP DOEK, 1960-1963

ALBERT RUBENS, COMPOSITIE B.XV-P137, TEKENING

ALBERT RUBENS, COMPOSITIE B.XV-P137 PART II, ACRYL OP DOEK, 1993

met OKV-Museumkaart
reductie: 200 i.p.v. 300

Op Mens en Maat. Tweede Triennale voor Vormgeving

MUSEUM VOOR SIERKUNST EN VORMGEVING IN GENT

TOT 28 FEBRUARI 1999

Sinds meerdere jaren timmert de Dienst Vormgeving van het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO) aan de weg om vormgeving in Vlaanderen te steunen.

Het VIZO geeft beurzen, informatie, publiceert een tijdschrift over vormgeving, 'Kwintessens', reikt de Henry Van de Veldeprijs uit en organiseert ook tentoonstellingen. Heette de dienst vroeger Kunstambacht dan veranderde de naam in dienst Vormgeving tesamen met de smaak van een generatie. Allerlei lifestyle-rubrieken in kranten en tijdschriften zorgden ervoor dat design langzamerhand ook in Vlaanderen doordrong en verder ging dan pottenbakken en mandenvlechten. Naast steun aan individuele ambachtslui, soms helaas een beetje geïnspireerd door het romantische beeld van de eenzame kunstenaar in zijn atelier, groeide het besef dat er ook creatieve productieprocessen bestonden die leiden tot massaobjecten maar waar het nodige denkwerk over vormgeving, functie, ergonomie en kostprijs is aan voorafgegaan. Zo rijpte langzaam de idee dat ook industriële vormgeving de nodige steun kan gebruiken en dat vooral de Vlaamse economie met haar typische familiale KMO's baat konden hebben met de introductie van design.

VAN KOFFERS EN BESTEKKEN TOT METROSTELLEN

Deze tentoonstelling wil dus een stimulerende invloed hebben op de relatie tussen ontwerper en KMO en op de ontwerper als KMO. Dit door een beeld te geven van kwalitatieve producten die recentelijk Vlaamse ontwerpers en bedrijven recentelijk realiseerden. Die oogst kwam tot stand door alle industriële ontwerpers, afgestudeerd aan Vlaamse hogescholen, de geselecteerden van VIZO en spontane kandidaten uit te nodigen om tien recente producten voor selectie in te sturen. Een internationale jury met onder andere Wim Pijbes van de Kunsthal in Rotterdam besliste welke producten voor de tentoonstelling in aanmerking kwamen. Uiteindelijk leidde dit tot zo'n 80 voorwerpen van een 35 producenten. De kwaliteit van de tentoonstelling ligt in de presentatie van de objecten want het is niet altijd even gemakkelijk publiek uit haar tent te lokken om te komen kijken naar voorwerpen die ze anders bijna onbewust hanteert en manipuleert. Daarnaast toont deze Triennale voor de eerste maal de man of vrouw achter het ontwerp. Industriële vormgeving is buiten enkele grote namen meestal een anonieme aangelegenheid en dikwijls zitten er Vlaamse gezichten achter wereldberoemde merken zoals Samsonite, Tupperware of Philips.

De tentoonstelling frist ook het geheugen op. Zo ontwierp Philippe Neerman reeds in 1971 de metrorijtuigen voor Brussel, een uitzonderlijk ontwerp voor die tijd en terug te zien op de tentoonstelling omdat ze voor het eerst ook rekening hield met ergonomische aspecten. Dat zoveel Vlamingen moeten uitwijken naar grote concerns in het buitenland komt door het beperkt aantal bedrijven in Vlaanderen waar industriële vormgevers voor kunnen werken. Er zijn immers niet zoveel bedrijven waar zowel de productie als het ontwerpen gebeurt. Opvallend is de afwezigheid op deze tentoonstelling van grote mammoetbedrijven uit de textiel-of meubelwereld bijvoorbeeld. Dit terwijl onlangs voor de eerste keer in de geschiedenis de Vlaming Van Severen een stoel zal laten maken bij de wereldberoemde Duitse producent Vitra. Een verhaal dat ook Marc De Jonghe overkwam met zijn 'Orso regenzuil', een hedendaagse variatie op de archetypische regenton die een internationale jury dit jaar bekroonde met de ICSID Excellence Award, de Oscar van

de designers. Helaas vond hij geen enkel Vlaams bedrijf die dit toekomstgericht ontwerp wou produceren en diende hij zich te richten tot Engeland.

Dat het niet zo gemakkelijk is, komt doordat industriële vormgeving te weinig deel uitmaakt van het beleid in Vlaamse bedrijven.

Het illustreert dat vormgeving in Vlaanderen vooral het werk is van koppige individuen en dat KMO's en andere producenten nog veel kansen laten liggen.

Dit is spijtig en niet zo zeer omdat Vlaanderen een eigen identiteit via design zou uitstralen - want iedereen is het er unaniem over eens dat er niets zo iets bestaat als typisch Vlaamse design, tot spijt van wie benijdt natuurlijk - maar wel omdat industriële vormgeving de wereld kan 'verbeteren', zoals de Orso regenzuil van Marc De Jonghe illustreert, en de wereld meer op mensenmaat kan maken zoals ook de onderliggende boodschap is van deze fraaie tentoonstelling.

Die gaat gepaard met een indrukwekkend aantal nevenactiviteiten zoals studie- en themadagen, symposia, workshops en publieksevenementen. Een volledige lijst vindt u aan de balie in de tentoonstelling, achteraan in de catalogus of kan u vragen op onderstaand adres.

PETER WOUTERS

Praktische informatie

Op Mens en Maat.

2de Triennale voor vormgeving in Vlaanderen.

Museum voor Sierkunst en Vormgeving

Jan Breydelstraat 5, 9000 Gent

Tel. 09/267.99.99

Open van 09.30u-17.00u

100,-, 50,- + 3-pas, CPJ-pas 20,- scholen

Catalogus: 950 BEF

TUPPERWARE EUROPE, AFRICA
& MIDDLE EAST, VIC
CAUTEREELS
10 EGG STORER, 1998
FOTO: LIEVEN HERREMAN

ORSO DESIGN, MARC DE JONGHE
ORSO-REGENZUIJL, 1998
FOTO: LIEVEN HERREMAN

ENTHOVEN ASSOCIATES
MERCEDES WIEL, 1996
I.O.V. LEMMERZ
FOTO: LIEVEN HERREMAN

BEEK DESIGN, ROEL
VANDEBEEK
OCCHIO KANTOORSTOEL,
1997
I.O.V. DRISAG OFFICE
FURNITURE
FOTO: LIEVEN HERREMAN

met OKV-Museumkaart
reductie

Meer dan groen Oudenaardse wandtapijten van de 16de-18de eeuw

MUSEA OUDENAARDE

VAN 19 JUNI TOT 3 OKTOBER

Oudenaarde kende een bloeiende tapijtweefindustrie tussen de 15de en de 18de eeuw.

De tentoonstelling 'Meer dan groen' wil een overzicht geven van wat in Oudenaarde geproduceerd werd en aantonen dat hier niet enkel de zogenaamde 'verdures' geweven werden, maar ook talrijke kleurrijke tapijten, die een toen populair verhaal uitbeelden. Hierbij zal duidelijk worden dat de Oudenaardse wandtapijten kwalitatief van hoog niveau zijn en daardoor een belangrijke plaats innemen in de wandtapijtkunst.

Om ieder wandtapijt het best tot zijn recht te laten komen, werden historische locaties aan beide zijden van de Schelde uitgekozen om de tentoonstelling onderdak te bieden: de 14de-eeuwse Lakenhalle, het Gotische Stadhuis, de 15de-eeuwse Sint-Walburgakerk en het 18de-eeuwse herenhuis de Lalaing. Elk gebouw is een monumentale getuige van het rijke verleden van Oudenaarde.

Naast de wandtapijten krijgen in diverse locaties ook archiefstukken en gravures een plaats om de kunsthistorische en vooral de historische context te schetsen.

Tijdens de tentoonstellingsperiode worden verschillende randevenementen georganiseerd in Oudenaarde. Concerten, straattheater, mime, maar ook colloquia die de moeite waard zijn.

Praktische informatie

Stedelijke Dienst Toerisme Oudenaarde
tel 055/31.72.51, fax 055/30.92.48
Openingsuren: dagelijks open van 10.00
tot 18.00 uur
Toegangspreis: 250
Reductieprijs: +65 en groepen: 200 BEF pp., -
18:150 BEF, -13: gratis

DETAIL UIT 'ALEXANDER EN DE HOGEPRIESTER IADDO'
STEDELIJKE MUSEA OUDENAARDE
FOTO: TECHNIFOTO VAN WAMBEKE OUDENAARDE

Restauratie van 'De Kruisdraging' van Van Dijk

SINT-PAULUSKERK, ANTWERPEN

Ter gelegenheid van het Van Dijk-jaar dat aanvangt op 15 mei, werd de laatste hand gelegd aan de restauratiewerken in de sint-Pauluskerk.

In feite is men reeds op het einde van de vorige eeuw begonnen om deze prachtige kerk met mondjesmaat op te knappen, maar vanaf 1994 besloot men er geld en spoed achter te zetten. Beelden en schilderijen waren zwaar aangetast, zowel door de tijd en het vocht als door de zware brand uit 1968, en er waren intussen muurschilderingen gevonden die ook de nodige zorgen vereisten. De meeste aandacht werd echter besteed aan de restauratie van het schilderij 'De Kruisdraging', een meesterwerk van de hand van de toen slechts 18-jarige Van Dijk. Het maakt deel uit van de '15 mysteries van de rozenkrans', een reeks van panelen, alle van hetzelfde formaat, die dateren uit circa 1617. Het is een unieke suite uit de geschiedenis van de schilderkunst, door 11 meesters uit de Antwerpse schilderschool uitgevoerd. Bij de terugplaatsing van 'De Kruisdraging' op 20 november jl. werd de Sint-Pauluskerk weer de enige plaats ter wereld waar zich nog een Rubens, een Van Dijk én een Jordaens op hun originele bestemming bevinden.

Praktische informatie

Sint-Pauluskerk
Veemarkt, Antwerpen
Voor informatie over het Van Dijk-jaar kan u terecht bij
De toeristische Dienst
Grote Markt 15
2000 Antwerpen
tel 03/203.95.13
fax 03/220.81.32

ANTOON VAN DIJK
DE KRUISDRAGING (CA. 1617)
OLIEVERF OP DOEK
165 X 222 CM
FOTO: SINT-PAULUSKERK, ANTWERPEN

Diener en Diener. Stadsgezichten

DESINGEL, ANTWERPEN

VAN 29 JANUARI TOT 7 MAART 1999

Diener & Diener is een groep architecten uit Basel die mee aan de basis liggen van de Zwitserse vernieuwing in de hedendaagse architectuur.

Het bureau werd in 1942 opgericht door Marcus Diener. Na de Tweede Wereldoorlog groeit het succesvol uit en bepaalt het fundamenteel het gezicht van Basel. Vanaf 1978 gaat Roger Diener bij zijn vader werken. Samen met Wolfgang Schett, Dieter Righetti, Jens Erb, Andreas Rüdi en Daniel Stefani vormen ze van dan af een hechte groep die werkt onder de naam Diener & Diener. Reeds bij zijn eerste projecten, voornamelijk de sociale woningbouw, onderzoekt Roger Diener de spanning tussen stedenbouw en architectuur en ontwikkelt hij vanuit die spanning zijn eigen architectuur-opvatting. Diener & Diener verwerpt de idee dat een grootschalige en totale stedelijke ordening realiseerbaar is. De stedelijke ontwikkeling door middel van bouwblokken, die gericht is op het maken van 'plekken', vinden zij de meest geschikte strategie. De blokken vormen door hun onderling verband een figuur, 'een constellatie', een balans tussen krachten die steeds opnieuw worden bepaald.

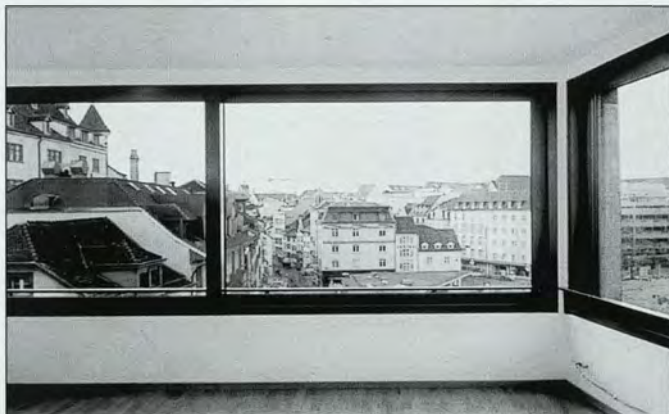
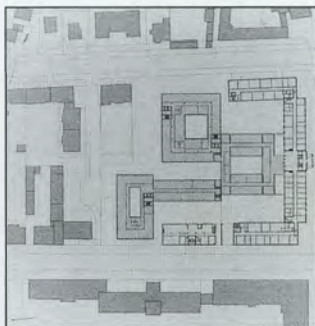
De bouwblokken van Diener en Diener zijn eenvoudige, sterke volumes. De strenge opbouw van de façades draagt daartoe bij. Vensters spelen hier een belangrijke rol: door hun vorm, afmetingen en hun onderlinge relaties en ritme definiëren ze de expressie van het gebouw. Bovendien hebben ze invloed op de ruimtelijkheid, op de manier waarop de bewoners hun omgeving ervaren.

Maar ook omgekeerd verraden de vensters aan de buitenwereld iets over het wonen en over de verhoudingen tussen de individuen of bewoners in het blok.

Praktische informatie

deSingel Internationaal Kunstcentrum
Desguinlei 25, 2018 Antwerpen
tel. 03/248.28.28
Open van dinsdag t.e.m. zondag van 14 tot 18 uur
Gesloten op zondag
Toegang gratis
Rondleiding op 20 februari om 15 uur: 150 BEF
Rondleiding voor groepen van max. 20 pers.:
2300 per groep
Inlichtingen en reservaties: 03/248.28.28

BADISCHE LUFTBILDMESSUNG, FREIBURG I. BR.
FOTO: BERNHARD STRAUSS

Het Wijkpaleis: een uitdaging om iets te doen rond kunst in de Gentse wijken

Het Wijkpaleis is een project waarmee de Dienst Kunsten een culturele werking in buurten van Gent opzet. Het Wijkpaleis is een kunstpaleis voor de Gentse buurten en meerdere dingen tegelijk: een feesttent, een café, een plaats waar mensen uit de buurt elkaar kunnen ontmoeten en het vormt vooral een uitdaging voor de wijken om iets te doen met kunst.

Eind 1995 werd het project Wijkpaleis in een zestal Gentse buurten opgestart. Het Wijkpaleis is een verplaatsbare houten constructie, waarvan de 12 vaste zijwanden aan de binnenkant op artistieke en eigenzinnige wijze door kunstenaars en buurtbewoners werden bewerkt.

Eind 1996 kreeg het Wijkpaleis een nieuwe egale blauwe kleur die de kunstenaars Hans Weyers en Klaas Borms aanzette tot de uitwerking van de idee 'de Onderdompeling'. In het voorjaar ging een vijftigtal bewoners het water in om zich te laten fotograferen in hun favoriete pak, poserend of vrij bewegend, in groep of alleen. Deze mensen zijn nu vereeuwigd op de 12 nieuwe buitenzeilen van het wijkpaleis.

Ook in 1999 staat het Wijkpaleis in verschillende wijken in Gent. Er zullen theatervoorstellingen, films, cursussen en muziekfestivals op het programma staan, én een heus café chantant, waarvoor nu al druk gerepeteerd wordt, met verhalen, anecdotes, volksliedjes, dans en prachtige decors.

Praktische informatie

Het Wijkpaleis verandert regelmatig van locatie. Informatie hierover kunt u krijgen bij de Stad Gent- Dienst Kunsten/het Wijkpaleis, Veldstraat 82, 9000 Gent
tel 09/269.84.80
Het Wijkpaleis is dagelijks open vanaf 11.00u, tijdens het weekend vanaf 10.00u.

FOTO: DIENER & DIENER

WEYERS EN BORMS
DE ONDERDOMPELING
FOTO: STAD GENT

Fascinerende Facetten van Vlaanderen Over Kunst en Samenleving

Na Lissabon ontvangt het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen de ambitieuze tentoonstelling met de Suske en Wiske-titel 'Fascinerende Facetten van Vlaanderen'.

De drie Vlaamse kunststeden Antwerpen, Gent en Brugge namen het initiatief voor dit eigenaardig project waaraan het nodige getouwtrek is voorafgegaan en kregen hierbij al snel de steun en de exporttempel van de Vlaamse Gemeenschap. Want uiteindelijk ging het erom een tentoonstelling te maken, rond Vlaamse kunst en de Vlaamse gemeenschap, die buitenlanders een beter inzicht kon geven in onze kunst en samenleving zoals de ondertitel luidt. Voor het inhoudelijk aspect trokken de initiatiefnemers twee commissarissen aan met een zeer uiteenlopend profiel: Paul Vandenbroeck voor de sectie oude kunst en Barbara Vanderlinden voor de moderne en hedendaagse kunst. Zij houden elk een eigen discours in de tentoonstelling die bitter weinig raakpunten hebben, wat meteen het grote zwakke punt is van deze verwarrende tentoonstelling.

HET VRAAGSTUK VAN VLAAMSE OUDE KUNST EN BELGISCHE ACTUELE KUNST
Paul Vandenbroeck speelt in deze tentoonstelling op eigen veld en dat gebeurde vroeger bijna nooit. Regelmatig diende hij op verplaatsing zijn ideeën te gaan verkondigen zoals bijvoorbeeld bij de tentoonstelling 'Hooglied' in het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel in 1994. Voor hem ligt het accent van het kunsthistorische onderzoek op de sociale inbedding van kunst en in haar collectiviteitsaspecten. Hij herleidt kunstwerken in vele gevallen tot historische bronnen die de theorie moeten illustreren. Die theorie handelt vooral over het verschil tussen de hoge en lage cultuur, tussen de stedelijke burgelijke cultuur en de plattelandscultuur en het gekende luik van de omkering der waarden. Hierbij fungeren de afbeeldingen van allerlei zottigheden op schilderijen (in de stijl van Brueghel en Bosch...) als vermanende spiegel voor de burgerij en als een onderlijning van hun eigen maatschappelijke positie. Daarnaast herneemt hij de reeds aangesneden thema's uit 'Hooglied' waarin de kunstproductie van de vrouwengemeenschappen en hun spiritualiteit centraal staan. Zo krijgen we dus een tentoonstelling waarin we thematisch van de hak op de tak springen en waarin het verhaal van de drie Vlaamse kunststeden ver te zoeken is.

Hetzelfde geldt trouwens ook voor de beide catalogi. Nochtans levert de tentoonstelling af en toe interessante voorwerpen op zoals de verzameling van insignes met erotische inslag. Waar het in de 15de eeuw nog mogelijk is pornografische insignes op de kleding te spelden is dit in de 17de eeuw uit den boze. Zo komt er uit Brugge een insigne met twee vrouwen die een fallus uit een broek tonen, vermoedelijk daterend tussen 1400-1450.

Barbara Vanderlinden van Roomade in Brussel selecteert een aantal kunstenaars die volgens de opdracht een overzicht moeten geven van de Vlaamse actuele en hedendaagse kunst, waarbij ze zelf de kaart trekt van de jonge kunstenaars zoals Kobe Mathys en Franciska Lambrechts. Verder hoedt ze er zich voor om het Vlaamse karakter van haar kunstenaars in de verf te zetten wat bijvoorbeeld verklaart waarom de Franstalige Brusselaar Broodhaers zo prominent aanwezig is op de tentoonstelling. In haar selectie komen de gevestigde kunstenaars ruimschoots aan bod zoals Roger Raveel, Panamarenko, Luc Tuymans, Jef Cornelis. De meerwaarde van de tentoonstelling ligt in de confrontatie van de moderne kunst met de klassieke schilderijen in het eerbiedwaardige Koninklijke Museum voor Schone Kunsten. Door die confrontatie bekijkt de toeschouwer de werken vanuit een ander perspectief. Vooral de zaal met de historische portretten en de werken van Panamarenko en Broodhaers is interessant. De blik van de toeschouwer bliksemt over en weer tussen de oude portretten en de hedendaagse kunst.

Die beweging knaagt aan het statuut van de twee soorten kunstwerken en in die zin ook aan dat van het museum zelf. Voor Paul Huvenne, de hoofdconservator van het KMSK is dit misschien nog het belangrijkste en een interessante ervaring naar de komende Van Dyck-tentoonstelling toe. Dergelijke tentoonstellingen zou men beter laten maken door buitenlanders die ongetwijfeld veel meer over onze 'Kunst en Samenleving' kunnen zeggen dan wij zelf. Ons zelfbeeld is bij iedereen immers dermate ideologisch gekleurd dat het altijd overdreven lijkt in de beide richtingen.

PETER WAUTERS

ANTOON SALLAERT
AARTSHERTOGIN ISABELLA OP HET
FEEST VAN DE GROTE
VOETBOOGILDE IN 1615 OP DE
ZAVEL TE BRUSSEL
OLIEVERF OP DOEK
KASTEEL VAN GAASBEEK
FOTO: B. HUYSMANS, HESSENHUIS,
ANTWERPEN

Praktische informatie

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
Leopold De Waelplaats 1-9, 2000 Antwerpen
Tel 03/238 78 09
Dagelijks open van 10 tot 17 uur
Maandag gesloten
De tentoonstelling loopt tot 31 januari

ANN VERONICA JANSSENS
INSTALLATIE MET NEVEL EN
GELUID, 1998
KONINKLIJK MUSEUM VOOR
SCHONE KUNSTEN, ANTWERPEN
FOTO: VITOR BRANCO

S.M.A.K.-kracht Tien kunststudenten smaken S.M.A.K.-collectie

WITTE ZAAL, GENT

VAN 21 JANUARI TOT 20 FEBRUARI 1999

Het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst in Gent maakt zich op om in mei aanstaande zijn deuren te openen. De gigantische collectie van om en bij de duizenddriehonderd stuks zal echter voor het grootste deel aan het publiek oog onttrokken blijven. Hoe kijken kunststudenten aan tegen zo'n potentieel?

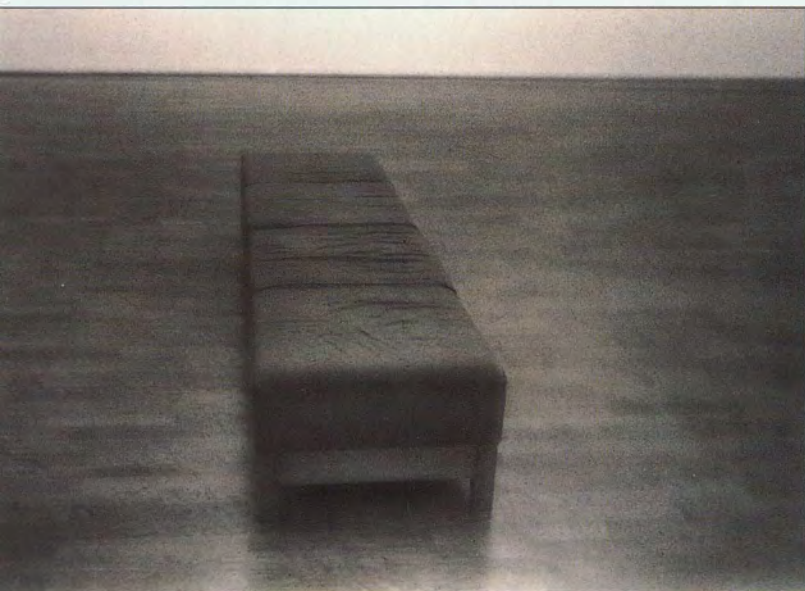
Allereerst hebben de jonge samenstellers zich de vraag gesteld hoe je zo'n uitgebreide collectie het meest waarheidsgetrouw kan voorstellen. Hierbij stuiten ze niet alleen op de grote verscheidenheid binnen de collectie, maar ook op hun onderling verschillende visies op kunst in het algemeen en op de S.M.A.K.-collectie in het bijzonder.

Deze divergenties worden in de tentoonstelling als troef uitgespeeld.

Door deze veelheid aan visies en uitdrukkingsvormen presenteert het verzamelwoord kunst zich nu als chaotisch en onduidelijk. Vanuit dit besef onstond de idee om de term 'verscheidenheid' centraal te stellen en hem te koppelen aan de hybride collectie van het S.M.A.K. De kunststudenten hebben daarom elk een werk gekozen dat hen bijzonder aanspreekt en verantwoordt hun keuze die hun individuele visie op het gekozen werk uitdrukt. U zal niet alleen kennis kunnen maken met kunstwerken die hun plaats in de collectie reeds gevonden hebben, maar ook met werken die vers uit het atelier komen en voor het eerst publiek tentoongesteld worden.

Praktische informatie

WitteZaal
Posteernestraat, 9000 Gent
Tel 09/225.42.90, fax 09/223.46.36
Openingsuren: werkdagen van 12.30 tot
18 uur, zaterdag van 14 tot 17 uur
Maandag en zon- en feestdagen gesloten
Gratis

DIRK BRAECKMAN
S.M.-F.R.-96
80 X 120 CM
FOTO: DIRK PAUWELS

Tentoonstellingen Museum voor Sierkunst en Vormgeving Gent

Hedendaags glas van het atelier L'Anverre

VAN 19 MAART TOT 18 APRIL 1999

De Belgische kunstenaarsgroep 'L'Anverre' heeft als specialiteit glas en is bekend van grote evenementen zoals in de Antwerpse Zoo waar zij met glazen beesten en spuiters voor een schitterend spektakel zorgden. Glazen objecten van Sem Schanzer, Myriam Garouche, Marc Melis, Arm in Homolka en jiri Suhajek zullen zowel in het museum als op de binnenkoer gepresenteerd worden.

Peter Opsvik: movement Hedendaagse Noorse Vormgeving

VAN 30 APRIL TOT 6 JUNI 1999

Reeds 30 jaar ontwerpt de Noor Peter Opsvik zitmeubelen. Het best gekend is zijn balansstoel. De creaties houden het midden tussen het 'rationele' en het 'emotionele'. Beide aspecten komen in de tentoonstelling aan bod. De rationele ontwerpen zijn ambachtelijk vervaardigd. Beweging staat centraal in de ontwerpen van de Noor Peter Opsvik. Vandaar dat ook de bezoeker op een actieve manier bij de tentoonstelling zal betrokken worden. De expositie zal bestaan uit drie luiken: nieuwgierigheid activeren, problemen begrijpen en oplossingen tonen.

Praktische informatie

Museum voor Sierkunst en Vormgeving
Jan Breydelstraat 5, 9000 Gent
Tel 09/267.99.99
Openingsuren: dagelijks van 9.30 tot 17 uur,
gesloten op maandag
Toegangsprijzen: 100 BEF, groepen, studenten,
plus 3-pas: 50 BEF, scholen: 20 BEF, kinderen onder
12 jaar: gratis

L'ANVERRE
FOTO: MUSEUM VOOR SIERKUNST
EN VORMGEVING, GENT

PETER OPSVIK
FOTO: MUSEUM VOOR SIERKUNST
EN VORMGEVING, GENT

met OKV-Museumkaart
reductie

Razend Rood en blits blauw

MUSEUM VOOR INDUSTRIËLE ARCHEOLOGIE EN TEXTIEL, GENT
VAN 21 MEI TOT 29 AUGUSTUS 1999

De tentoonstelling Razend Rood en blits blauw is een spannende ontdekkingsstocht door de wereld van kleur. Dikke draden lopen door het museum. Ze wijzen je de weg naar gekke en bijzondere activiteiten zoals: spelen in een reuze klos van garen, je verkleden, je schaduw zien in alle kleuren van de regenboog, allerlei weetjes over kleuren, spelen op de computer en nog veel meer. Naar aanleiding van de tentoonstelling zal de katoenfabriek tevens didactische en educatief uitgewerkt worden.

Praktische informatie

Museum voor Industriële Archeologie en Textiel
Minnemeers 9, 9000 Gent
Tel 09/223.59.69, fax 09/233.07.39
Openingsuren: van 10 tot 17 uur,
gesloten op maandag
Toegangsprijzen: 100 BEF; groepen van minstens
15 pers., jongeren tot 25 jaar, senioren vanaf 55
jaar: 50 BEF; schoolgroepen niet afkomstig uit
Gent: 20 BEF per leerling; kinderen -12 jaar,
schoolgroepen uit Gent, Gentenaars,
mindervaliden en werklozen: gratis

met OKV-Museumkaart
reductie

<http://www.okvweb.org>

**Dit is het web-adres
van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen.**

**De tentoonstellingskalender
die U ook terugvindt in deze OKV-plus 99/1
kan ook op deze site
geraadpleegd worden
met talrijke zoekfuncties.**

**Daarnaast vindt U info
over onze publicaties en werking;
en ook een adressenbestand
van de Vlaamse musea en culturele
centra.**

Extra uitgaven gerealiseerd door Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen

De Grote Oorlog 1914-1918

DOOR: PIET DE GRUYSE EN CHRISTINE VAN EVERBROECK (RED.)

Deze editie werd gerealiseerd door OKV n.a.v. de
hernieuwde openstelling van de collectie uit de Eerste
Wereldoorlog van het Legermuseum.

Deze collectie kan in omvang, originaliteit en diversiteit
als de belangrijkste ter wereld worden beschouwd.

Tekst- en beeldboek als aanvulling op de permanente
tentoonstelling in het Koninklijk Legermuseum in
Brussel.

DE GROTE OORLOG
28 x 16 cm, 60 pagina's,
garengenaaid met rechte rug,
ca. 60 illustraties,
alles in 2 kleuren gedrukt
(cover: 4 kleuren!)
Er is ook een Franse editie
beschikbaar.

**PRIJS Verzendingskosten
inbegrepen**
250,-BF of 17,- NLG

Huizen & hun bewoners

Een 16de-eeuwse stadswandeling door Brugge

DOOR: BRIGITTE BEERNAERT, KATHLEEN LEENDERS,

BERNARD SCHOTTE EN LUDO VANDAMME

Op deze weinig traditionele wandelroute woonden
en werkten in de 16de eeuw heel wat interessante
personen die het religieuze, culturele en economische
leven op dat ogenblik mee bepaalden.

Uitgetest! De editie is vlot bruikbaar als wandelgids
op het voorgestelde circuit.

HUIZEN & HUN BEWONERS
28 x 16 cm, 60 pagina's,
garengenaaid met rechte rug,
ca. 50 illustraties,
alles in 4 kleuren gedrukt!
Er is ook een Franse editie
beschikbaar.

**PRIJS Verzendingskosten
inbegrepen**
300,-BF of 19,- NLG

De beurs van Judocus Vijdt

Kunstkapitaal in Gent

Een leesboek uitgegeven

i.s.m. de Gentse Stedelijke Musea.

De wisselwerking tussen kunst en kapitaal,
daarover gaat het in dit boek met vijf hoofdstukken.

• Geld en geest. De beurs van Judocus Vijdt

DOOR JOHAN DECAVELE

• Judocus Vijdt en de kunsthistoriografie

DOOR ROGER H. MARIJNISSEN

• Gentse kunstverzamelingen vóór 1797 DOOR ERIK DUVERGER

• De 'beurs' van de Gentse museumsynergie DOOR LAURENS DE KEYZER

• Van de 19de naar de 21ste eeuw DOOR COMITÉ P.

EEN SAMENZWERING VAN CONSERVATORS

DE BEURS VAN JUDOCUS VIJDT
28 x 16 cm,
108 pagina's,
garengenaaid
met rechte rug,
ca. 75 illustraties,
in schitterende bichromie
(cover: 4 kleuren!)

**PRIJS Verzendingskosten
inbegrepen**
325,-BF of 21,- NLG

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen

Grote Markt 46

9100 Sint-Niklaas

Tel. 03/760 16 40

HOE BESTELLEN

U kunt bestellen door storting van het vereiste bedrag
op rekeningnummer 448-0007361-87 van OKV
met vermelding van de gewenste editie:

- "Wandelgids Brugge", NL of F
- "14-18", NL of F
- "Judocus Vijdt".

Tentoonstellingsagenda

Aalbeke

O.C. AALBEKE

Krugerstraat 9, 8511 Aalbeke,
056/40.18.92

- 06-03-99 t.e.m. 10-04-99: Jan Huet
- 10-04-99 t.e.m. 06-05-99: Michel Samyn

Aalst

CENTRUMNETWERK

De Ridderstraat 28, 9300 Aalst,
053/78.89.81

- 09-01-99 t.e.m. 13-02-99: Karin Hanssen
- 13-03-99 t.e.m. 10-04-99: Karel Breugelmans

Aarschot

C.C. HET GASTHUIS AARSCHOT

Demervallei 14, 3200 Aarschot,
016/56.48.24

- 15-02-99 t.e.m. 28-02-99: Kinderen ontmoeten Ensor
- 19-03-99 t.e.m. 31-03-99: Hilde Purnot. Schilderijen: twee- en driedimensionale kunst
- 03-04-99 t.e.m. 18-04-99: Salvador Dali. Grafisch werk

Antwerpen

ARCHIEF EN MUSEUM VOOR HET VLAAMSE CULTUURLEVEN

Minderbroedersstraat 22, 2000 Antwerpen, 03/232.55.80

- 28-11-98 t.e.m. 27-02-99: Willy Kreitz
- BERNARDUSCENTRUM**
Lombardenvest 23, 2000 Antwerpen, 03/202.42.95

- 08-01-99 t.e.m. 05-02-99: Tom Hannes. Grafiek, schilderijen en installaties
- C.C. LUCHTBAL**

Columbiastraat 110, 2030 Antwerpen, 03/543.90.30

- 05-03-99 t.e.m. 06-04-99: Bert Bracke
- 09-04-99 t.e.m. 04-05-99: Wim Callens

DESINGEL INTERNATIONAAL KUNSTCENTRUM

Desguinlei 25, 2018 Antwerpen, 03/248.28.28

- 29-01-99 t.e.m. 07-03-99: Diener & Diener. Architectuur

ELCKER-IK CENTRUM

Brueghelstraat 33, 2000 Antwerpen
• 06-04-99 t.e.m. 30-04-99: Robert Kokken

FAKKELTHEATER-FOYER

Reyndersstraat 7, 2000 Antwerpen, 03/232.14.69

- 18-01-99 t.e.m. 28-02-99: Beatris tavernier. Schilderijen op zijde
- KONINKLIJK MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN**

Leopold de Waelplaats, 2000 Antwerpen, 03/238.78.09

- 21-11-98 t.e.m. 21-02-99: De Fascinerend Facetten van Vlaanderen
- MUSEUM VAN HEDENDAAGSE KUNST**
Leuvenstraat 32, 2000 Antwerpen, 03/238.59.60

- 18-12-98 t.e.m. 28-03-99: Rombouts-Droste
- 19-12-98 t.e.m. 09-05-99: De verzameling. Werken van Rombouts en Droste

- 29-01-99 t.e.m. 11-04-99: Elly Strik en J.C. Ruggirello. De praktijk
- NATIONAAL SCHEEPVAARTMUSEUM**
Steenplein 1, 2000 Antwerpen, 03/232.08.50

- 15-06-98 t.e.m. 15-09-99: Schatten uit de reserve

PROVINCIAAL DIAMANTMUSEUM
Lange Herentalsestraat 31-33, 2018 Antwerpen, 03/202.48.90

- 29-01-99 t.e.m. 14-03-99: Diamantjuwelen van Simonne Muylaert
- PROVINCIAAL MUSEUM VOOR FOTOGRAFIE**

Waalse Kaai 47, 2000 Antwerpen, 03/242.93.00

- 23-01-99 t.e.m. 28-03-99: Anders Petersen. Foto's 1966-1996

Willy Kreitz

ARCHIEF EN MUSEUM VOOR HET VLAAMSE CULTUURLEVEN

Een jaar na zijn eerste grote overzichtstentoonstelling in 1931, wint Willy Kreitz de grote prijs van Rome, wat hem toelaat studiereizen in Spanje en Italië te ondernemen. Reeds in zijn vormingsjaren aan de Antwerpse Academie houdt Kreitz vast aan de figuratieve kunst. Hij maakt werk met uitgepuurde vormen, zonder over te gaan naar het abstracte. Moderne en klassieke werken komen tegelijk tot stand, in een vruchtbaar, creatief scheppingsproces. In zijn persoonlijke stijl treedt een verinnerlijking op, gekenmerkt door een sterke vereenvoudiging van de menselijke figuur, met een strakke stileren van de gelaatstreken en een fijnheid in de lijnvoering die leidt tot een lichte vertekening in de anatomie. Het resultaat zijn

beelden zonder nutteloze versieringen of modegevoelige elementen. Door de beheersing van de gevoelens komt Kreitz tot tijdloos werk.

De doorgedreven stileren leidt hem van de natuur naar een gezuiverd realisme. In dit proces van synthetische idealisering van de natuur bereikt Kreitz een hoogtepunt in zijn kunst. Kreitz toont zich een meester in de portretkunst, de medaille en de monumentale kunst.

ARCHIEF EN MUSEUM VOOR VLAAMSE CULTUURLEVEN, ANTWERPEN
WILLY KREITZ, MAURITS SABBE, 1929
BRONS
ERVEN WILLY KREITZ
FOTO: JORIS LUYTEN, ANTWERPEN

met OKV-Museumkaart gratis

Open: van dinsdag t.e.m. zaterdag van 10 tot 17 uur
Gesloten: zondag, maandag, feestdagen
Toegang: 100 BEF
Reductie: 50 BEF

Diamantjuwelen van Simonne Muylaert

PROVINCIAAL DIAMANTMUSEUM

Simonne Hofman creëert direct met de materialen; ze houdt van edele metalen zoals goud en zilver, die sinds miljoenen jaren in de aardkorst verborgen zijn naast edelstenen. Voor haar is het een niet te beschrijven plezier om beide te combineren tot een harmonieus juweel dat de draagster/drager alle eer aandoeft en haar/zijn persoonlijkheid onderlijnt. De natuur en al wat leeft is haar belangrijkste bron van inspiratie. Ze werkt volgens haar inspiratie en gevoel van dat moment. Ze werkt spontaan en ontwerpt haar juwelen onmiddellijk in was. Voor haar moet een juweel in de eerste plaats functioneel zijn. Eeuwen geleden

Voor een bredere kijk:

de cursussen over beeldende kunst en filosofie & kunsthistorische uitstappen en critieken van **AMARANT**

Eigen u de gratis programmashare toe:
schrift, bel of fax naar **AMARANT vzw**
Hoogpoort 50, 9000 Gent
☎ cursussen & lezingen 09/269.17.45
☎ daguitstappen & reizen 09/269.17.40
fax 09/233.42.36

CULTUREEL CENTRUM DE WERFT • GEEL • (014) 57 08 66

tentoonstellingsaanbod van CC de Werf in Geel

WIM ROBBERECHTS 11/1/99 - 22/2/99 (foyer)
VLAAMSE FEDERATIE VAN FOTOKRINGEN 15/1/99 - 22/2/99 (de Halle)
ELINE 'T SANT 25/2/99 - 31/3/99 (foyer)
RED STAR LINE 5/3/99 - 12/4/99 (de Halle)
LEO SOONS 6/4/99 - 14/5/99 (de foyer)
KAPelletjes 1/5/99 - 31/5/99 (de Halle)

openingsuren van de foyer CC de Werf (Werf nr. 32, 2440 GEEL)
ma. 13.30-16.30 u; di. 9-12.30 en 13.30-18 u;
wo. & vr. 9-12.30 en 13.30-16.30 u;
za. 10.30-12u.

openingsuren van de Halle (Markt nr.1, 2440 GEEL)
do. 14-16 u; vr. 16-20 u; za. en zo. 10-17 u.

voor meer informatie tel. (014) 57 08 66

Tentoonstellingsagenda

was een juweel reeds bestemd om te sieren. Omdat haar juwelen altijd een eigen stempel dragen, kan Simonne Hofman beschouwd worden als een trendsetter. De Muylaert-Hofman kunstgalerie in Aalst was trouwens in de vroege jaren '60 de eerste in Vlaanderen om de belangrijkste Belgische en buitenlandse kunstenaars te promoten. *Open: dagelijks van 10 tot 17 uur*

PROVINCIAAL DIAMANTMUSEUM ANTWERPEN
DIAMANTMUSEUM VAN SIMONNE MUYLAERT
FOTO: FELIX TIRRY

met OKV-Museumkaart
reductie

Baarle-Hertog

C.C. 'T KLOSTER

P. de Katerstraat 5, 2387 Baarle-Hertog,
014/69-93-26

- 13-03-99 t.e.m. 11-04-99: Kleuters en dromen

Berchem

C.C. BERCHEM

Drie Koningenstraat 126,
2600 Berchem, 03/286.88.20

- 14-02-99 t.e.m. 07-03-99: Muziekmachines

Beringen

C.C. CASINO

Kiosklein 25, 3580 Beringen,
011/42.15.26

- 10-01-99 t.e.m. 07-02-99: Staal. Een kunstzinnig tentoonstellingsproject door jongeren onder begeleiding van Jos Jacobs

Bierbeek

C.C. DE BORRE

Speelpleinstraat 10, 3360 Bierbeek,
016/46.14.00

- 05-03-99 t.e.m. 02-04-99: Kinderboekillustraties. Anne Westerduin

Borgloon

C.C. PANISHOF

Brommershovenstraat 10a,
3840 Borgloon, 012/74.48.47

- 16-01-99 t.e.m. 07-02-99: Olgersen Van Tijn. Installaties
- 13-02-99 t.e.m. 07-03-99: Stewi en Jo Pirard. Glasramen en schilderijen
- 13-03-99 t.e.m. 05-04-99: Hilde Cornoodus en Cor Gerstel. Keramiek en schilderijen
- 10-04-99 t.e.m. 25-04-99: Limburgse academies stellen tentoon... schilderijen

Bornem

C.C. TER DILFT

St-Amandsesteenweg 41-43,
2880 Bornem, 03/889.75.63

- 02-02-99 t.e.m. 28-02-99: Einzelgänger - 'E'motion - Livres d'Artistes - Le Chemin. Een kunstproject met werk van meer dan 100 heden-daagse kunstenaars
- 02-02-99 t.e.m. 15-02-99: Reuzel Jonge illustratoren stellen tentoon
- 03-03-99 t.e.m. 05-04-99: Guy Van de Poel

- 05-03-99 t.e.m. 28-03-99: Provinciale Prijs voor Industriële Vormgeving. Nedda El Asmar, Fabiaan Van Severen, Mark De Jonghe, Herman Wittocx
- 07-04-99 t.e.m. 03-05-99: Raymond Clement

Brugge

CULTUURCENTRUM BRUGGE

Sint-Jakobsstraat, 8000 Brugge,
050/44.30.46

- 19-12-98 t.e.m. 07-02-99: Sterk zij de tale der woorden. Art words - Art works!

Brussel

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF

Ruisbroekstraat 2-12, 1000 Brussel,
02/513.76.80

- 16-11-98 t.e.m. 31-03-99: Bezet België. Tekeningen, prenten en foto's uit de oorlogsarchieven van het algemeen rijksarchief

AUTOWORLD

Jubelpark 11, 1040 Brussel,
02/736.41.65

- 17-02-99 t.e.m. 21-02-99: De Floraliën van de nieuwe eeuw
- 12-03-99 t.e.m. 14-03-99: Salon van de cabriolet & coupe

BELGISCH CENTRUM VAN HET BEELDVERHAAL
Zandstraat 20, 1000 Brussel,
02/219.19.80

- 12-01-99 t.e.m. 05-09-99: De nieuwe aanwinsten van de zaal Saint-Roch
- 16-02-99 t.e.m. 13-07-99: De Indianen bij Derib
- 23-11-99 t.e.m. 14-02-99: Retrospectieve Roba

GEMEENSCHAPSCENTRUM DE MARKTEN
Oude Graanmarkt 5, 1000 Brussel,
02/512.34.25

- 15-01-99 t.e.m. 14-02-99: De grafische kunst

GOETHE INSTITUT
Belliardstraat 58, 1040 Brussel,
02/230.39.70

- 19-01-99 t.e.m. 20-02-99: Frankfurter Goethehaus. Grosser Hirschgraben
 - 23-25. Een documentaire tentoonstelling
 - 30-03-99 t.e.m. 17-04-99: Goethe in Sicilië. Fototentoonstelling
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK ALBERT I**
Keizerslaan 4, 1000 Brussel,
02/519.53.11
- 11-12-98 t.e.m. 27-03-99: Het Theatrum Orbis Terrarum van Abraham Ortelius: ontstaan van de atlas

PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN

Ravensteinstraat 23, 1000 Brussel,
02/507.84.80

- 05-03-99 t.e.m. 25-04-99: Mark Wallinger
- 05-03-99 t.e.m. 02-05-99: Jan Vercruyse: portretten van een kunstenaar

Bezet België

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF

De inval, de vluchtelingenstroom, de bevoorradingsproblemen, de opeisingen, de deportatie van arbeiders, het verzet, de repressie,... deze en nog vele andere aspecten van het leven in bezet België worden in de tentoonstelling geëvoceerd. Dit gebeurt aan de hand van een honderdtal tekeningen, prenten, foto's en affiches uit de oorlogsarchieven van het Algemeen Rijksarchief.

De tentoonstelling brengt werk van gerenommeerde kunstenaars als Alfred Ost, Frans Masereel, Edgard Tytgat en

Louis Raemaekers, maar richt de schijnwerpers ook op minder bekend talent.

Open: Elke weekdag van 9 tot 12.30 en van 13 tot 16.15 uur

Gesloten: zaterdag, zondag en feestdagen.

Toegang: gratis

Reductie: Rondleiding: 1000 frank per klas. Twee weken op voorhand aanvragen

Mark Wallinger

PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN

Met een flinke dosis Britse humor plaatst deze kunstenaar vraagtekens bij enkele vaste waarden in onze cultuur: concepten omtrent ras en klasse, sociale en religieuze overtuigingen, de illusie van universaliteit waarachter de relativiteit van heel verschillende gezichtspunten schuilgaat. In de Antichambres toont hij enkele video- en dia-installaties.

*Koningstraat 10, 1000 Brussel
02/507.84.66*

PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN, BRUSSEL
MARK WALLINGER
THE IMPORTANCE OF BEING EARNEST IN ESPERANTO, 1996
VIDEO. 100 CHAIRS
FOTO: THE ARTIST, COURTESY ANTHONY REYNOLDS GALLERY, LONDON AND COURTESY JIRI SVETZKA GALLERY, PRAGUE

met OKV-Museumkaart
reductie: 50 i.p.v. 100

Brussel - Elsene

KINDERMUSEUM

Burgemeesterstraat 15, 1050 Brussel-Elsene, 02/640-01-07

- 01-10-98 t.e.m. 01-05-2001: Beeld je eens in

OPENBAAR
KUNSTBEZIT
VLAANDEREN

IS NU OOK OP HET NET
<http://www.okvweb.org>

Tentoonstellingsagenda

Brussel - Etterbeek

KONINKLIJK BELGISCH INSTITUUT VOOR NATUURWETENSCHAPPEN

Vautierstraat 29, 1000 Brussel -

Etterbeek, 02/627.42.52

• 23-10-98 t.e.m. 30-06-99: Leven of overleven?

Brussel / Sint-Pieters-Woluwe

BIBLIOTHECA WITTOCKIANA

Bemmelstraat 21, 1150 Brussel / Sint-Pieters-Woluwe, 02/770.53.33

• 15-01-99 t.e.m. 06-03-99: Il n'y a des mots sans images

• 12-03-99 t.e.m. 17-04-99:
125 hedendaagse banden voor
'L' Infinito' van Leopardi

125 hedendaagse banden voor 'L' Infinito' van Leopardi

BIBLIOTHECA WITTOCKIANA

Naar aanleiding van de 200ste geboortedag van de grote Italiaanse dichter Giacomo Leopardi hebben de organisatoren van de eerste Internationale Tentoonstelling van de Artistieke Boekband in Italië het gedicht L'Infinito, in een luxe-uitgave, voorgesteld. Het was de bedoeling deze schitterende publicatie met een oplage van 1000 genummerde exemplaren door boekbinders uit 5 verschillende continenten te laten inbinden. Dit appel werd door bijna 700 binders, amateurs én professionals, uit liefst 38 landen beantwoord. De tentoonstelling doet gedurende de volgende drie jaar de belangrijkste steden ter wereld aan. Gesloten: Zon- en maandagen 100, 50 studenten, 65+ werklozen

met OKV-Museumkaart
reductie: 50 i.p.v. 100

Deinze

MUSEUM VAN DEINZE EN DE LEIESTREEK

Lucien Matthyslaan 3-5, 9800 Deinze, 09/381.96.70

• 20-02-99 t.e.m. 28-03-99:
Charles Piqué

Charles Piqué

MUSEUM VAN DEINZE EN DE LEIESTREEK

Charles Piqué (1799-1869) kan beschouwd worden als een neoclassicistisch schilder, die het idealiserende en voorname karakter van zijn werken verrijkte met een verrassend rake psychologiserende en een typisch Vlaamse zin voor detailweergave. Ofschoon hij tijdens zijn leven vaak geroemd werd in hogere kringen, raakte zijn naam later volkomen vergeten. De matige interesse die de kunstmarkt vertoonde voor de 19de-eeuwse portretschilderkunst en het feit dat zijn werken binnen de familie van de voormalige opdrachtgevers werden gehouden, waren hier wellicht niet vreemd aan.

Open: weekdagen van 14 tot 17.30 uur;
zater-, zon- en feestdagen van 10 tot 12 uur en van 14 tot 17 uur

Gesloten: maandag

Toegang: 60

Reductie: 40 BEF voor groepen vanaf 15 personen, +3-pas, CJP-pas, Museumkaart; 25 BEF voor scholen buiten Deinze en kinderen tussen 6 en 16 jaar

met OKV-Museumkaart
reductie: 40 i.p.v. 60

Dendermonde

C.C. BELGICA

Kerkstraat 24, 9200 Dendermonde, 052/20.26.26

• 20-03-99 t.e.m. 11-04-99:

Luk Gobyn. Quartier Baraque Frituur

STEDELIJKE MUSEA / STADHUIS

Grote Markt 1, 9200 Dendermonde, 052/21.30.18

• 20-02-99 t.e.m. 07-03-99: In het spoor van de kruistochten zowel in het Westen als in het Oosten

Diest

KULTUURCENTRUM BEGIJNHOF DIEST

Kerkstraat 4, 3290 Diest, 013/32.17.93

• 08-02-99 t.e.m. 14-02-99:

Over kiekjes en andere vreemde vogels.

Jeugdtentoonstelling

• 03-04-99 t.e.m. 18-04-99:

Dokter Corens

Diksmuide

C.C. KRUISPUNT

M. Doolaeghestraat 2b, 8600 Diksmuide, 051/51.91.58

• 04-01-99 t.e.m. 14-02-99: Florina

Deloroy en Rudy Dheedens

• 19-02-99 t.e.m. 28-02-99:

Kleuters en dromen

• 01-03-99 t.e.m. 18-04-99:

Guy De Simpele

Eeklo

C.C. DE HERBAKKER

Pastoor De Nevestraat, 9900 Eeklo, 09/378.40.90

• 13-02-99 t.e.m. 07-03-99:

Jan L.I. Leemans

• 20-03-99 t.e.m. 11-04-99:

Manga power

Ekeren-Antwerpen

KUNSTCENTRUM HOF DE BIST

Veldwijcklaan 252, 2180 Ekeren-

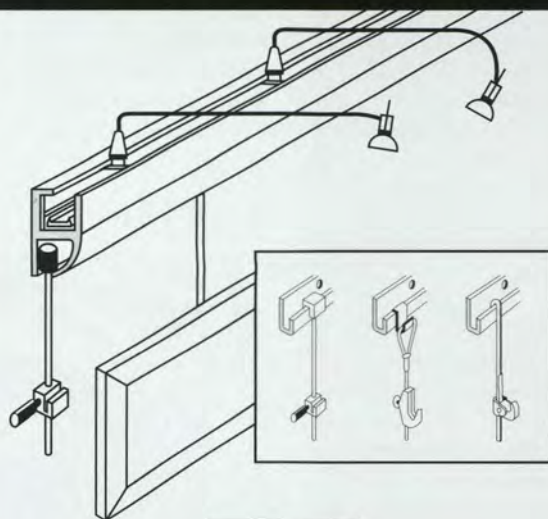
Antwerpen, 03/664.05.61

• 15-01-99 t.e.m. 07-02-99: Hans Ooy

• 12-02-99 t.e.m. 07-03-99:

Jeannine Van Durme

Het perfecte ophangstelsysteem...

Multi
Art
Systems

Kapellensteenweg 272, 2920 Kalmthout
Telefoon 03-666.27.26 - Fax 03-666.65.73
E-mail: multi.art@skynet.be

Salv
Artes

VENNOOTSCHAP VOOR DE CONSERVATIE EN DE RESTAURATIE VAN KUNSTWERKEN

- Restauratie van schilderijen (namelijk: grote formaten)
- Doublering op vacuümtafel
- Behandeling van:

gepolychromeerde beelden en meubels
muurschilderingen
Oosters lakwerk
conservatie van kunstwerken
op papier en zijde

20 JAAR AKTIEF
IN SAMENWERKING
MET DE OFFICIELE INSTANTIES
DIEPESTRAAT 18
3061 BERTEM (Leefdaal)
(02) 767 97 80
ERKENNING NR. 04 28 01

Tentoonstellingsagenda

- 12-03-99 t.e.m. 06-04-99: Sonja Craen
- 10-04-99 t.e.m. 02-05-99: Xavier Swolfs

Evergem - Sleidinge

C.C. STROMING

Weststraat 31, 9940 Evergem - Sleidinge, 09/357.54.11

- 01-01-99 t.e.m. 28-02-99: Tokyo, anders bekeken
- 01-03-99 t.e.m. 30-04-99: Videokunst

Galmaarden

TREFCENTRUM BALJUWHUIS

Kammeersweg 2, 1570 Galmaarden, 054/58.95.11

- 20-02-99 t.e.m. 28-02-99: Kijk. Fototentoonstelling
- 06-03-99 t.e.m. 14-03-99: Hemelen aarde. Schilderijen en gemengde technieken van Johan Van Belle

C.C. DE WERFT
WIM ROBBERECHTS
FOTO: C.C. DE WERFT

Geel

C.C. DE WERFT

Werft 32, 2440 Geel, 014/59.29.63

- 11-01-99 t.e.m. 25-02-99: Wim Robberechts. Vlaanderen vanuit de lucht
- 15-01-99 t.e.m. 22-02-99: Vlaamse federatie fotokringen. Vrij podium '99
- 25-02-99 t.e.m. 31-03-99: Eliane 't Sant. Overseas Roads
- 01-03-99 t.e.m. 05-03-99: Bob & Co
- 05-03-99 t.e.m. 12-04-99: Red Star Line
- 06-04-99 t.e.m. 14-05-99: Leon Soons. Reisimpressies

DE SLIJPERIJ

Doelenstraat 41, 2440 Geel, 014/58.27.51

- 16-01-99 t.e.m. 14-02-99: Patrick Poels. Recente foto's
- 27-02-99 t.e.m. 28-03-99: William Speakman. Recente installaties en tekeningen

C.C. DE WERFT, GEEL
'LEO SOONS: REISIMPRESSIONS'
FOTO: LEO SOONS

C.C. DE WERFT, GEEL
'RED STAR LINE'
FOTO: ROBERT VERVOORT

Gent

GELE ZAAL

Nonnemeersstraat 26, 9000 Gent, 09/235.37.06

- 18-01-99 t.e.m. 19-03-99: Ignace Van Ingelgom. Gelieve niet op het Kunstgras te lopen
- 09/216.35.95
- 30-10-98 t.e.m. 30-04-99: Tunnelmensen
- 31-10-98 t.e.m. 30-04-99: Het kind. Gekoesterd en gekluisterd

MUSEUM VOOR DE GESCHIEDENIS VAN DE WETENSCHAPPEN

Krijgslaan 281 - Gebouw S30, 9000 Gent, 09/264.49.30

- 01-07-98 t.e.m. 28-02-99: Technische curiosa

MUSEUM VOOR DIERKUNDE

K.L. Ledegankstraat 35, 9000 Gent, 09/264.52.28

- 20-09-98 t.e.m. 28-02-99: De dode dierentuin: tentoonstelling rond de

MUSEUM VOOR SIERKUNST EN VORMGEVING

Jan Breydelstraat 5, 9000 Gent, 09/267.99.99

- 19-12-98 t.e.m. 28-02-99: 2de Triënnale voor Vormgeving in Vlaanderen

MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE

Kraanlei 65, 9000 Gent, 09/223.13.36

- 18-12-98 t.e.m. 28-03-99: Papiertheater

VREDESHUIS

Sint-Magrietstraat 9, 9000 Gent, 09/233.42.95

- 01-12-98 t.e.m. 13-02-99: Oost West West Best. België onder de koude oorlog (1947-1989)

C.C. JAN TERVAERT 'AGFA-PRIJS CULTURELE-AFFICHEWEDSTRIJD 1996-1997'
AFFICHE VAN 'DE GEBIOLOGEERDEN' VAN CIE. DE KOE, ONTWERPEN DOOR PAUL VERREPT EN BAS TEEKEN

Papiertheater

MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE

Het museum voor Volkskunde organiseert een thematentoonstelling die aansluit bij de recente productie van Theater Taptoe, 'Genoveva, zoo kuisch... zoo pure', ontworpen door Luk De Bruyker, huisscenograaf van Taptoe. De tentoonstelling geeft een overzicht van hoofdzakelijk 19de-eeuwse Franse en Duitse vormen van papiertheater die in onze gewesten verspreid geweest zijn. Met o.a. unieke theater-prenten van Epinal en Ombres Chinoises. Een aantal historische theatertjes werden gereconstrueerd en kunnen door de bezoeker zelf gemanipuleerd worden.
Open: van dinsdag tot en met zondag van 10 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17 uur. Gesloten: maandag

met OKV-Museumkaart
groeptarief

Hamme

C.C. JAN TERVAERT

Kaai plein 34, 9220 Hamme, 052/48.09.48

- 19-03-99 t.e.m. 02-04-99: Agfa-Prijs Culturele -affichewedstrijd 1996-1997

Hasselt

CULTUREEL CENTRUM HASSELT

Kunstlaan 5, 3500 Hasselt, 011/22.99.31

- 12-02-99 t.e.m. 21-03-99: Johan Tahon
- 18-03-99 t.e.m. 18-04-99: Herman Teirlinck Prijs

STEDELIJK MUSEUM STELLINGWERFF-WAERDENHOF
JAC. LEDUC 'BOTEN AAN DE KADE'
FOTO: STEDELIJK MUSEUM STELLINGWERFF-WAERDENHOF, HASSELT

LITERAIR MUSEUM

Bampslaan 35, 3500 Hasselt, 011/26.17.87

- 20-01-99 t.e.m. 06-03-99: Waar komen de boeken vandaan?

- 10-03-99 t.e.m. 17-04-99: Bettie Elias/Jeuugboekenweek

PROVINCIAAL MUSEUM

Zuivelmarkt 33, 3500 Hasselt, 011/21.15.90

- 07-02-99 t.e.m. 31-03-99: Toegepas 4

STEDELIJK MODEMUSEUM

Gasthuisstraat 11, 3500 Hasselt, 011/23.96.21

- 31-01-99 t.e.m. 06-06-99: Hemelse Gewaden uit China

STEDELIJK MUSEUM STELLINGWERFF-WAERDENHOF

Maastrichterstraat 85, 3500 Hasselt, 011/24.10.70

- 31-01-99 t.e.m. 28-02-99: Potlood

- 31-01-99 t.e.m. 28-03-99: Litho's van Jacques Leduc

Hemelse Gewaden uit China

STEDELIJK MODEMUSEUM

De privécollectie van de Nederlander Leo Haks bestaat uit een uitgebreid gamma ceremoniële objecten, hoofdzakelijk gemaakt uit papier, tussen 1930 en

Tentoonstellingsagenda

1960, die naar traditionele gewoonte verbrand werden als offerande aan de goden en voorouders bij welbepaalde plechtigheden waaronder die van de begrafenis.

Volgens oude Chinese tradities moesten de overlevenden hun voorouders immers voorzien van alle dingen die men nodig had in een andere wereld. Rekwisieten als kleren, schoenen en geld werden zo in papier gemaakt en op het einde van de ceremonie naar de goden en voorouders gestuurd via de weg van het vuur. Chinezen beginnen bovendien reeds lang op voorhand hun overlijden voor te bereiden. Hierbij wordt een begrafenis-uitzet samengesteld waaronder linnen en lijkgewaden. Deze uitzet bestaat uit o.a. verschillende lagen ondergoed, een ochtendkleed, een werkkleed, een avondkleed enz. Kortom, alle kleren die men nodig heeft voor een volgend leven. Een laatste deel van de tentoonstelling bestaat uit een prachtige verzameling operakostuums, opvallend omwille van hun kwaliteit, pracht en praal.

Open: weekdagen van 10 tot 17 uur, weekends van 14 tot 18 uur; van 1 april tot 30 oktober: dinsdag t.e.m. zondag: 11 tot 17 uur
Gesloten: maandag
Toegang: 90
Reductie: 70 BEF, voor Hasselaren gratis tijdens weekends

met OKV-Museumkaart
reductie: 70 i.p.v. 90

Heist-op-den-Berg

C.C. ZWANEBERG

Bergstraat, 2220 Heist-op-den-Berg,
015/25.07.70
• 13-02-99 t.e.m. 07-03-99: Paul Kiks
• 12-03-99 t.e.m. 31-03-99:
Units. Een tentoonstelling rond zes
jonge kunstenaars

Herk-de-Stad

CC DE MARKTHALLEN

Markt 2, 3540 Herk-de-Stad,
013/55.41.63

• 13-02-99 t.e.m. 07-03-99:
Beatrijs Lombaert. Collages

Heusden-Zolder

C.C. HEUSDEN-ZOLDER

Dekenstraat 40, 3550 Heusden-Zolder,
011/53.33.35

• 05-03-99 t.e.m. 07-04-99:
Anja Van Eetvelt
• 09-04-99 t.e.m. 05-05-99: Hilde Braet

Hoeselt

C.C. HOESELT

Europalaan 2, Hoeselt
• 05-03-99 t.e.m. 07-04-99:
William Van Kemseke
• 09-04-99 t.e.m. 05-05-99:
Anja Van Eetvelt

Houthalen- Helchteren

MUSEUM TYSMANS

Vredelaan 36, 3530 Houthalen-
Helchteren, 011/52.49.80
• 10-01-99 t.e.m. 07-02-99: Jos Jacobs.
Metaalsculpturen/monotypen
• 12-02-99 t.e.m. 14-03-99:
Imme Dros & Harrie Geelen

Ieper

C.C. IEPER

St-Niklaasstraat 4, 8900 Ieper,
057/21.79.90
• 14-03-99 t.e.m. 04-04-99: Engagement

Kapellen

C.C. DE OUDE PASTORIJ

Dorpstraat 45, 2950 Kapellen,
03/664.18.80
• 08-10-98 t.e.m. 20-05-99:
Bloemschikken
• 06-03-99 t.e.m. 14-03-99:
Christine Dheere, Denies Hapers en
Michel Verkaeren
• 05-04-99 t.e.m. 18-04-99:
Kapelse kunstenaars

Knokke

C.C. KNOKKE-HEIST

Meerlaan 32, 8300 Knokke,
050/63.04.30
• 06-02-99 t.e.m. 14-03-99: Grafiek op
de grens. Grafiek en poëzie op een
subtiel manier verweven
• 13-03-99 t.e.m. 08-04-99: Karl Deckers
• 10-04-99 t.e.m. 06-05-99:
Michiel Stevens

Kortrijk

C.C. KORTRIJK OUDE DEKENIJ

Sint-Maartenskerkhof 8, 8500 Kortrijk
• 13-03-99 t.e.m. 08-04-99:
Michel Samyn
• 13-03-99 t.e.m. 06-05-99: Koen Brans

Leopoldsborg

C.C. LEOPOLDSBURG

Kastanjedreef 1, 3970 Leopoldsborg,
011/34.65.48
• 13-02-99 t.e.m. 29-03-99: Nicolai.
Russische figuratieve schilderkunst

Leuven

C.C. LEUVEN

Brusselsestraat 63, 3000 Leuven,
016/22.45.64
• 13-02-99 t.e.m. 07-03-99:
Assentamento, kunst als vreemdeling

Lokeren

C.C. LOKEREN

Torenstraat 1, 9160 Lokeren,
09/340.50.50
• 01-02-99 t.e.m. 12-02-99:
Bob & Co. Koffertentoonstelling
• 28-02-99 t.e.m. 20-04-99:
Tsjechië 99. Tsjechische grafiek

C.C. LOKEREN
'BOB & CO.
KOFFERTENTONSTELLING'
BOB TORFS 'SUZY, DE SLIMME SLAG'
FOTO: BOB TORFS

theo wijnhoven

Interior Art Gallery

Martin Bradley - Horst Becking -
Corneille - Beniti Cornelis e.a.

Internationale grafiek en multiples

Interior Design

Volledige binnenhuisinrichting,
o.a. Molteni, Poltrona Frau - Giorgetti -
keukens Boffi

Dagelijks van 9 - 12.30 u en 14 - 18.30 u
(op zondag gesloten)

Oostmeers 7, 8000 Brugge
Tel. (050) 33 36 54 - fax (050) 33 68 14

VEILINGHUIS

LOECKX

INGELANDGAT 4 ■ GENT ■ 09/223.37.93

HUIS VAN GOETHEM

BELANGRIJKE KUNST- ANTIEK- EN INBOEDELVEILINGEN

VOLGENDE VEILING DINSdag 2 FEBRUARI 1999

Voor inlichtingen en opgave kijkdagen
kunt U telefonisch contact opnemen met
het veilinghuis.

EXPERTISES - TAXATIES - INVENTARISSEN
Directie Peter Loeckx - Cécile LA PIPE

Bad Ems, nabij Koblenz, is gelegen midden in het natuurpark Nassau, aan één der meest idyllische rivieren van Duitsland: de Lahn.

Omgeven door het ca. 460 m hoge beboste Taunusgebergte en het Westerwald, behoort Bad Ems terecht tot één der bevoorrechte bestemmingen in Duitsland. Deze wondermooie plek geniet tevens van een mild klimaat. Mooie parken, gezellige promenades, rustige wandelpaden, sport- en ontspanningsmogelijkheden staan garant voor een aangenaam verblijf.

Het **Kurhotel Bad Ems** is een éénmalig gerestaureerd palace-hotel, gelegen aan de oevers van de Lahn.

Infrastructuur

- Gezellig ingerichte kamers, alle voorzien van kleuren-T.V., wekkerradio, telefoon, minibar en een badkamer met bad of douche en WC.
- Lift • Receptie • Uitstekend restaurant 'BENEDETTI'.
- Gezellige hotelbar • Rustig café met terras • 'Gemütliche' wijn- en bierstube

Gratis sport- en ontspanningsmogelijkheden in het hotel

- Overdekt thermaal zwembad • Sauna

Sport- en ontspanningsmogelijkheden tegen billijke vergoeding

- Solarium • Schoonheidsinstituut

Sport- en ontspanningsmogelijkheden in de onmiddellijke omgeving

- Vele kilometers uitgestippelde wandelpaden • Fietsverhuur • Motorbotenverhuur • Tennis (overdekt en openlucht) • 18-holes golfbaan op ca. 8 km • Paardrijden • Kano- en kayakvaren • Vissen • Minigolf

Interessante niet te vergeten uitstappen

In Bad Ems zelf:

- Kuurhuis met de mooiste marmerzaal in Duitsland • Het casino • De Romeinse bron • De Benedettisteen • De Russische kerk • Het keizerstandbeeld • De Bronnentoren • De Bismarktoren

In de omgeving:

- De 'schiefes' Toren en het Zwitserse dal • De Romeinse wachttorens • Het wondermooie Westerwald • Enz, enz...

Alle toeristische informatie over Duitsland kan U gratis bekomen op volgend adres:

Deutsche Zentrale für Tourismus
A. De Boeckstraat 54 / 56, 1140 Brussel
tel.: 02 / 245 97 00 fax: 02 / 245 39 80

Reservaties zijn mogelijk bij alle erkende reisbureaus.

C.C. LOKEREN
JO GEYSEN
FOTO: JO GEYSEN

- 06-03-99 t.e.m. 08-04-99:

Jo Geysen

- 11-03-99 t.e.m. 29-03-99: Tsjechie 99

De fluwelen revolutie - Miroslav Bartak

- 09-04-99 t.e.m. 22-04-99: Florent

Smet. Retrospectieve 85 jaar

- 10-04-99 t.e.m. 06-05-99:

Ken van Rensbergen

STEDELIJK MUSEUM LOKEREN

Markt 15a, 9160 Lokeren, 09/340.50.64

- 28-02-99 t.e.m. 11-04-99:

Grafiek uit Tsjechië

Malle

C.C. ALICE FORCEVILLE

Sint-Jozeflei 26, 2390 Malle,
03/312.33.75

- 10-04-99 t.e.m. 18-04-99:

Nicolaj Merzliakov. Schilderijen

Mechelen

C.C. A. SPINOY

Minderbroedersgang 5,
2800 Mechelen, 015/29.40.00

- 11-09-98 t.e.m. 31-05-99:

Rik Poot

- 20-12-98 t.e.m. 07-02-99:

Frans Van Immerseel

- 01-02-99 t.e.m. 11-04-99: De

menselijke figuur in het oeuvre van Rik Wouters

SPEELGOEDMUSEUM MECHELEN

Nekkerspoel 21, 2800 Mechelen,
015/55.70.75

- 04-04-98 t.e.m. 30-03-99:

Koninklijk speelgoed. Speelgoed van Europese vorstenhuizen

STEDELIJKE KRUIDTUIN

Pitzemburgstraat 8,
2800 Mechelen, 015/29.40.00

- 01-12-98 t.e.m. 31-03-99:

Rik Poot. Sculpturen

De menselijke figuur in het oeuvre van Rik Wouters

C.C. A. SPINOY

Rik Wouters (1882-1916) voorstellen is overbodig, zeker met de tentoonstelling in het PMMK in Oostende werd het grote publiek bereikt. Deze tentoonstelling wil specifiek de menselijke figuur in het oeuvre van Rik Wouters belichten; dit aan de hand van tekeningen, aquarellen, schilderijen en beeldhouwwerken. Het is vanzelfsprekend dat zijn

Honderd jaar Molse brandweer

JAKOB SMITSMUSEUM

Sluis 155, 2400 Mol, 014/31.74.35

- 13-03-99 t.e.m. 01-05-99:

Adrien Joseph Heymans

Oostende

MUSEUM ENSORHUIS

Vlaanderenstraat 27, 8400 Oostende,
059/80.53.35

- 02-01-99 t.e.m. 21-01-2000: Ensorjaar

THOMAS LANGE, LA NATURA (UIT 'VERDRIJVING UIT HET PARADIJS')
STUK UIT TRIPTIEK 'LA VITA, LA NATURA, LA MORTE', 1995
OLIEVERF OP DOEK

vrouw Nel, zijn geliefde model, een grote plaats inneemt in deze tentoonstelling.

Open: van 10 tot 12 en van 14 tot 17 uur

Gesloten: maandag en dinsdag

Toegang: gratis

Menen

O.C. 'T GHELANDT

Waalvest, 8930 Menen, 058/51.58.91

- 16-01-99 t.e.m. 07-02-99:

Reisfotografie anders belicht

- 12-02-99 t.e.m. 07-03-99:

De snelweg der gedachten

- 06-03-99 t.e.m. 10-04-99:

Christine Van Look

- 10-04-99 t.e.m. 06-05-99:

Jurgen Addiers

Mol

C.C. 'T GETOUW

Molenhoekstraat 2, 2400 Mol,
014/33.08.88

- 01-02-99 t.e.m. 28-02-99:

Raymond Minnen in beeld

- 01-03-99 t.e.m. 31-03-99:

MUSEUM VOOR MODERNE KUNST PMMK

Romestraat 11, 8400 Oostende,
059/50.81.18

- 04-12-98 t.e.m. 14-02-99:

Thomas Lange: de Verdrijving uit het Paradijs

- 05-12-98 t.e.m.

14-02-99: Dan Van Severen, retrospectieve

- 05-12-98 t.e.m. 14-02-99: Albert Rubens. Geometrisch in- en uitzicht

- 05-12-98 t.e.m. 14-02-99: De 10de

'Van Bommel Van Dam Prijs'

- 12-03-99 t.e.m. 06-06-99: Serge

Vandercam, retrospectieve

Jean Bilquin

MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN

Wapenplein, 8400 Oostende,
059/80.53.35

- 20-12-98 t.e.m. 02-05-99: James Ensor.

De foto's, de roem

Tentoonstellingsagenda

Oostkamp

C.C. "DE VALKAART"

A. Rodenbachstraat 42, 8020 Oostkamp, 050/83.31.80

• 26-03-99 t.e.m. 25-04-99:

Overzichtstentoonstelling van de leden van de Kunstkring Orseamp vzw.

Oudenburg

STEDELIJK ARCHEOLOGISCH MUSEUM VAN OUDENBURG

Marktstraat 25, 8460 Oudenburg, 059/26.60.27

• 19-12-98 t.e.m. 28-02-99:

Industriële textielontwerpen uit de Provincie West-Vlaanderen

Overijse

C.C. DEN BLANK

Begijnhof 11, 3090 Overijse, 02/687.59.59

• 05-03-99 t.e.m. 21-03-99:

Vlaanderen-Baskenland

• 02-04-99 t.e.m. 21-04-99:

Japan: muziek, dans, Haiku

Paal (Beringen)

O.C. DE BUITING

Tessenderlosesteenweg 18, 3583 Paal (Beringen), 011/42-80-68

• 05-02-99 t.e.m. 21-02-99:

Kunst uit huis

• 05-02-99 t.e.m. 21-03-99:

Estella Van Vlierden en Hilde Sools

Roeselare

C.C. DE SPIL

Hippoliet Spilleboutdreef 1, 8800 Roeselare, 051/26.57.00

• 05-02-99 t.e.m. 07-03-99:

Kunst in huis. Units

• 23-03-99 t.e.m. 05-04-99:

Dromen op pootjes - Rasa

Sint-Andries

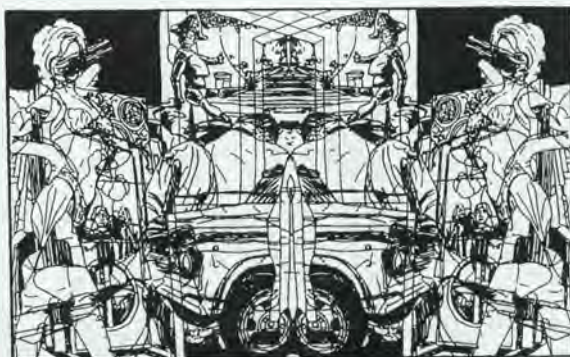
PROVINCIALE DIENST VOOR CULTUUR

Koning Leopold III-laan 41, 8200 Sint-Andries, 050/40.34.02

• 19-12-98 t.e.m. 28-02-99:

Provinciale Prijs voor Kunstambachten en Industriële Vormgeving van West-Vlaanderen

KUNST IN HUIS
C.C. DE SPIL, ROESELARE
HANS VERHAEGEN, '127, 133, 141', 1998

Sint-Gillis

DE PIANOFABRIEK

Fortstraat 35, 1060 Sint-Gillis, 02/541.01.70

• 14-02-99 t.e.m. 04-07-99:

Kunstproject 'Parvis'

Sint-Niklaas

STEDELIJK MUSEUM ZWIJGERSHOEK

Regentiestraat 61-63, 9100 Sint-Niklaas, 03/777-29-42

• 17-01-99 t.e.m. 07-03-99:

Grafiekfabriek. Een kwarteeuw exlibris en grafiek in Sint-Niklaas

• 28-03-99 t.e.m. 09-05-99:

Roemeense grafiek

• 28-03-99 t.e.m. 09-05-99:

Kalligrafische en thematische exlibris

Sint-Truiden

C.C. 'DE BOGAARD'

Capucienessenstraat 8, 3800 Sint-Truiden, 011/69.39.90

• 22-01-99 t.e.m. 17-02-99:

Internationale Cartoonale

• 05-03-99 t.e.m. 09-05-99:

Hedendaagse kunst uit Nederlandse musea

• 05-03-99 t.e.m. 07-04-99:

Michel Stevens

• 09-04-99 t.e.m. 05-05-99:

William Van Kemseke

MUSEUM VLAAMSE

MINDERBROEDERS VZW

Capucienessenstraat 1-3, 3800 Sint-Truiden, 011/67.29.71

• 30-11-98 t.e.m. 02-02-99: Iconen, een ontmoeting... Een dubbeltentoon-

stelling te Sint-Truiden en te

Hoepertingen

Strombeek-Bever

C.C. STROMBEEK-BEVER

Gemeenteplein, 1853 Strombeek-Bever, 02/263.03.43

• 15-01-99 t.e.m. 11-02-99:

Vlaanderen-Moscou

• 26-02-99 t.e.m. 28-03-99:

Walter Verdin. Ice

• 03-03-99 t.e.m. 05-04-99: Wim Callens

• 07-04-99 t.e.m. 03-05-99:

Guy Van de Poel

• 09-04-99 t.e.m. 06-05-99:

Kunstenaars van Grimbergen

TOURING CLUB REIZEN

Onze begeleidende culturele reizen zijn het neusje van de zalm.

Vraag onze brochure
De Vijf Continenten.

Touring Club Reizen

Quellinstraat 9
2018 Antwerpen

Stationsplein 5
8500 Kortrijk

tel. 03/231.87.18
fax 03/233.02.35

056/21.79.42
056/21.86.39

Tentoonstellingsagenda

Ternat

C.C. DE PLOTER

Kerkstraat 4, 1742 Ternat, 021582.44.33

- 02-02-99 t.e.m. 12-02-99: Dromen op pootjes. Tentoonstellingsproject voor kinderen van 4 tot 10 jaar: Beeldende kunst, poëzie, film
- 13-02-99 t.e.m. 07-03-99: Bewogen figuren: affiches, poppen,...
- 13-03-99 t.e.m. 19-03-99: Kleine Roofdieren
- 26-03-99 t.e.m. 18-04-99: Daniel Geirnaert. Keramisch werk verwerkt met metaal en hout

Tervuren

KONINKLIJK MUSEUM VOOR MIDDEN-AFRIKA

Leuvensesteenweg 13, 3080 Tervuren, 021769.52.11

- 30-10-98 t.e.m. 31-05-99: Magisch Marokko

MUSEUM VOOR MIDDEN-AFRIKA, TERVUREN
TENTONSTELLING 'MAGISCH MAROKKO'
NOMADENTENT, MIDDEN-ATLAS
FOTO: FRIEDA SORBER

Tielt

C.C. GILDHOF

Sint-Michiëlstraat 9, 8700 Tielt, 051140.29.35

- 13-03-99 t.e.m. 08-04-99: Koen Brans
- 10-04-99 t.e.m. 06-05-99: Karl Deckers

Tielt-Winge

C.C. DE MAERE

Leuvensesteenweg 181, 3390 Tielt-Winge, 016163.59.10
• 26-02-99 t.e.m. 22-03-99: 7X7 SPROOKJES. Leon De Borger
• 26-03-99 t.e.m. 26-04-99: Leopold Geysen

Tongeren

C.C. DE VELINX

Dijk 111, 3700 Tongeren, 012139.38.00

- 07-02-99 t.e.m. 21-03-99: Frank Van Houtte. Keramiek
- PROVINCIAAL GALLO-ROMEINS MUSEUM
Kielenstraat 15, 3700 Tongeren, 012123.39.14
- 23-08-98 t.e.m. 30-06-99: Munt en eenheid
- 15-10-98 t.e.m. 28-02-99: Fabelachtig! Wonderlijke wezens uit de Oudheid

Fabelachtig! Wonderlijke wezens uit de Oudheid PROVINCIAAL GALLO-ROMEINS MUSEUM

Het Gallo-Romeins Museum kijkt over de landsgrenzen heen en organiseert samen met het Allord Pierson Museum uit Amsterdam deze tentoonstelling. Om deze tentoonstelling te bezoeken, hoeft u echt geen kenner van de Grieks-Romeinse mythologie te zijn. Het is een

aangename en speelse kennismaking met de wondermooie mythen en heldenverhalen uit het verleden. Griezige en soms grappige wezens krijgen vorm en betekenis is fascinerend de sculpturen, schitterende bronzen beeldjes en mooi versierd aardewerk. De opstelling en het decor zijn zowel uitnodigend als inspirerend en vormen de perfecte locatie voor de verschillende thema-avonden die er georganiseerd worden. Drie proffen, een conservator en een redacteur komen u vertellen waar de fabelwezens en monsters vandaan komen. Hun voordrachten balanceren op de dunne lijn tussen fantasie en werkelijkheid. Voor de jongere bezoekers zijn er enkele speciale programma's vol geheimzinnige opdrachten en raadsels die in klasverband opgelost moeten worden.
100,- 150,- museum + tentoonstelling

Turnhout

C.C. DE WARANDE

Warandestraat 42, 2300 Turnhout, 014141.94.94

- 20-12-98 t.e.m. 14-02-99: Kunst is niet eetbaar. Over verzamelingen en verzamelen
- 19-02-99 t.e.m. 07-03-99: Salon Taxandria
- 03-03-99 t.e.m. 05-04-99: Raymond Clement
- 07-04-99 t.e.m. 03-05-99: Gert Cools

C.C. CANDELAERSHUY'S
'BERLIJN'
FOTO: DOMINIQUE MAES
1920

GALLO-ROMEINS MUSEUM TONGEREN
'FABELACHTIG! WONDERLIJKE WEZENS UIT DE OUDHEID'
SPINX
FOTO: GALLO-ROMEINS MUSEUM

Ukkel

G.C. CANDELAERSHUY'S

Brugmannlaan 433, 1180 Ukkel, 021343.46.58

- 18-02-99 t.e.m. 12-03-99: Dominique Maes. Berlijn
- 18-03-99 t.e.m. 09-04-99: Saskia Vanderstichele

Veurne

INTERNATIONAAL BAKKERIJMUSEUM

Albert I-laan 2, 8630 Veurne, 058131.38.97

- 12-12-98 t.e.m. 07-11-99: Brood-en bakvormen

Waregem

C.C. DE SCHAKEL

Schakelstraat 8, 8790 Waregem, 056162.13.40

- 05-02-99 t.e.m. 28-02-99: Frederico Garcia Lorca. Beelden. Woorden
- 04-03-99 t.e.m. 16-02-99: Over kiekjes en andere vreemde vogels

Wezembeek-Oppem

GEMEENSCHAPSCENTRUM DE KAM

Beekstraat 172, 1970 Wezembeek-Oppem, 021731.43.31

- 01-02-99 t.e.m. 28-02-99: Michel Huybrechts & Leo Van Cappellen. Aquarellen en pastels
- 01-03-99 t.e.m. 31-03-99: Marc Blyaert. Olieverfschilderijen
- 01-04-99 t.e.m. 30-04-99: Chris Vandendriessche. Tekeningen en illustraties

GEMEENSCHAPSCENTRUM DE KAM,
WEZEMBEEK-OPPEM
TENTONSTELLING CHRIS VANDENDRIESSCHE
FOTO: CHRIS VANDENDRIESSCHE

Zonhoven

C.C. ZONHOVEN TERMOLLEN

Kneuterweg 2, 3520 Zonhoven, 011181.50.61

- 17-01-99 t.e.m. 07-02-99: Rob Hauben
- 25-02-99 t.e.m. 28-03-99: Manu Vandereycken. Recente schilderijen en tekeningen
- 09-04-99 t.e.m. 23-04-99: Educatief project 'Kinderen inbegrepen'. Interactieve tentoonstelling

Zonnebeke

C.C. KASTEEL

Ieperstraat 5, 8980 Zonnebeke, 051177.04.41

- 28-03-99 t.e.m. 18-04-99: Camiel van Breedam

Wevelgem

OPENBARE

BIBLIOTHEEK/GEMEENTELIJK CULTUREEL CENTRUM

Vanackerestraat 16, 8560 Wevelgem, 056143.34.95

- 06-02-99 t.e.m. 04-03-99: Jo Geysen
- 06-03-99 t.e.m. 10-04-99: Ken Van Rensbergen
- 10-04-99 t.e.m. 06-05-99: Christine van Look

Tentoonstellingsagenda

Zwijndrecht-Burcht

GEMEENTELIJK
ONTMOETINGSCENTRUM 'T WAAIGAT

Kerkplein 1, 2070 Zwijndrecht-Burcht,
03/252 94 13

• 30-01-99 t.e.m. 21-02-99:

Museo Archeologico

Wallonie

Charleroi

MUSÉE DE LA PHOTOGRAPHIE

Avenue Paul Pastur, 11, 6032 Charleroi,
071/43.58.10

- 28-11-98 t.e.m. 28-02-99: Manuel Alvarez Bravo, rétrospective 1924-1991
- 28-11-98 t.e.m. 28-02-99: Filip Claus, Tim Dirven, Dieter Telemans, Stephan Vanfleteren. Vier journalisten van de krant 'De Morgen'
- 28-11-98 t.e.m. 28-02-99: Margo Bruynoghe

VLAAMS CULTUREEL CENTRUM

DE BRAKKE GROND

Nes45, 1012 ND Amsterdam,

00 31/20/622.90.14

• 15-01-99 t.e.m. 21-03-99: Léon Spilliaert (1881-1946). Drukgrafiek en tekeningen

Eugeen Van Mieghem
(1875-1930).

HISTORISCH MUSEUM

De thema's van Van Mieghem vonden vanwege de alledaagsheid van zijn onderwerpen geen waardering bij de geëdele burgerij. Slechts bij een kleine kring van binnen- en buitenlandse kunstenaars stond de havenschilder in aanzien. Zo bezat de Vlaamse schrijver Willem Elsschot een aantal van zijn werken. De verzamelaar Otto Maus zorgde ervoor dat zijn werk werd geëxposeerd op de jaarlijkse salon van La Libre Esthétique. Daar hing zijn werk in het gezelschap van dat van tijdgenoten als Cézanne, Monet, Pissarro en Vuillard.

EUGÈEN VAN MIEGHEM (1875-1930)
HISTORISCH MUSEUM, ROTTERDAM
FILLES DES BASSINS, EUGÈEN VAN
MIEGHEM, 1922
AQUAREL: 51 X 76 CM; ANTWERPEN
FOTO: EUGÈEN VAN MIEGHEM
MUSEUM, ANTWERPEN

Nederland

Amsterdam

HISTORISCH MUSEUM

Korte Hoogstraat 31, 30

11 GK Amsterdam, 0031/10.217.67.67

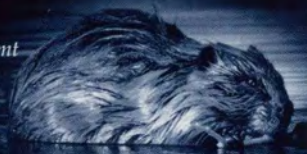
- 15-01-99 t.e.m. 28-02-99: Eugeen Van Mieghem (1875-1930). Schilder van Antwerpen
- JOODS HISTORISCH MUSEUM
- Jonas Daniel Meijerplein 2-4, 1001 RE Amsterdam, 0031/20/625.42.29
- 04-02-99 t.e.m. 25-04-99: Obsessie voor schoonheid. Avant-garde fotografie van Erwin Blumenfeld

Tot zijn aanstelling in 1920 als leraar aan de Antwerpse Academie heeft Van Mieghem grote armoede gekend. Door geldgebrek was hij voor tekenpapier soms afhankelijk van zakagenda's en de achterkanten van brieven en condoléances. Zelfs de kleinste notities zijn ware meesterwerkjes. Een hoogtepunt in de prestatie is de aangrijpende reeks tekeningen van zijn vrouw: vanaf de eerste kennismaking tot aan haar vroege overlijden op 24-jarige leeftijd.
Open: di t.e.m. vrij 10.00-17.00 uur, za-, zon- en feestdagen 11.00-17.00

MIMESIS

EXHIBITION DESIGN

Een dam die woeste natuurelementen trotseert, vormt het levenswerk van de bever. Een onnavolgbare "Performance" omdat hij eenheid van concept, planning en uitvoering tot in de kleinste details beheerst.

Net zoals de bever beheerst MIMESIS Uw project van concept tot en met gedetailleerde uitvoering. Een ervaren team van architecten en grafische vormgevers ontwerpt tentoonstellingsprojecten voor leidinggevende bedrijven, culturele instellingen en musea. De volledige productie in eigen atelier en plaatsing door onze diensten garanderen de perfecte uitvoering van het concept.

Een creatief geheel dat zo perfect sluit als de dam van de bever.

Ontwerp en productie

"De Vlaamse Ardennen", Stadhuis Oudenaarde - zomer 1998

Vraag onze brochure met recente realisaties :

Mimesis Exhibition Design, Zetternamstraat 32, 2060 Antwerpen
Tel. 03/235 46 99, Fax 03/272 35 46, e-mail : mimesis@club.innet.be

Obsessie voor schoonheid JOODS HISTORISCH MUSEUM

Erwin Blumenfeld (1897-1969) is vooral bekend geworden vanwege zijn latere werk als modiefotograaf. Blumenfeld groeide op in Berlijn. In 1918 vluchtte Blumenfeld naar Amsterdam waar hij de volgende 17 jaar zou wonen en werken. Samen met zijn vriend Paul Citroen vertegenwoordigde hij de Nederlandse tak van Dada.

Het werk dat in Amsterdam ontstond vormde de basis voor het latere succes. Hier ontstonden de eerste experimentele foto's met meervoudige belichtingen, speciale afdruktechnieken en montage-trucs. Zijn fotomontage van Hitler, in Amsterdam in het jaar van de machts-overname 1933 gemaakt, werd in 1943 als anti-oorlogspropaganda massaal boven de Duitse steden uitgestrooid door de Amerikaanse luchtmacht.

Open: dagelijks van 11 tot 17 uur

Gesloten: op 11 oktober 1997

Heerlen

STADSGALERIJ HEERLEN

Raadhuideplein 19, 6411 HK Heerlen,
003145/560.44.49

• 26-02-99 t.e.m. 23-05-99: Gotische reflecties. De geest der gotiek in de hedendaagse kunst

Rotterdam

KUNSTHAL ROTTERDAM

Westzeedijk 341, 3015 AA Rotterdam,
003110/44.00.301

• 26-09-98 t.e.m. 28-02-99:

Aanschouwelijk voorgesteld.

Beweegbare platen rond 1900

• 12-12-98 t.e.m. 28-02-99:

Bloemstillevens uit Nederland en België 1870-1940. Van Gogh tot Mondriaan

JOODS HISTORISCH MUSEUM,
AMSTERDAM
OBSESSIE VOOR SCHOONHEID
DINNER DRESS BY CADWALLADER,
1947
COLLECTION OF HENRY AND
KATHLEEN BLUMENFELD
FOTO: ERWIN BLUMENFELD

• 19-12-98 t.e.m. 25-04-99: Vormen van verandering. Etno design uit zuidelijk Afrika

• 16-01-99 t.e.m. 14-03-99: Odd

Nerdrum. Nieuwe oude meester

• 23-01-99 t.e.m. 09-05-99: Vier miljoen jaar mens

WITTE DE WITH, CENTRE FOT
CONTEMPORARY ART

Witte De Withstraat 50, 3012 BR

Rotterdam,

0031(0)10/411.01.44

• 23-01-99 t.e.m. 28-03-99:

Fareed Armaly. FROM/TO

Bloemstillevens uit Nederland
en België 1870-1940.

KUNSTHAL ROTTERDAM

Dat twee buurlanden elk op geheel eigen wijze invulling gaven aan hetzelfde thema valt goed te zien wanneer Nederlandse schilders als Vincent van Gogh en Piet Mondriaan worden getoond naast Belgische collega's als James Ensor en Emile Claus.

In de Nederlanden waren vanaf de zestiende eeuw veel specialisten werkzaam in dit populaire genre. In het laatste kwart van de negentiende eeuw begonnen ook niet-specialisten, met

KUNSTHAL ROTTERDAM,
BLOEMSTILLEVEN
ISAAC ISRAËLS 'ODE AAN VAN GOGH',
1917
FOTO: VAN GOGH MUSEUM,
AMSTERDAM

name modernistische kunstenaars als Vincent van Gogh, bloemen en stillevens te schilderen. Ook in de twintigste eeuw bleven bloemen een geliefd thema bij expressionisten, kubisten, neo-realisten en zelfs bij abstract werkende kunstenaars als Piet Mondriaan en Bert van der Leek.

Open: dinsdag tot en met zaterdag van
10 tot 17 uur, zon- en feestdagen van
11 tot 17 uur

TE KOOP

16e-18e eeuw

- Brussel-Antwerpen-Brabant
Kaarten en Stadszichten
o.m. Probst, Bleau, Collaert
Hoefnagel, Burgmuller

- Grafiek,
o.m. Callot, Hollar, Aeg.Sadeler, Cock

- Schilderijen,
o.m. S. Vranckx, Bles, e.a.

Fax 02/270.85.50

Tel. na 17u: 02/269.34.75

Zoekt u illustraties voor publicaties, films,
multimedia, dan kan u terecht bij

**Elisabeth
Lauwers-Derveaux**

Iconografisch documentaliste

OPZOEKEN VAN BEELDMATERIAAL
kunst, geschiedenis, actualiteit, natuur...

in musea, bibliotheken, archieven,
persagentschappen, diatheken,
in binnen- en buitenland

LEVEREN VAN FOTO'S EN DIA'S

REGELEN VAN RECHTEN

BRUSSELSESTEENWEG 87
B-3080 TERVUREN

Tel. 02 / 767 51 55 - Fax 02 / 305 04 03
e-mail derveaux.e@pandora.be

OPENBAAR
KUNSTBEZIT
VLAANDEREN

IS NU OOK OP HET NET
• <http://www.okvweb.org>

Vormen van verandering KUNSTHAL ROTTERDAM

Koninklijke neksteunen, ceremoniële kleding, waardigheidsstaven, mandjes gevlochten van gekleurde telefoon-draad, een ketting van plastic injectie-hulzen, snuifdoosjes vervaardigd uit een mengsel van bloed, darmen en kalebas en de staatsieketting bestaande uit Britse uniformknoopies: het is slechts een kleine selectie uit de tentoonstelling waarmee de Kunsthal deze winter een wereldprimeur heeft.

Zuidelijk Afrika kent een zeer turbulente geschiedenis; gebruiksvoorwerpen die in de loop der tijd zijn vervaardigd, zijn dan ook aan vele invloeden onderhevig geweest. Ook de beschikbaarheid cq. betaalbaarheid van grondstoffen bepaalt de ontwikkelingen in de vormgeving. De hoge kwaliteit en variëteit aan voorwerpen en materialen in deze tentoonstelling tonen aan dat de volkeren in deze regio zich steeds aan de veranderende omstandigheden wisten aan te passen.

Open: dinsdag t.e.m. zaterdag van 10 tot 17 uur, zon- en feestdagen 11 tot 17 uur

Gesloten: maandag

KUNSTHAL ROTTERDAM
TENTOONSTELLING 'VORMEN VAN
VERANDERING'
ZULU MANDJE UIT GEKLEURDE
TELEFOONDRAAD
FOTO: FERRY HERREBRUGH

Tilburg

NEDERLANDS TEXTIELMUSEUM

Goirkestraat 96, 5046 GN Tilburg,
00 31/13/542.22.41

- 07-11-98 t.e.m. 07-03-99: Met Wilhelmina aan tafel. Nederlands gelegenheidsdamast 1898-1998
- 16-01-99 t.e.m. 09-05-99: Stilleven. Motieven en patronen. Wilma Kuil, hedendaagse kunst
- 23-01-99 t.e.m. 18-04-99: Soft Sculptures. Hedendaagse kunst uit de collectie
- 23-01-99 t.e.m. 18-04-99: Karin Arink. Nieuwwerk
- 13-03-99 t.e.m. 13-06-99: Bodyfashion Design en Foto Contest

Karin Arink

NEDERLANDS TEXTIELMUSEUM

Karin Arink maakt intrigerende beelden die het lichaam tot onderwerp hebben.

Beelden die geen hoofd, handen of voeten hebben en niet duidelijk herkenbaar zijn als kledingstukken of lichaamsdelen. Juist de kwetsbaarheid van het lichaam wil zij verbeelden.

Gebruikmakend van de specifieke mogelijkheden van het materiaal weet zij een sterke expressie in haar beelden te leggen. Veel van haar werk is in textiel uitgevoerd, hoewel zij ook met klei, hout en gips heeft gewerkt. Textiel lijkt op huid, is slap en kwetsbaar als er geen steun aan gegeven wordt.

Open: dinsdag t/m vrijdag van 10 tot 17 uur, zaterdag, zondag en van 12 tot 17 uur

Gesloten: maandag

Fotografiecircuit

Aalbeke

O.C. Aalbeke

Krugerstraat 9, 8511 Aalbeke,
056/40.18.92

• 09-01-99 t.e.m. 04-02-99: Christine Van Look

• 06-02-99 t.e.m. 04-03-99: Jurgen Addiers

Antwerpen

C.C. Luchtbal

Columbiestraat 110, 2030 Antwerpen,
03/543.90.30

• 08-01-99 t.e.m. 02-02-99: Anja Van Eetvelt

• 05-02-99 t.e.m. 02-03-99: Hilde Braet

Elcker-Ik Centrum

Breughelstraat 33, 2000 Antwerpen

• 01-02-99 t.e.m. 28-02-99: Raymond Clement

• 01-03-99 t.e.m. 31-03-99: Gert Cools

Bornem

• 01-03-99 t.e.m. 31-03-99: Gert Cools

Bornem

C.C. Ter Dift

St-Amandsesteenweg 41-43, 2880

Bornem, 03/889.75.63

• 06-01-99 t.e.m. 01-02-99: Bert Bracke

• 03-02-99 t.e.m. 01-03-99: Wim Callens

Heist-op-den-Berg

C.C. Zwaneberg

Bergstraat, 2220 Heist-op-den-Berg,
015/25.07.70

• 08-01-99 t.e.m. 02-02-99: William Van Kemseke. Architectuur met een knipoog

• 05-02-99 t.e.m. 02-03-99: Anja van Eetvelt

• 05-03-99 t.e.m. 06-04-99: Hilde Braet.

Emoties

• 09-04-99 t.e.m. 04-05-99: Bert Bracke.

Het Groenkerkhof

Heusden-Zolder

C.C. Heusden-Zolder

Dekenstraat 40, 3550 Heusden-Zolder,

011/53.33.35

• 08-01-99 t.e.m. 03-02-99: M. Stevens

• 05-02-99 t.e.m. 03-03-99: William van Kemseke

Hoeselt

C.C. Hoeselt

Europalaan 2, Hoeselt

• 08-01-99 t.e.m. 03-02-99: Karl Deckers

• 05-02-99 t.e.m. 03-03-99: M. Stevens

Knokke

C.C. Knokke-Heist

Meerlaan 32, 8300 Knokke,

050/63.04.30

• 09-01-99 t.e.m. 11-02-99: M. Samyn

• 13-02-99 t.e.m. 11-03-99: Koen Brans

TIC

TIJDSCHRIFT VOOR INDUSTRIËLE CULTUUR

- HET ENIGE ALGEMENE TIJDSCHRIFT OVER INDUSTRIËEL ERFGOED IN VLAANDEREN ... EN ELDERS
- RIJK GEÏLLUSTREERD
- VERSCHIJNT 4x PER JAAR

JAARABONNEMENTVOOR 4 NUMMERS

500 FR + 100 FR PORTKOSTEN

STORTEN OP REKENING NUMMER 001-0951892-10

ASLK MET VERMELDING: VIAT vzw 9000 GENT

EEN UITGAVE VAN VZW VIAT OUDEVEST 18 9000 GENT TEL 09/223 59 69 FAX 09/233 07 39

Boekbespreking

Kortrijk

C.C. Kortrijk Oude Dekenij
Sint-Maartenskerkhof 8, 8500 Kortrijk

• 09-01-99 t.e.m. 04-02-99: J. Addiers

• 06-02-99 t.e.m. 04-03-99: Jan Huet
Lokeren

C.C. Lokeren

Torenstraat 1, 9160 Lokeren,
09/340.50.50

• 09-01-99 t.e.m. 04-02-99: Serge

Goderie. Les tableaux morts

• 06-02-99 t.e.m. 04-03-99: Ivo Toremán

Het huis

Menen

O.C. 't Ghelandt

Waalvest, 8930 Menen, 058/51.58.91

• 09-01-99 t.e.m. 04-02-99: Jo Geysen

• 06-02-99 t.e.m. 04-03-99: Ken Van

Rensbergen

Sint-Truiden

C.C. 'de bogaard'

Capucienessenstraat 8,
3800 Sint-Truiden, 011/69.39.90

• 08-01-99 t.e.m. 03-02-99: Koen Brans

• 05-02-99 t.e.m. 03-03-99: Karl Deckers

Strombeek-Bever

C.C. Strombeek-Bever

Gemeenteplein, 1853 Strombeek-
Bever, 02/263.03.43

• 06-01-99 t.e.m. 01-02-99: Hilde Braet

• 03-02-99 t.e.m. 01-03-99: Bert Bracke

Tielt

C.C. Gildhof

Sint-Michielstraat 9, 8700 Tielt,
051/40.29.35

• 09-01-99 t.e.m. 04-02-99: Jan Huet

• 13-02-99 t.e.m. 11-03-99: Michel

Samyn

Turnhout

C.C. de Warande

Warandestraat 42, 2300 Turnhout,
014/41.94.94

• 06-01-99 t.e.m. 01-02-99: Wim Callens

• 03-02-99 t.e.m. 01-03-99: Guy Van de

Poele

Waregem

C.C. De Schakel

Schakelstraat 8, 8790 Waregem,
056/62.13.40

• 19-03-99 t.e.m. 18-04-99: Man and

Woman en Mother and Daughter

Wevelgem

c.c. Guldenberg

Acaciastraat 2/1, 8560 Wevelgem,
056/43.34.90

• 09-01-99 t.e.m. 04-02-99: Ivo Toremán

• 06-02-99 t.e.m. 04-03-99: Jo Geysen

Bibliotheken bouwen in Vlaanderen.

Twintig jaar openbare bibliotheekbouw in vlaanderen

De bibliotheek van vandaag vindt onderdak in een uitnodigend en functioneel gebouw, dat afgestemd is op haar uitgebreide collectie boeken, tijdschriften, audiovisuele en elektronische media. Tegelijk is zij een ontmoetingsruimte voor de lokale bevolking en een centrum voor talloze culturele en educatieve activiteiten. Tussen 1978 en 1997, de periode van het bibliotheekdecreet, bouwden of verbouwden de Vlaamse gemeenten niet minder dan 160 openbare bibliotheken. Dit boek zoekt naar de essentie van deze omvangrijke architectuur maar moet zich noodgedwongen beperken tot een selectie. In een uitvoerige inleiding worden de bibliotheken in een ruimere architecturale en historische context geplaatst. Met foto's, plattegronden en deskundige commentaar wordt het concrete bouwverhaal van 28 openbare bibliotheken uitgelicht. Registers op architecten en gemeenten en overzichtskaarten vullen het geheel aan.

Redactie: Jo Coymans, Danie De Sadeleer, Willem Driesen, Marijke Hoflack, Martin Kellens, Geert Ruebens, Marc Storms, Herwig Van den Bossche, Peter Van den Broeck en Robert Wauters.

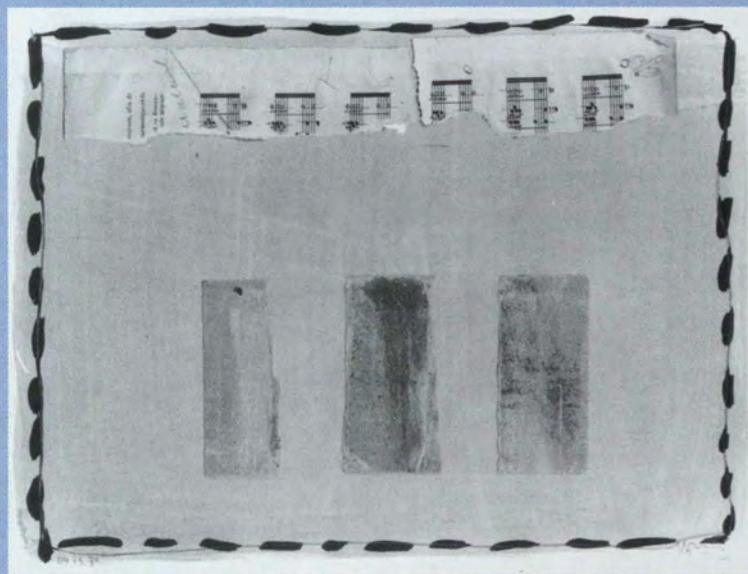
Uitgave: Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen (VVBAD), Statiestraat 179, 2600 Berchem en kost 1.750 fr. incl. verzending en facturatie 1.500 fr. indien ter plaatse betaald en afgehaald
152 pagina's, rijkelijk geïllustreerd in zwart-wit en kleur.

TENTOONSTELLINGEN de Warande

van 16 april tot en met 30 mei 1999

WIM VAN PELT 1928 - 1993

dagelijks vrij toegankelijk van 14 uur tot 18 uur,
zondag van 10 uur tot 12 uur en van 14 uur tot 18 uur
op maandag gesloten .

de Warande, Warandestraat 42, B-2300 Turnhout.
Tel.: 32 (0) 14 41 94 94 Fax.: 32 (0) 14 42 08 21
E-mail : info@warande.be